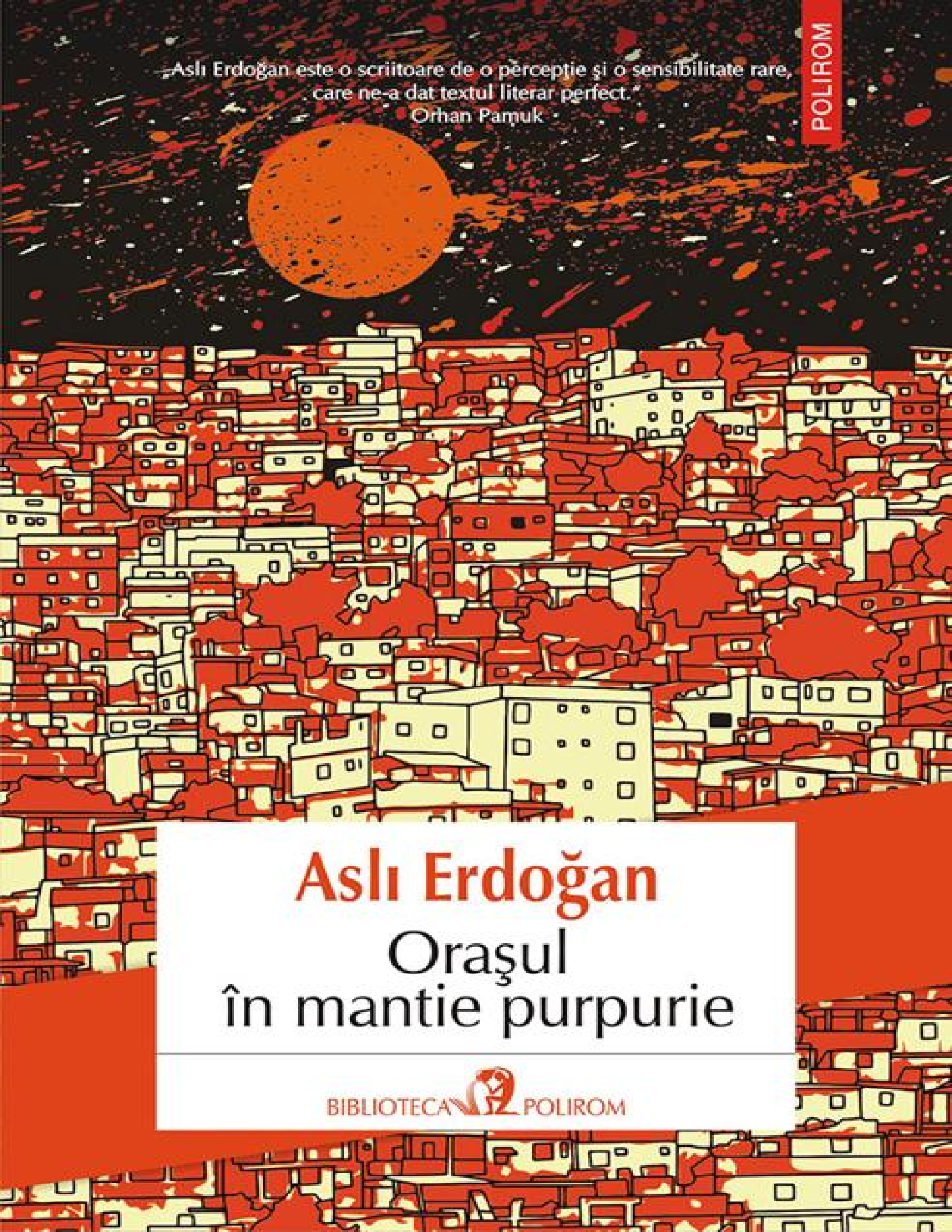

„Aslı Erdoğan este o scriitoare de o percepție și o sensibilitate rare,
care ne-a dat textul literar perfect.”

Orhan Pamuk

POLIROM

Aslı Erdoğan

Orașul în mantie purpurie

BIBLIOTECA POLIROM

Table of Contents

[Un călător pe străzile din Rio – I](#)

[Ziua focurilor de artificii](#)

[Un călător pe străzile din Rio – II](#)

[Nebunul din Santa Teresa](#)

[Călător fără port](#)

[Undeva departe](#)

[Un călător pe străzile din Rio – III](#)

[În aval](#)

[Un călător pe străzile din Rio – Boschettarii din Rio](#)

[Lumea cea nouă](#)

[Un călător pe străzile din Rio – Femeile mulatre de pe străzile din Rio](#)

[Punctul Terminus](#)

[Un călător pe străzile din Rio – noaptea](#)

[Și focurile de artificii au început!](#)

Aslı Erdoğan

Orașul
în mantie purpurie

Traducere din limba germană de Gabriella Eftimie

POLIROM
2019

Aslı Erdoğan, *Kırmızı Pelerinli Kent*

Copyright © Aslı Erdoğan, 1998

Published by arrangement with Agence littéraire Astier-Pécher

All rights reserved

© 2019 by Editura POLIROM, pentru traducerea în limba română

www.polirom.ro

Editura POLIROM

Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506

București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1;

sector 4, 040031, O.P. 53

ISBN ePub: 978-973-46-8670-4

ISBN PDF: 978-973-46-8671-1

ISBN print: 978-973-46-7903-4

Coperta: Radu Răileanu

Pe copertă: © robzs/Depositphotos.com

Această carte în format digital (e-book) este protejată prin copyright și este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informației, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sau comercializarea sub orice formă, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Lectura eco - un supererou al lumii moderne!
Versiune digitală realizată în colaborare cu Libris.ro

De formație fiziciană, ASLI ERDOĞAN (n. 1967, Istanbul) a lucrat la Centrul European de Cercetări Nucleare din Geneva, apoi a făcut studii de antropologie la Rio de Janeiro, unde a scris primul său roman (*Omul cochilie*, 1994). Revine la Istanbul în 1996 și se consacră literaturii (cu romanul *Mandarinul miraculos*) și jurnalismului. În 1998 a început o rubrică într-unul dintre cele mai influente ziare turcești, cotidianul *Radikal*. Articolele în care pledează pentru drepturile femeii și tratează subiecte tabu vorbind de închisori, tortură, cheștiunea kurdă au atras asupra ei, în aceeași măsură, faimă, dar și tribulații, culminând cu concedierea, în 2001. Cartea care i-a adus celebritatea, *Orașul în mantie purpurie*, a apărut în 1998 și a fost tradusă în numeroase limbi, printre care franceză, norvegiană, germană, bosniacă, arabă, bulgară, suedeză și engleză. Arestată și închisă în august 2016 împreună cu colegii din redacția ziarului de opoziție la care scria (*Özgür Gündem*), este eliberată după mai bine de patru luni și judecată în stare de libertate condiționată. În 2017 i s-a decernat Premiul pentru Pace Erich Maria Remarque, iar în 2018, Premiul Simone de Beauvoir pentru libertatea femeilor. În prezent trăiește în exil, în Graz, Austria. Textele ei au fost adaptate și pentru teatru, balet clasic, radio și film. Alături de alți șase scriitori, printre care Orhan Pamuk și Yaşar Kemal, a fost subiectul unui documentar regizat de Osman Okkan.

Pentru Eduardo, ucis în Santa Teresa de un glonț rățăcit.

Tu ai fost moartea mea:
Pe tine te puteam ține,
în timp ce totu-mi scăpa.

Paul Celan^{[1](#)}

- ^{[1](#)}. *Opera poetică (II)*, traducere din limba germană de George State, Editura Polirom, Iași, 2019, p. 145.

Un călător pe străzile din Rio – I

„Cel mai frumos loc din lume“, așa își descriu orașul cei din Rio. Turuie toți la unison „cel mai frumos loc din lume“. Părerea asta a fost exprimată în mai multe limbi, prin fel și fel de formulări, de la ghiduri de călătorie până la filme exotice, de la exploratori până la turiștii all-inclusive ai zilelor noastre aflați acolo pentru carnaval. Iar eu nu pot decât să le dau dreptate. Pentru că, deși habar n-am la ce se referă atunci când spun „lume“, cred că am văzut destul din ea ca să îndrăznesc să-mi dau cu părerea.

Uită-te, de pildă, la o poză obișnuită cu Rio, genul care lasă lumea cu gura căscată: plaje argintii cu nisip alb, strălucitor sub un cer senin, plaje nesfârșite care se întind de-a lungul coastei din jurul golfului Guanabara până în inima orașului. Și stâncile abrupte ca niște pumnale înfipite în scoarța pământului, despicând orizontul. Prăpăstii amețitoare, vârfuri de munte impunătoare, neîmblânzite, povârnișuri ca Pão de Açúcar, Muntele Pâinii de Zahăr, alcătuit dintr-un singur bloc de granit care uneori cred că seamănă cu degetul mare, alteori cu o piatră de mormânt. Puțin mai încolo se întinde pădurea tropicală luxuriantă care a reușit să-și ascundă secretele de-a lungul a mii de ani și care, în ciuda exploatării nemiloase, continuă să trosnească și să foșnească împinsă de același spirit liber și tineresc. Din ceața roșiatică mângâind versanții și lumina tăioasă, atât de caracteristică pentru tropice, se înalță acest oraș, ca apoi să se transforme într-o lume feerică...

Și, cu toate astea, n-o să-i cânt un imn de mulțumire; Rio a fost lăudat destul pentru frumusețea sa nepământească. Adevărul e că n-am mai avut de-a face cu Rio de ceva timp. De aceea, mă mulțumesc să spun că prima mea amintire cu el e tocmai o carte din asta poștală ieftină, de calitate îndoielnică. Într-un singur cuvânt, am rămas vrăjită. Mai ales de stânci, formațiunile astea cenușii, sau de culoarea bronzului și a cuprului, violete

sau cărămizii, la fel de vechi ca scoarța pământului, ca niște sculpturi îndârjite, relicve din trecut. Dacă aș fi avut și cea mai mică tendință de sentimentalism, aș fi aruncat cartea poștală în flăcări și aș fi împrăștiat cenușa peste valea Santa Teresa, de unde se aud împușcăturile. Dar n-am făcut asta. Am lăsat-o pur și simplu să dispară.

Nu pot decât să le urez noroc celor care vor să viziteze cel mai frumos loc din lume și sper că n-o să aibă parte de accidente și incidente. Dar vreau să vă reamintesc că toate aventurile braziliene s-au terminat prin vărsare de sânge și că țara asta brutală a făcut tot ce-a putut ca să le pună bețe-n roate tuturor călătorilor, fugarilor, căutătorilor de aur și altor aventurieri temerari. Vă sfătuiesc să nu uitați că Rio e în topul statisticilor în ceea ce privește rata criminalității și a bolnavilor de SIDA, să nu ieșiți sub nici o formă singuri pe străzi, să nu purtați ceasuri de mână sau bijuterii de aur, fie ele adevărate sau false, și încercați să evitați să fiți mânjiți de sângele orașului. Dar, mai ales, vă recomand să nu pierdeți apusul soarelui deasupra muntelui Corvado (cel cu statuia imensă, faimoasă reprezentându-l pe Hristos), un spectacol fantastic deasupra tropicelor – din păcate, destul de efemer. Și apoi – și ăsta e cel mai important lucru – nu cumva să uitați să gustați sucul de papaya proaspăt!

Jurnaliștii, fundațiile umanitare internaționale, luptătorii pentru drepturi civile și membrii tuturor „organizațiilor fără frontiere” au propriul lor Rio. În orașul lor, o treime din locuitori trăiește la limita subzistenței, se duce la fund din cauza criminalității sau se întreține din comerțul cu carne tocată ieftină, amestecată cu te miri ce, din traficul de cocaină sau de arme. Cele șase sute de dealuri din jurul orașului au fost confiscate de favelados. Sute de mii de oameni fără adăpost putrezesc pe străzi ca niște cuie vechi, ruginite. Aici se află catedrala Candelária, în grădina căreia copiii străzii mor împușcați, sau gangsterii cu arme automate care îi omoară pe toți cei care îndrăznesc să pună piciorul pe plajele lor. Rio e și patria așa-numiților justiceiros, acești fanatici care își spun justițieri, care nu știu nici atâta matematică, încât să-și numere toate victimele care acum se află pe contul lor. Tot aici găsim și toate organizațiile internaționale, naive și binevoitoare, care încearcă să apere un popor subnutrit și subjugat – oare de cine? –, oameni care au fost exploatați toată viața lor până când n-au mai putut să îndure. Rio doar le face cu ochiul și râde. Reprezentanții acestor organizații o să plece în curând de aici, imediat ce au bifat unul sau două din punctele de pe lista lucrurilor care le provoacă muștrări de conștiință. Rio știe c-o să se întoarcă în Lumea lor Privilegiată, incredibil

de plictisitoare, unde viața se desfășoară cu încetinitorul – mecanic și eficient – ca un ceas întors, în timp ce ei își dozează rațional toate bucuriile și durerile. O să se întoarcă plini de ciupituri de țânțari, paraziți intestinali și amintiri despre igienă, confort și mâncare ușor de gătit. Iar în ceea ce-i privește pe cei care nu s-au săturat încă de el, Rio o să-i urmărească entuziasmat pe drumul lor agitat spre Nicaragua, sau spre zapatiști. Rio, șarlatan chipeș și alunecos!

O fotografie spectaculoasă cu orașul și negativul său, un Rio deghizat, nimic mai mult. Sunt doar două dintre diferitele măști ale acestui oraș care și-a păstrat festivalurile tradiționale chiar și după sute de ani, s-a ascuns după ele. Dar acel Rio despre care o să vă povestesc e un labirint în care veți găsi mai mult de două dimensiuni. Sau, ca să fim și mai exacti, un oraș care îți oferă mai multe labirinturi interconectate, nelegate de spațiu sau timp. Un oraș plin de unghiuri moarte, odăi secrete, ecouri înfriorătoare, expresii schimonosite și profeții vagi despre viitor.

În curând vă veți perinda pe străzile din Rio. O să fie o călătorie pe marginea realității, care în fiecare secundă o să vă reamintească toate pericolele ascunse ale acestui oraș. Moartea o să vă sufle în ceafă cu gura ei împuțită și o privire întunecată și perversă o să vă urmărească fiecare mișcare. Ca și când ați sta aplecați asupra unei fântâni și dintr-odată l-ați zări pe urmăritor în oglinda apei. Va trebui să priviți în ochi cadavrele plasate pe tronul nălucitor al împărăției poftelor neînfrânate și o să-l vedeți vândut pentru un preț de nimic. Dorința arzătoare, de neostoit, a cărnii, nebunia și frumusețea ei unică. O viață superficială, trecătoare și perisabilă, cu moartea mereu la pândă după fiecare colț.

O întâmplare de acum doi ani: într-o seară am văzut o femeie într-un ghetou, înfășurată în zdrențe, cu picioarele și fundul complet expuse (mi-a luat ceva să-mi dau seama dacă e femeie sau bărbat). Femeia arăta de parcă tocmai ar fi fost eliberată dintr-un lagăr și n-ar mai fi avut decât câteva zile de trăit. Putea avea în jur de douăzeci de ani, dar la fel de bine și în jur de șaptezeci. Își pierduse majoritatea dinților și oasele coatelor ieșeau în evidență prin pielea plină de julituri. Dansa samba. În timp ce se mișca extaziată pe ritmurile muzicii, fața ei exprima acea bucurie extatică pe care o vedem doar la copii. Cu alte cuvinte, abia după ce vă uitați în ochii încețoșați, umflați și febrili ai unei femei în pragul morții, puteți să întâlniți fericirea, adevărata fericire, dar în secunda următoare v-ați și pierdut în labirinturile din Rio. Începând din acea clipă, veți plăti cu viața pentru tot ce vedeți. La fel ca mine.

Puțin curaj – de asta avem nevoie, și eu, și voi. Cam cât vă trebuie ca să vă aruncați în apa întunecată din barca cu motor sau să vă arătați toate cărțile pe masă atunci când jucați poker. Nu uitați nici o clipă că aveți de-a face cu Rio de Janeiro! (Știați că numele orașului înseamnă „râu de ianuarie“?) Orașul ăsta pe care diverse circumstanțe l-au învățat să se prefacă atât de bine, încât, în comparație cu el, până și diavolul pare un amator. În clipa în care te-a făcut să crezi că o să blufeze, își scoate asul din mânecă.

Acum închideți ochii. O să număr încet până la zece. La zece vă treziți în Rio. Din păcate n-o să vă anunț când să-i deschideți din nou.

Ziua focurilor de artificii

Cine ești tu, călătorule?
Ce cauți tu acolo jos?

Așa grăit-a Zarathustra

Până la urmă a ajuns o ființă nesăbuită și lipsită de griji. S-a pierdut în orașul ăla sud-american, devenit celebru pentru carnavalurile și copiii lui trăind pe stradă uciși. Devenise unul dintre milioanele de suflete rătăcitoare din lume care se perindau prin ea fără nici un punct de reper; una din făpturile alea pierdute, lăsate pradă destinului cumplit, destinul care i-a fost scrijelit pe frunte. Fata aceea dornică de aventură dintr-o familie bună, fata micuță și fragilă, devenită între timp un hoinar adevărat. Nu mai credea în povești și mituri, era complet capabilă să se descurce singură noaptea pe străzi și nici măcar nu făcea caz din toate loviturile pe care a fost nevoită să le încaseze. În orașul ăsta nemilos a zăcut și s-a zbătut singură pe jos, de parcă cineva i-ar fi dat mâțele-afară și n-a consolat-o nici măcar gândul morții.

Traversase Oceanul Atlantic, trecuse peste ecuator și ajunsese într-un oraș despre a cărui existență abia dacă știa câte puțin. Tot ce-a lăsat în urmă a lăsat să se facă scrum. În fața ei se întindea acum o lume putredă până în măduva oaselor. Aici nu mai erau valabile legile vechiului univers. Reperele ei din trecut erau acum o povară la fel de inutilă precum valiza pe care o cărase după ea din Turcia, cu mânerul și fundul aproape rupte, pe care a lăsat-o să putrezească în aerul umed al tropicelor și a abandonat-o nemilos până la întoarcerea acasă, amânată tot timpul.

Când fetița asta și-a înfruntat propria soartă alegând „cel mai periculos oraș din lume“, a făcut-o dintr-un singur motiv: ca să cerceteze amănunțit cele mai întunecate cotloane ale umanității de la o distanță sigură. Dar, în iadul spre care și-a întors obrazul, părul avea să-i ia foc în curând. Rio de Janeiro revărsase asupra ei întregul lui cult neînfrânat și

amețitor al trupului, zilele sale toropite, nopțile lui pline de promisiuni, amenințări, dezmierdări și crime. Asta îi clătină puterea voinței, făcându-i ferfeniță întreaga personalitate. Ca armata care-și părăsește răniții pe câmpul de luptă după ce a fost învinsă de inamic.

Dintr-odată s-au auzit împușcături. Özgür tresări speriată și paharul cu ceai pe care-l ținea în mâna stângă ateriză pe jos. Corpul ei începu să tremure de parcă s-ar fi curentat. Cu toate că era rece sloi, transpirația se revărsa din fiecare por al ei. Ochii i s-au umplut de lacrimi care o usturau ca acidul, dar dintr-un motiv anume nu reușea să plângă.

— Termină! Ajunge! Nu mai suport! Doamne Dumnezeule, oprește toată suferința asta! Nu vezi că nu mai pot?

Dar căderea nervoasă n-a durat mai mult de câteva minute și a reușit să se adune. A ascultat cu atenția unui ofițer cu auzul format monologul unei arme semiautomate. De îndată ce s-a prins că împușcăturile nu veneau dinspre *favelas*, ci din valea din apropiere, a hotărât să se întoarcă în casă. Faptul că unicul ei pahar nu s-a spart și că nici un strop de ceai nu s-a vărsat pe caiet a mai liniștit-o. N-a putut să se abțină să schițeze un zâmbet când a văzut că degetele ei transpirate de la mâna dreaptă strângeau spasmodic creionul în tot acest timp.

Războiul dintre cele două cartiere sărace de pe versanții dealului Santa Teresa dura de opt zile. Cele aproape șase sute de *favelas* care urâtiseră chipul frumos al orașului, ca vărsatul de vânt, se aflau, încă de pe vremea juntei militare, în mâinile celei mai puternice organizații criminale, Comando Vermelho. Nu trecea o zi fără împușcături. Era vorba ori de o competiție între gangsterii incapabili să împartă cocaina între ei, ori despre poliția care, înarmată până în dinți, făcea razii spontane cu unități de câte cincizeci de polițiști, ca să dea de înțeles că nu mai are răbdare să aștepte mita promisă.

Luptele de acum erau cele mai aprige din ultimii doi ani, de când se mutase Özgür la Rio. Schimbul de focuri care începuse în zori sâmbăta trecută a ținut toată ziua, secondat de infanterie, Uzi-uri și grenade de mână. Özgür, care se plimbase pe străzile întunecate din Santa Teresa, cu barurile ei renumite, văzuse cum o mulțime de autobuze au urcat încet dealul, doar cu faza scurtă aprinsă, fără să scoată vreun zgomot. Erau pline de soldați care își scoseseșă țeștile armelor pe geam. Prezența forțelor armate n-a reușit să împiedice încăierările, dimpotrivă, n-a făcut decât să creeze o situație nouă, imposibil de controlat.

Și ea, care cu doar o zi în urmă a crezut că astfel de conflicte armate făceau pur și simplu parte din viața în Rio, orașul în care se aud tot timpul împușcături. Din cauza zgomotului nu putea să se concentreze pe roman, sau, în orice caz, avea impresia că o deranjează când încerca să scrie. Până când a făcut o cădere nervoasă...

Încerca să-și imagineze cum începuseră, de fapt, toate astea. Toată situația din care acum îi era imposibil să iasă. Dacă reușea să delimiteze perioada asta în cap, poate că avea s-o controleze. Dacă ar fi trebuit să aleagă o dată exactă, ar fi zis că a început în ziua în care a întâlnit-o pe femeia aia mulatră în Copacabana, în ultima zi de Paști. Ziua în care toate ceasurile din Rio s-au oprit, când temperatura a trecut dintr-odată de pragul de patruzeci de grade și orașul a început să tremure ca un bolnav de malarie.

Azi era duminică din nou. O zi de duminică obișnuită. Încă o zi deprimantă, fără consolare, fără speranță, la fel ca zilele de dinainte, fără așteptări și fără sens. Ziua în care a văzut focurile de artificii.

Cu toate că era doar prima săptămână din decembrie, orașul fusese deja cuprins de un val de căldură infernală care pulsa în valuri din ce în ce mai fierbinți și mai puternice. Temperatura avea să depășească patruzeci de grade timp de săptămâni și luni întregi. Termometrele montate la fiecare colț de stradă aveau să arate 42.0, 41.5, 43.0, 43.6, 42.4 – de parcă ar fi fost scoase de sub brațul cuiva bolnav de ciumă galbenă. În ceea ce se numește „perioada secetei“ n-a căzut nici un strop de ploaie în Rio, orașul biciuit tot timpul de furtunile de pe mare, înconjurat de golfuri și de munți incredibil de înalți, vânturi care suflă dinspre Oceanul Atlantic și un cer indigo, complet senin. Canicula s-a năpustit asupra oamenilor ca într-un acces de furie și i-a gătit, încât abia mai reușeau să respire. Orașul s-a transformat într-un cuptor imens în care oamenii se coceau încet, dar sigur, până când își dădeau duhul. Soarele și-a smuls masca de regină generoasă pe care o purtase întreg anul și a început să se poarte ca un tiran însetat de sânge. Aerul s-a încărcat cu toată umezeala pe care o putea duce, a devenit tot mai greu, apoi s-a evaporat și s-a transformat în apă din nou. Era legendara umiditate de la tropice.

Copiii străzii nu mai cerșeau *salgadinhos* – biscuiți uscați și sărați –, ci Coca Cola. Majoritatea aveau să moară de dizenterie, holeră sau din cauza unei simple deshidratări. Puțurile și fântânile arteziene ale orașului secaseră și asta făcea ca oamenii fără adăpost să pută și mai rău. Un miros de fecale, urină și putregai plutea deasupra străzilor acum că „toaletelor în aer liber“ nu

mai erau spălate de ploaie. Dulciurile pe care vânzătorii le numeau *bonbon* constau din nuci caju învelite în ciocolată, banane deshidratate, sucuri reci și lapte proaspăt de nucă de cocos. „*Gelada, gelada* – rece ca gheața și răcoritoare.“ Locuitorii orașului erau epuizați. Mergeau, vorbeau și respirau din ce în ce mai încet. Viața paralizase și se blocase ca un fluviu aproape sec. Toate conversațiile spontane din lifturi, săli de așteptare și autobuze începeau cu aceeași replică: „*Que calor!* Ce caniculă!“. Fete cu aspect scandinav și zâmbete strălucitoare, blonde, se târau în zăpada de un metru pe reclamele lipite peste tot pe zidurile din Rio. La fel cum beduinii sunt obsedați de tot ce e verde, așa și locuitorii din Rio: tânjesc tot timpul după zăpadă.

În prima duminică din decembrie, orașenii se duceau ori la plajă, ori la munte, pentru puțin aer curat. Aveai impresia că timpul s-a oprit. Ceasurile se scurgeau cu încetinitorul, ticăiau în ritmul broboanelor de sudoare în cădere. Găștile de interlopi își continuau nemiloase lupta în valea Santa Teresa care acum își făcea siesta.

Garsoniera lui Özgür avea o cameră de zi îngustă, în formă de albie, o bucătărie pe care o botezase „mormântul familiei“ și o baie plină de lipitori, de care nu reușea să scape nicicum și care o dezgustau atât de tare, că îi venea să vomite. Garsoniera se afla într-o vilă albă ca varul, cu numele prețios de Villa Branca, convertită în șase apartamente mici de sine stătătoare. Versantul dinspre valea Santa Teresa era atât de abrupt, încât terasa din față atârna la cel puțin trei metri deasupra muntelui, în timp ce fereastra din dos se afla la nivelul solului și dădea spre iarba înaltă, crescută în voie și măceșii din pădurea tropicală din spatele casei. Prin geamul care din cauza caniculei era deschis zi și noapte intrau termite, șopârle carnivore, lăcuste și gândaci de bucătărie cu aripile mari cât o palmă întinsă, uneori chiar și pisici sălbatice care orbiseră de foame. Odată Özgür a încercat să intre în pădurea tropicală, dar a fost nevoită să se întoarcă după doar câțiva pași din cauza juliturilor și a rănilor de pe mâini și picioare. Chiar dacă știa că nici un animal mai mare decât o pisică nu poate să răzbată prin vegetația deasă, țipetele nocturne din grădină au speriat-o de moarte. Nu-și permitea să cumpere un umidificator și gazda ei, renumită pentru zgârcenia sa, profesorul și escrocul Botelho, cu toate că se scălda în bani, refuzase să le instaleze aer condiționat, un lux absolut necesar în Rio, la fel de vital ca un calorifer funcțional în Stockholm. Era consilierul cel mai important al primarului moderat și se lăuda cu diplomele de academician și rădăcinile lui europene și se străduia să pară cât se poate de distins și de rafinat, să nu-i

facă de râs pe predecesorii lui. Acea parte a grădinii care se învecina cu drumul fusese decorată cu zeii Greciei antice, sculptați din cea mai fină marmură, lămpi care aminteau de Paris și o scară elegantă care șerpuia printre bananieri și arborii de mango. Iar felul în care erau amenajate garsonierele se potrivea de minune cu mentalitatea lui de impostor. În camera de zi a lui Özgür pusese un pat tare ca piatra, câteva rafturi din aluminiu, o chestie din PVC pe care puteai să te așezi, un soi de hibrid între un fotoliu și o canapea ce părea șutită direct de la primărie – și, în mijlocul colecției de kitschuri, amplasase o masă masivă, pompoasă, din lemn de mahon și opt scaune care ocupau mai mult loc decât tot restul mobilei din cameră. Pe balcon agățase un hamac, un accesoriu obligatoriu în fiecare locuință din Rio, iar în cadrul ușii zornăia o perdea din scoici, mișcată de curent (conform credinței populare braziliene, de origini africane, aceste scoici aduc noroc). Pe unul dintre pereții care aminteau de un spital sau de clădirea primăriei, sau vreun alt loc neplăcut, atârna un afiș alb-negru pe care profesorul Botelho îl cumpărase de la Metropolitan Museum din New York și-l înrămasese cu grijă. Era un prim-plan cu o pereche de îndrăgostiți care se sărutau cu gurile întredeschise, lucioase, ușor umezite. Cândva o incitase senzualitatea reținută, aproape formală a fotografiei. Mai ales nopțile, când singurătatea și atmosfera sufocantă din casă i se păreau adunate într-o vietate imposibil de controlat și de îmblânzit, îi venea să-și lipească buzele de bărbatul cu cravată din poză. Nu ca să-l sărute, ci mai degrabă ca un pui de pasăre înfometat care își întinde ciocul spre mama lui.

Sunt singură în locul ăsta pe jumătate sălbătic și mă simt liberă și izolată așa cum nu m-am mai simțit până acum. (Singură, de capul meu, independentă, a nimănui... În turcă aș putea să înșir o listă întreagă de adjective ca să descriu ce simt, și tot n-aș reuși să creez o punte între realitate și cuvintele mele.) E o singurătate absurdă, infernală în a simți că nimeni n-are nevoie de tine sau că nimeni nu vede ce faci. Pot să mint cât vreau, să inventez un trecut după placul meu și să-mi explorez cele mai îndrăznețe fantezii. Imediat ce mă simt în siguranță sau știu că există o ușă lăuntrică prin care pot să mă furișez afară, fac cele mai înfiorătoare lucruri. Am citit undeva într-o carte că dacă-l eliberezi din colivie, canarul zboară direct spre geam. Dar dacă deschizi geamul în același timp, pasărea ia singura decizie înțeleaptă și – conform scriitorului – se întoarce în colivie, lucru care îl salvează de la moarte sigură.

Uneori încerc să-mi amintesc ceva de care mi-am dat seama abia aici, pe celălalt mal al Oceanului Atlantic. Dar contururile amintirilor se șterg

în lumina crudă a tropicelor sau, mai bine zis, dispar de tot. Oceanul sălbatic, perfid și nemuritor a netezit și a înghițit toate mărirele mele din trecut. Țipetele papagalilor îmi creează acum mai multe asociații de idei decât cele ale pescărușilor.

Băutul cafelei la filtru în loc de ceai tare, negru, lupta cu valurile Oceanului Atlantic în loc de înotul îndelung într-o mare calmă, întinsă, visele într-o limbă romanică – toate astea sunt legi noi pe care pot să le aplic. Dar există și orânduiri cu care n-o să mă obișnuiesc niciodată. Nu vorbesc de capricii de genul „brânză albă cu orice preț, ceai de salvie și vedere spre Bosfor“. Nu, mi-e dor de lucruri mult mai simple. De cireșe, de pildă. Uneori stau întinsă în pat și visez la un bol de sticlă plin cu cireșe stacojii pe un strat de gheață zdrobită. E ca o fantezie erotică, atât de dezgolită, de lipsită de complicații, atât de simplă. Mi-e dor de trecerea anotimpurilor: de frunzele decorate vinișoară cu vinișoară cu linii roșii care se aprind brusc, ard pe dinăuntru și se usucă, după care îngălbenesc încet, ca apoi, într-o dimineață, când nu le-a mai rămas nici o putere, să aterizeze maiestuos pe pământ. Mi-e dor să mă plimb fără țință, să văd oameni cu buze învinețite de frig pe străzi, în timp ce vântul de nord-est îi biciuie peste obraji, tânjesc după înghițitura aceea specială de ceai, prima înghițitură, tare ca veninul, pe care o beau atunci când nu mai suport frigul. Mi-e dor până și de zăpada din cea mai infernală lună, februarie, pe care am urât-o mereu, de pădurile dese de fag, acoperite de zăpadă, de tundra și stepa pe care nici măcar nu le-am văzut. Timp de șase săptămâni termometrul a stat blocat pe patruzeci și simt că mirosul de geacă de piele mă ustură la nas. În afară de toate astea, mai visez la plimbări în care nu trebuie să-mi ascund ceasul în buzunarul hainei sau să arunc tot timpul o privire peste umăr, în timp ce mă agăț spasmodic de poșetă. Tânjesc după o zi în care să nu-mi fie frică de pistoale sau că cineva o să mă împuște în cap într-o clipă de neatenție, visez să dorm o noapte întreagă fără ca somnul să-mi fie întrerupt de răpăiala mitralierelor. Casc tot timpul ochii, sunt mereu încordată și fumez țigară de la țigară, cu toate astea nu pot să-mi controlez buzele care tremură de frică.

În același timp, faptul că trăiesc aici are și o mulțime de avantaje. Nu trebuie să am buletinul la mine tot timpul. Barurile pe care le frecventez sunt deschise până dimineața. Nimănui nu-i pasă dacă port sau nu sutien. În zilele în care termometrul urcă peste patruzeci, nu-mi pun lenjerie de corp deloc. Mă îmbrac în fuste largi care abia îmi acoperă fundul, pantaloni scurți mulați și tanga și mă bucur de formele mele care s-au

*dezvoltat atât de târziu. Îmi place să-mi arunc părul, care n-a văzut
foarfecă de un an, peste spate, ca un mânz neîmblânzit. (Dacă vântul ar fi
adiat cât de puțin în orașul ăsta și dacă, măcar o secundă, aș fi putut să mă
eliberez de nevoia asta de a spune adevărul cu orice preț, aș fi vrut să
scriu: „îmi place să-mi simt părul fluturând în vânt“.) Dar vântul nu bate
în Rio, orașul își ține respirația, ceea ce înseamnă că n-are nici suflet.
Nimic nu mă împiedică să dansez în restaurante, baruri sau pe trotuare, să
fumez în autobuz, să mă culc cu cine vreau. Pot să-mi fac de cap cât vreau,
pentru patru sute de dolari pot chiar să angajez și un asasin. Oare nu
cumva eu, sau o parte din mine, tânjește după toate regulile și așteptările
din Lumea Veche?*

*Întoarce-te în colivie, canar mic, întoarce-te în colivie! Cât mai ai
timp... Geamul deschis o să te ucidă!*

Textul ăsta l-a găsit printre listele cu localități și verbe conjugate în portugheză, în timp ce răsfoia un caiet vechi. Probabil că-l scrisese în primul ei an de secetă la tropice. Îi plăcea tonul inocent, naivitatea copilăroasă care se citea printre rânduri și care îi dezvăluia sentimentele de mult pierdute. „N-am reușit să trec niciodată peste faptul că-s singură“, se gândi, „dar cumva am mers mai departe. Îmi car singurătatea ca pe un embrion, ca pe un medalion prins de piept“.

Se așeză la masă, puse caietul în fața ei, alături de o halbă plină cu ceai brazilian de culoarea paiului, care nu se întuneca oricât ar fi lăsat pliculețul în apă. Își ronțăia creionul gânditoare, de parcă ar fi fost o extensie a corpului, un fel de proteză, o a treia mână. Avea impresia că fierbințeala din încăperea cu aer închis o apasă pe piept, că țesuturile încep să i se topească și au să se dezintegreze. Uneori respira sacadat, alteori, mai încet. Gândurile-i rățăceau confuze prin tot corpul ca niște lilieci orbi și, de fiecare dată când lua o gură de ceai, un val nou de sudoare îi emana din toți porii. Simțea mirosul strident de transpirație de la subraț, gustul de tutun ieftin din gură și felul în care rochia incomodă cu bretele pe care o purta în casă i se lipea de trup.

Brusc și-a dat seama că împușcăturile din vale nu se mai aud. Fuseseră înlocuite de faimoasa piesă rap „Ele era um bandito mas era um bom rapaz“ care răsuna acum prin *favelas*. („A fost el gangster, dar și om bun.“) În mod ciudat, a rămas adânc impresionată de această capodoperă a simplității, mai ales de partea în care era vorba despre trecut. Nu l-a cunoscut pe tânărul ăla, dar a întristat-o soarta lui. Cântărețul își interpreta piesa cu voce gravă și emoționată, o voce care mirosea a praf de pușcă. Venea dintr-o lume a

armelor semiautomate, în care o viață de om nu conta câtuși de puțin și Özgür era sigură – la fel de sigură ca de propriul nume – că până și artistul, la fel ca amicul ei, făcea parte dintre aceiași interlopi cu inimă bună care nu mai aveau mult de trăit. O amintire, una dintre sutele de amintiri din sarcofagul memoriei... încă o piesă... o piesă care o emoționa profund. Luă la răsfoit *Orașul în mantie purpurie*.

Prima zi în Rio

Rio o întâmpinase cu umezeală în aer și un cer plumburiu. Asta o făcu să se îndoiască de toate ideile preconceptuate pe care le avea despre tropice. După optsprezece ore de zbor, s-a prăbușit pe bancheta din spate a unui taxi; acolo stătea acum, complet epuizată și apatică și îl lăsa pe șofer să vorbească. Acesta repeta aceeași frază într-o engleză stricată: „Rio e cel mai frumos oraș din lume, cel mai frumos“. Nu apucase nici să-și aprindă prima țigară când au trecut pe lângă prima favela cu mii, zeci de mii de cocioabe gata să se dărâme, sprijinite una de alta, kilometri în șir, arătând drumul spre centrul orașului. Barăci fără acoperiș, căsuțe din ipsos, cartoane și tablă ondulată, scufundate până la genunchi în marea de noroi și mizerie, ca un labirint.

O singură țigară și Rio îi dăduse deja prima lecție. Nici prin cap nu i-ar fi trecut că poate să existe un astfel de iad pe pământ. Țara în care s-a născut și a crescut o protejase de prăpastiile vieții, de mizeria fără fund în care putea să se afunde un om. Niciodată nu și-ar fi putut închipui atâta sărăcie, nici în cele mai întunecate vise. Avea impresia că se află într-un tren de mare viteză care deraiase și care acum înainta nebunește ca să se îndepărteze tot mai mult de orașul care se hrănea cu suferința oamenilor. Și dintr-odată a ajuns în centrul Copacabanei, „cel mai frumos loc din lume“, și în clipa aceea Rio de Janeiro a cucerit-o cu adevărat cu versanții săi abrupti, cu pofta lui de viață tropicală și acordurile sale de banjo. A uitat de favelas. La fel ca oricare alt locuitor al orașului aparținând clasei de mijloc.

S-a dus la singura adresă din Rio pe care o cunoștea, la apartamentul profesorului. Aici i-au dat de înțeles imediat că nu e binevenită și n-au lăsat-o nici măcar să doarmă acolo în noaptea aceea. Câteva ore mai târziu, când străina palidă care a adormit pe un scaun în fața casei le-a provocat muștrări de conștiință, i-au oferit camera întunecată a menajerei, cu o fereastră care dădea spre grădină.

Se întunecase deja când au trezit-o bătaile tobelor. Nu-și dădea seama unde e. Oare era în Istanbul, sau într-un avion, undeva deasupra norilor?

Se auzeau ritmuri de tobă, atât de exaltate, de ciudate și de tânguitoare, încât îi venea să plângă. O voce bărbătească pătrunzătoare, lugubră începu să cânte, o voce care nu-i putea aparține decât unui negru și care venea cu siguranță dinspre unul dintre ghetourile orașului. Avea impresia că vocea aceea cunoaște toate greutățile vieții, toate văgăunile ei înfundate, toate loviturile ei cu biciul. Abia atunci a înțeles. Era la tropice. Se afla pe plaja unui ocean, pe pragul unei vieți cu totul diferite. Se afla în Rio de Janeiro. Ar fi vrut să ia primul avion spre casă. Dacă n-ar fi auzit vocea aia! Simțea o pornire lăuntrică, îi venea să o rupă la fugă desculță spre viitor, să-și legene sabia, să elibereze hățurile calului și să pornească spre frontul nemilos al vieții. Probabil că simțea ceea ce alții numesc Poftă de viață.

Mai luă o ultimă înghițitură de ceai și o lăsă să se scurgă încet pe gât, ca un bavarez care își bea berea. Degeaba, tot îi era sete. În zilele în care temperatura depășea 35 de grade nu conta cât bea. Gura îi era uscată ca șmirghelul. Era ca și când tot lichidul i s-ar fi scurs în stomac fără să-i atingă cerul gurii. Niciodată n-a simțit o sete mai mare decât aici, la tropice. „Ceaiul n-are nici un efect asupra mea“, mormăia de obicei. „Îmi trebuie ceva rece ca gheața, pepene sau suc de guarana.“

Știa foarte bine că ceaiul cald e mai eficient împotriva setei decât un suc rece. A învățat pe propria piele ce reguli trebuia să aplice dacă voia să treacă prin caniculă fără să se îmbolnăvească. Să bea cel puțin un sfert de litru de apă la fiecare jumătate de oră, de pildă. Culoarea ochilor nu-i oglindea deloc starea de spirit sinistă, avea un corp capricios, pe care nu se putea baza. Sângele ei caucazian era diluat cu apă din Marea Mediterană și asta îi conferise o piele albă, aproape transparentă, de fantomă, despre care negrii spuneau că arată ca hârtia de ziar, un corp care se văita acum sub soarele nemilos din Rio. Străzile prăfuite îi provocau crize de astm și alergiile cauzate de felurite insecte o făceau să se scarpine tot timpul, de parcă ar fi fost atacată de mii de furnici. Stomacul ei nu tolera nici fructele tropicale acide, nici mâncarea braziliană grasă. S-a ales cu toate infecțiile intestinale posibile. Nu i-a păsat de avertismente și a mâncat la chioșcuri mirosind a urină, colcăind de toate epidemiile din lume, de la meningită la SIDA. A luat paraziți intestinali și amibici.

Bucătăria ei fusese invadată de mult de musculițe și furnici. Peste tot se vedeau urmele unui lichid dezgustător care s-a scurs din conservele de porumb desfăcute. A deschis frigiderul, mai mult să se răcorească, nu să-i cerceteze conținutul. În frigider avea doar un pachet de cafea, o bucată de brânză Minas – o rudă îndepărtată sud-americană a brânzei de oaie turcești

—, de-acum îngălbenită, și două lămâi pe jumătate putrezite. Sigur trecuseră mai mult de zece zile de când a fost la cumpărături. Reuși să curețe filtrul de cafea infundat, lăsat în urmă de chiriașul de dinaintea ei, și se chinui să desprindă cu un ciocan câteva bucăți de gheață din congelator. Se blestemă încă o dată pentru neglijența ei de-a nu cumpăra nici după atâtea luni un filtru de cafea și o tăviță pentru cuburi de gheață. Își înjură îndelung lipsa de inițiativă dezolantă și continuă să izbească stratul de gheață. Umplu un pahar cu gheață zdrobită, apă cu lămâie și îndulcitor și se duse în camera de zi cu băutura care nu se ridica deloc la nivelul strădaniilor ei. Era learcă de transpirație și pierduse mai multe lichide decât avea să recupereze prin paharul automatului ăluia de apă. Își aprinse o țigară și se trânti pe canapeaua din PVC.

Salvele încetaseră. Nu se auzeau decât rafalele sacadate ale unui pistol obosit. Câteva împușcături, liniște și apoi din nou câteva împușcături, care nici măcar n-aveau drept scop să omoare pe cineva. Împușcăturile unui luptător prost dispus care nu mai suportă tăcerea. Împușcăturile din Rio nu semănau cu cele din filme. Bandiții de aici n-o luau razna și nu goleau încărcătorul ca delincvenții inuman de recalitranti și nemiloși din Hollywood, nu, se odihneau cu degetul pe trăgaci și își luau misiunile în serios. Özgür se afla la Rio de două luni când, într-o zi, stând în fața unui teatru și prefăcându-se că ascultă pălăvrăgeala dintre actorii unei companii de stradă, a nimerit în câmpul de tragere al unor hoți de mașini care încercau să scape de niște polițiști. Locuitorii din Rio mai cu experiență, *cariocas*, cum își spuneau, se aruncaseră imediat la pământ. Dar Özgür a făcut exact invers, s-a ridicat repede în picioare cu sucul de guarana într-o mână și o țigară în cealaltă. S-a holbat cu curiozitatea unui copil care vede o piranha pentru prima oară în viață la hoțul care atârna din mașină cu corpul pe jumătate scos pe geam și trăgea nebunește spre urmăritorii lui. Avea o privire sălbatică, îți dădea impresia că ochii i se măresc mai să-i sară din cap. Și nici urmă de frică în ei. Se concentrau pe un singur lucru: să nimerească ținta. Singurii care puteau să împiedice moartea din mașina din spatele lui erau pistolul și mâna lui sigură. Și poate și talismanul pe care-l purta mereu la el când se afla în misiune. Frica de moarte ar fi trebuit să se mai diminueze, la fel ca dorul unui îndrăgostit părăsit, cu cât se intensificau mai mult lucrurile... Roberto o apucă pe Özgür de mijloc și o trânti la pământ, salvându-i astfel viața.

Özgür trase spre ea ziarul *O Globo*, sperând c-o să găsească ceva ce n-a citit în suplimentul de duminică de o sută și ceva de pagini. Pagină după

pagină, i se ofereau bârfe despre vedete, aventuri amoroase, fotbal, articole politice manipulate ca să sune bine, fraze pompoase fără substanță, horoscopul și teste de personalitate. Pagini pline de anunțuri „matrimoniale”. Poze cu feline mulatre între două vârste, blonde cu ochi albaștri cu aspect european, amazoane belicoase cu biciul în mână. Fotografii cu un Rio complet confuz, culori țiptoare și o perspectivă distorsionată, totul într-un haos total. Dar vreun petec liber unde să se relateze ceva despre cele douăzeci de omoruri care se comiteau zilnic în Rio – conform statisticilor – nu găseai pe cele două pagini intitulate „Violență”. Pentru asta ar fi fost nevoie de cel puțin încă o pagină. Özgür urmărea cu atenție știrile și își nota totul cu slăbiciunea unui statistician pentru date și detalii verificate minuțios. Citea despre jurnaliști cărora li se tăiau limbile și urechile, despre gospodine care reușiseră să se adăpostească de ploaia de gloanțe în spatele sacoșelor cu cumpărături, copiii străzii omorâți după ce au fost castrați de polițiști mascați. Poveștile astea de groază comprimate în câteva propoziții o șocau cumplit pe Özgür. Îi părea rău și de victime, și de ucigașii care cădeau în plasa poliției. În secret, se simțea copleșită de un impuls pervers, amestecat cu sentimentul vinovăției. În Rio prinsese gustul erotic al sângelui omenesc. Și, într-un fel, s-a liniștit când și-a dat seama de dimensiunea amețitoare a gropii de nisip mișcător în care se scufunda încetul cu încetul. Moartea redusă la combinații de numere încetase să mai însemne o tragedie umană.

Maria de Penha (42 de ani): A nimerit în mijlocul ploii de gloanțe pe una dintre liniile orașenești. Ceilalți pasageri ai autobuzului s-au aruncat la podea, dar ea a rămas blocată în bariera rotitoare.

O altă Marie (13 ani): A chiulit și s-a dus la plajă. A nimerit-o în cap un glonț rătăcit. La autopsie s-a descoperit că era gravidă. Nu s-a aflat nici numele ucigașului, nici cel al tatălui.

Interviu cu copilul străzii João (9 ani):

- *Care e cartea ta preferată?*
- *Manualul de-a întâia. N-am mai citit nimic dup-aia.*
- *Și care sunt idolii tăi?*
- *Pelé, Romario, Ayrton Senna.*
- *Care este cea mai mare calitate a ta?*
- *Am grijă de fetele de pe stradă. Cu ele nu mă bat.*
- *Și cel mai mare defect?*
- *Că... (gânditor)... că fur... poate.*
- *Cu cine ai vrea să semeni?*

— *Cu cine aş vrea să semăn... ăăă... nu, nu cunosc pe nimeni cu care să vreau să semăn.*

Buletinul meteo arăta 37 de grade, cer senin și soare în Rio. În Istanbul erau 2 grade și ninge. „Dacă aş fi fost acolo, aş fi băut niște *salep*“, se gândi Özgür. Tocmai băuse și ultimul strop de limonadă și încă mai simțea în gură gustul acru, strident.

Sfârșitul lui noiembrie coincidea cu începutul vacanței de vară pentru studenții cursului de engleză pe care-l predă. Era ca și când ar fi îndepărtat bandajul care împiedica dezmembrarea și dezintegrarea unei mumii. Odată cu vacanța dispărea și ultima urmă de ordine și simț al datoriei din viața ei, lucrul care dădea substanță zilelor libere. Mai nou, ieșea doar când era nevoită. Avea două zile rezervate meditațiilor. Vâna de dimineată până seara elevi care chiuleau, care își întrerupeau studiile fără să dea nici un semn sau care nu se duceau deloc la școală. De cele mai multe ori era o luptă continuă în care se străduia să amâne data plății facturilor și, ca să adune destui elevi, Özgür a fost nevoită să recurgă la metode destul de dubioase, de la amenințări la lingușeli, ceva ce nu-i stătea deloc în fire. Și existau zile în care nu reușea să coboare din pat decât spre prânz – și asta numai dacă făcea un efort supraomenesc. După un somn agitat în care avea impresia că înaintea într-o mlaștină, se trezea de obicei learcă de transpirație și mai obosită decât la culcare. Pleoapele lipite nu voiau să se deschidă sub nici o formă. Nu-și amintea nici un vis, dar știa că în fiecare noapte, chiar fiecare, plânge și scâncește încet. Vărsa lacrimi adevărate, sincere. Zăcea în pat mult timp fără să-și amintească unde sau măcar cine e. În lumina tăioasă și orbitoare a amiezii se freca la ochi străduindu-se să se întoarcă la realitate. Dar poate că era o idee proastă, pentru că totul se termina cu un coșmar oribil oricum, unul care le depășea în cruzime pe cele de dinainte. Constata cu uimire că se află la Rio și se așeza în capul oaselor cu un oftat și mai adânc decât de obicei. În drum spre bucătărie se lansa într-un șir lung de înjurături în turcă, rostite cu o gură mirosind a scrumieră. După ce pune apa de ceai la fiert, se întorcea în dormitor și se prăbușea epuizată pe cearșaful umed și șifonat, urât mirositor. Prima țigară a zilei. Avea să-și umple plămânii cu un fum perfid și lingușitor, înainte de-a se pregăti să înfrunte o nouă zi care urma să-i marcheze sufletul.

O halbă umplută cu ceai, încă două țigări, încă o halbă cu ceai și apoi încă o țigară. Puse frunze de ceai în ceainic și mai desfăcu un pachet de țigări. Și fiindcă îi era prea lene să golească cele două scrumiere ce dădeau pe dinafară din noaptea precedentă, trase mai aproape o cutie de conserve și

se întinse pe șezlong. Reuși să alunge toate gândurile și în special pe cele importante, sau, în orice caz, toate deciziile și reflecțiile care aveau de-a face cu persoana ei. Se îndepărtă tot mai mult de gândurile și deciziile care trebuiau luate, închidea ochii în fața lumii exterioare și se holba la pereți. Avea tot timpul din lume, dar nu voia să-l folosească decât ca să se întindă ca un cadavru în vidul ciudat care-i umplea ființa. După mai multe cani de ceai și un pachet de țigări începu s-o doară stomacul. Simțea o durere pătrunzătoare care semăna cu o foame de lup și care era atât de puternică, încât nu-și amintea s-o mai fi simțit vreodată până atunci. Dar ca să poată să mai fumeze trebuia să mănânce o bucată de brânză Minas pe un fel de pita pe care brazilienii o numesc „pâine arăbească“. Petrecea zile întregi pe șezlongul ăla cu țigările și limonada aproape, ca un soldat care nu vrea să-și părăsească postul sub nici o formă. Își schimba poziția doar când nu mai suporta să stea drept din cauza durerilor de spate. Când un om e atât de terminat, că nu poate nici măcar să-și plimbe ochii de la peretele mut la paginile unei cărți, sau să privească plantațiile de bananieri, sau jungla sălbatică din valea Santa Teresa, când nici măcar cea mai inocentă și mai iubită amintire din copilărie nu poate să-l facă să schițeze un zâmbet, când nu-l mai emoționează nici apusul soarelui, atunci activități precum făcutul ceaiului sau fumatul devin o chestiune de viață și moarte. Până și șopârla care de câteva luni împărțea locuința cu Özgür atârna nemișcată de posterul cu gurile care se sărutau. De parcă s-ar fi adâncit în gânduri de câteva zile și ar fi urmărit cu compasiune vietatea asta imensă care zăcea pe canapea la fel de nemișcată și de disperată ca ea. Aveai impresia că se prăbușiseră amândouă la stația terminus a vieții, de parcă s-ar fi săturat de banalitate și vid și acum, sătule de viață, ar fi cedat în fața disperării și a indiferenței.

Și-a revenit abia când s-a lăsat întunericul și urletele și râsetele exagerate de la televizoarele vecinilor au umplut din nou cripta ei. Deschise o conservă de porumb și se apucă să scrie primele pagini ale romanului. Noaptea se scurgea în voie. Adelino de la patru se puse pe cântat la saxofon, ceva ce timp de mai mulți ani i s-a părut un vis intangibil. Căinii din Santa Teresa au început să schelălăie, dinspre *favelas* se auzeau ritmuri de *pagode* și rafale de arme. Papagalul lui João de la etajul șase se revolta împotriva cacofoniei printr-un șir lung de înjurături. Până la urmă, toate astea fură acoperite de gemete și icnete de la vecinii de sus. De peste tot se auzeau râsete, gâfâieli și sunete ritmate ce proveneau de la diverse femei, uneori pe nume Rosanna, alteori Lucy, Katja sau Thais. Bărbatul iubăreț era tot timpul același: Marcello. Aceste perechi erau mereu dispuse să-și lase inhibițiile în

urmă și să se dezlănțuie, la fel ca celelalte cu un temperament asemănător, dornice să dovedească lumii că sexualitatea e plăcerea principală a vieții. Özgür n-avea loc pentru un cuvânt ca DRAGOSTE în romanul ei, nici măcar sub forma cea mai simbolică. Pe hârtia albă plină de mângălituri și porțiuni înnegrite pe care guma de șters juca un rol important și pe care săgețile zburau în dreapta și stânga, MOARTEA apărea cu atât mai des. O moarte care încerca tot timpul să iasă la suprafață, să se lupte pentru drepturile ei, care se străduia cu toate puterile să răzbată dincolo de cerneală. Încerca să prindă viață printre cercurile și bețișoarele care alcătuiau alfabetul latin, în speranța că o să capete o a treia dimensiune și o să lase în urma ei toate frazele plate și lipsite de sens.

„Oare cum să descriu un oraș ca Rio?“, se întrebă în sinea ei. „Povestea cărei Mării s-o aleg?“ Orașul ăsta îi oferea prea multe imagini, prea multe conflicte, prea multe tragedii. Se confrunta tot timpul cu tot felul de întâmplări anormale, urme lăsate de tortură, cadavre și sex. Chiar în spatele luxoasei plaje Ipanema, cea cu „cele mai scumpe apartamente din lume“, se întindea Rocinha, cea mai mare *favela* din lume, cu trei sute de mii de locuitori. Contururile ei aminteau de un moș gârbovit care încearcă să se îndrepte de spate. Pentru Özgür, scrisul era un fel de-a crea legături și coerență, dar dacă ar fi trebuit să descrie orașul, ar fi folosit un singur cuvânt: HAOS. Să cuprinzi orașul ăsta în cuvinte era la fel de imposibil ca prinsul unei păsări răpitoare într-o pădure tropicală plină de spini, crocodili și anaconde. Cum îi descrii, de pildă, senzația de foame unui orașean sofisticat și educat care n-a simțit-o niciodată, cuiva care a ales să se tolănească în fotoliul său comod și să se dedice celei mai lipsite de risc activități din lume – cititul? Ale cui cuvinte le-ai putea folosi?

S-a gândit la străinii care fuseseră aruncați în curenții tropicali de nord și prinși în plasa orașului Rio, orașul ce înghițea captura întreagă care nimerea pe malurile ei. Nume europene care o marcaseră și care conțineau toată tristețea inherentă fenomenului imigrării: Ronaldo, Mara, Lothar, Katja. Fără să știe dacă aveau să joace un rol important în romanul lui Özgür, toți își lingeau rănilor acum într-un climat mai răcoros. Să-l luăm, de pildă, pe Ronaldo, dramaturgul, care marcase în calendarul lui fiecare zi pe care era obligat s-o mai petreacă în Rio, ca un deținut. Era un budist fanatic și complet asexual și fiindcă ura petrecerile, disprețuia alcoolul, dansul și evenimentele zgomotoase, cei din cercurile actricești din Rio l-au catalogat drept nebun. După două luni, s-a închis în apartamentul lui nemobilat, puțind a fum de țigară, ca să se dedice întru totul meditației în

scop terapeutic. „Superficialitatea e o epidemie care afectează întreaga lume, dar în orașul ăsta a devenit o adevărată religie“, obișnuia să spună. Mara era la fel de pesimistă și ajunsese în genere la aceeași concluzie: „Peste tot unde am călătorit, am întâlnit doar superficialitate, dar aici, în Rio, superficialitatea a ajuns o adevărată artă“. Mara era antropolog și călătorise prin America Centrală timp de cinci ani. Luptase în războiul din Nicaragua și trăise alături de triburi sălbatice din junglă. Dar Rio reușise s-o înfrângă chiar și pe această academiciană puternică, intransigentă, cu voință de oțel. După o istorie amoroasă din cauza căreia aproape că s-a sinucis, și-a abandonat proiectul de cercetare pe jumătate terminat. Urma să se cheme ceva de genul „Femeia mulatră din suburbiile Braziliei și relația ei cu corpul“. S-a întors în Londra-i învăluită în ceață, complet nesigură de propriile puteri. Săraca Mara. Adevărul acesta nemilos o scosese din ringul de cult al corpului, care era mult mai tangibil decât teoriile, testele și soluțiile ei. Un alt revoluționar din Nicaragua, veteranul Lothar, numise perioada pe care a petrecut-o în Rio „epoca inocenței“. Emanciparea sexuală îi convenea de minune, mai să nu-i explodeze egoul de atâta emancipare. „Orașul ăsta nu lasă loc așa-numitei «voințe libere»“, bâiguia plin de sine după fiecare noapte amoroasă. Binevoitoarea și frumoasa Katja, crescută într-un orașel de provincie, suferea de prima ei depresie mai serioasă după ce fusese sedusă și apoi abandonată de un bărbat căsătorit. Îi dăduse următorul sfat lui Özgür, care pe vremea aceea era incredibil de naivă și de lipsită de experiență: „Gândește-te numai la binele tău! Orașul ăsta îi poate fi fatal unei femei străine. Învață să te iubești pe tine însăși pentru că nimeni altcineva n-o s-o facă“. S-au îmbrățișat preț de o secundă ca să-și demonstreze simpatia și sentimentele de prietenie. (Ceva ce era și mai alinător decât iubirea – mai ales când comparai cu genul de iubire care exista în Rio – pentru că prietenia n-avea nimic umilitor.) Au întins coarda cât au putut ca să se adapteze în orașul ăsta simpatic, misterios și libertin. Dădeau năvală de la un concert la altul, bifau toate spectacolele de dans, demonstrațiile politice, *favelas*, dar, mai ales, treceau de la o relație la alta. Se pare că omul nu poate să se abțină să consume o grămadă de lucruri de care, de fapt, n-are nevoie.

Sună telefonul. Özgür tresări de parcă ar fi auzit rafale de arme, dar nu făcu nici un efort să ridice receptorul. Cu cât era mai singură, cu atât se izola mai mult de lumea înconjurătoare. Nu s-a mai întâmplat de mult să se repeadă imediat la telefon la primul țârâit. Mai ales de când profesorul Botelho, „generos“ cum era el, a obligat-o să împartă linia telefonică cu

ceilalți cinci chiriași ai ei, cu iubitele sau iubiții lor și frații, surorile, verii, verișoarele și menajerele care se învârtteau pe acolo.

Se holbă la telefonul care continua să vibreze cu încăpățănare și emitea un sunet ce amintea de o broască orăcăitoare. „Cred că are vreo douăzeci de ani, pe puțin. Poate e cel mai vechi model din Brazilia“, calculă Özgür cu sânge rece, în timp ce se întreba cine să fi fost persoana de la capătul celălalt al firului. Mama ei o suna doar duminică, de Ziua Focurilor de Artificii. La început o suna o dată pe săptămână, dar de doi ani o contacta tot mai rar și convorbirile lacrimogene unde nu era vorba despre altceva decât despre cât de dor îi e de ea deveniseră penibile, un soi de autocaricatură. În noaptea asta, considerată cea mai plictisitoare noapte a săptămânii, putea la fel de bine să fie oricare dintre tipii ăia între cincisprezece și cincizeci de ani care o sunau după ce își răsfoiau mica agendă telefonică neagră și se hotărau să își încerce norocul cu turcoaica arogantă și rece. Făcuse alergie la toate invitațiile la cină, la *domingueira*, dansul de duminică, la o *festa*, un bar, *um copinho*, o bericioaică, la camerele de hotel, încât îi venea să vomite. În cel mai rău caz, putea fi proprietarul care o suna ca să „discute despre faptul că întârziase cu chiria“. Sau poate Lizboa, bogătanul de avocat din Copacabana cu care făcuse cunoștință cu un an în urmă, când încă nu vorbea portugheza la perfecție și sunase la un număr greșit. Dintr-un motiv anume, i se pusese pata pe Özgür. O suna în fiecare duminică și-i făcea capul calendar cu nesfârșite monologuri despre cât de bine îi merge la serviciu sau despre aventurile lui amoroase cu diverse amante tinere. Punea mare accent pe detalii, pe faptul că, de pildă, la cheful de ziua lui i-au venit patruzeci și nouă de musafiri sau că în ultimele două săptămâni s-a culcat cu cinci femei. Între timp, Özgür îi cunoscuse suficient de bine pe *cariocas* ca să-și dea seama că blufează. Își imagina cu ușurință cât de singur trebuia să se simtă, de fapt, acest hoț de inimi îmbătrânit și ce sentimente se ascundeau în spatele tuturor statisticilor pe care încerca să le uite când ieșea printre oameni sau era singur în vreun motel la care se caza pentru câteva ore. O singurătate pe care n-o putea împărtăși decât cu o necunoscută. Sau o fi fost Eli? Nu, asta era imposibil, clar.

Se hotărî în ultima secundă. Se ridică brusc de pe șezlong și apucă receptorul la cel de-al șaptelea semnal, înainte să pornească robotul.

— *Quem esta falando?*

— Hello. I... want... to... talk... to... ÖZGÜR.

Era mama ei care rostea apăsător, cu accent strident, fiecare silabă în engleză, ca o crainică ce prezintă știrile pentru niște telespectatori surdomuți. Lui Özgür îi venea să pleznească de bucurie.

— Bună, mamă.

— Hello, I want...

— Eu sunt, mamă! Nu mă auzi? De ce nu m-ai sunat până acum?

Trecuse ceva timp de când nu vorbise în turcă și i se părea ciudat să-și audă propria voce formând cuvinte în limba ei maternă. Avea impresia că bâiguie în somn. Și-a dat seama imediat că dobândise un soi de accent brazilian din pricina căruia pune accentul pe silaba greșită, deși maică-sa a contrazis-o imediat.

— Tu ești? Ce bine. Tipul ăla al tău, Joa, sau cum îl cheamă... de ce-mi trânteste telefonul în nas când te sun?... Scuză-mă că am așteptat atâta. A trebuit să plec la casa de vacanță. Ne-a plouat în casă. Dar tu cum te simți?

Preț de o secundă, Özgür n-a știut ce să răspundă. Până la urmă i-a dat un răspuns cam evaziv.

— Ca de obicei. Nimic special. Și tu? Tu ce mai faci?

— Mă tot gândesc să plec la Moscova în ianuarie. În perioada asta a anului găsești o grămadă de bilete ieftine. Mă scuzi că nu pot să vorbesc prea mult. Luna trecută mi-a venit o factură de trei milioane.

Özgür nu i-a răspuns. Vorbele maică-sii i se înfipseră în creier ca niște proiectile invizibile. Capul îi fu prins într-o priză de oțel și apăsător spre podea. Anxietatea atât de familiară își făcea din nou simțită prezența.

— Și-n rest? continuă maică-sa căreia îi venea greu, se pare, să-i pună o întrebare firească. Cu sănătatea cum mai stai?

— Nu prea bine. Nu reușesc să înghit nici un duminic. Nu merge și pace.

Spera că maică-sa o să ghicească mesajul ascuns din spatele ultimei replici și c-o să se prindă că s-a despărțit de prietenul ei. Dar nu.

— Sper c-ai lăsat-o mai moale cu fumatul.

— Nici prin cap nu mi-a trecut așa ceva.

Liniștea era tot mai dureroasă. O împungea ca un arici. Dintr-odată, mama și fiica și-au dat seama că între ele se întinde un întreg ocean. Că vorbesc fără să scoată un sunet. Că vorbesc fără să spună nimic.

— Dar ce faci tu acolo în orașul ăla oribil, de fapt? Și de ce nu te-ai întors încă? Măcar dacă ai rezolva o treabă. Dar nu faci nimic, o lălăi dintr-o parte în alta. Ai lăsat-o baltă cu facultatea, un loc de muncă de Doamne-ajută nu ai și te vaiți tot timpul că n-ai bani. Te expui la riscuri așa, aiurea.

Aici ai tot ce-ți trebuie, casă, mașină... Dacă vrei, ne ducem la Moscova împreună.

„O tentativă de șantaj“, își spuse Özgür. „Îi e frică să călătorească singură.“

— Normal că am de gând să mă întorc la un moment dat.

— Dar când? Dacă vii înainte de ianuarie, o să...

Vocea mamei se evaporă brusc în mijlocul frazei. Özgür continuă să vorbească cu aparatul, o vechitură de plastic pe care o ținea în palma-i transpirată.

— Mă întorc în curând. Imediat ce am epuizat experiența asta. Dacă plec acum, o să rămân blocată în Rio toată viața. Înțelegi ce vreau să zic, mamă?

Tăcere.

— Orașul ăsta mă omoară. În fiecare zi, în fiecare minut și secundă, profită de ocazie ca să stoarcă, încet, dar sigur, viața din mine. Și asta se întâmplă metodic și organizat. Încet o să-mi ia tot ce am. A pus stăpânire pe mine, și pe corp, și pe suflet. Trebuie să-l amputez, să-l extrag din mine cu forța. Sper că am reușit să descriu cum mă simt. Ah, da, și mai am puțin și termin un roman. *Orașul în mantie purpurie*

— Ce zici acolo? Nu te aud deloc. Ce-i cu hărmălaia aia? Sunt focuri de artificii și azi? Le-am povestit prietenilor mei despre focurile alea de artificii – despre *favolos* – sau cum se numesc – *favolo*, nu? Că în fiecare duminică, după ce s-a livrat cocaina, clienții sunt informați prin focuri de artificii în tot orașul. Prietenii mei care n-au fost niciodată în Rio mă întreabă – naivi mai sunt, Doamne – că de ce nu confiscă poliția cocaina dacă tot știu ce și cum.

— Despre ce *focuri de artificii* vorbești tu, mamă? Care *focuri de artificii*?

Özgür nu-și mai putea controla accesul de furie. Galopa drept spre junglă, direct spre hățișul ei de tufișuri pline de spini.

— Tu nu recunoști răpăiala de arme? Sunt ARME AUTOMATE, mamă, nu focuri de artificii. Tu nu mai deosebești focurile de armă de artificii, ce Dumnezeu?!

După un oftat lung și revoltat, mama ei începu să vorbească din nou. Tonul îi era acoperit acum de un strat subțire de gheață. Un vânt nordic bătea dinspre un Istanbul acoperit de zăpadă.

— Ce se întâmplă acolo, de fapt? Iar încearcă armata să dea o lovitură de stat? Tu nu înțelegi că o să mă îmbolnăvesc de grijă? Dispari dintr-odată

și întorci spatele la toată lumea. Cu taică-tău ții legătura?

— Nu m-a mai sunat din septembrie.

— S-a supărat că ai lăsat-o baltă cu facultatea. Mai întâi te chinui ca un câine ani la rând, după care renunți, pur și simplu. Taică-tău nu înțelege ce te-a apucat. Dar asta nu înseamnă nimic. Taică-tău nu înțelege multe din lumea asta.

Dintr-un motiv anume, Özgür simțea nevoia să sară în apărarea tatălui ei.

— Mi-a trimis o valiză întreagă cu haine. Și niște *lokum*!

N-a zis o vorbă despre faptul că hainele alea erau prea groase și prea conservatoare și nu se potriveau deloc cu clima din Rio. Și nici despre faptul că tatăl ei n-a observat nici acum, după atâția ani, că fiicei ei nu-i place *lokum*.

— Mi-a trimis *Turkish delight*, *lokum*. *Lo-kum*, mie.

Se prefăcea că are o bucată mare de *lokum* în gură, dată prin zahăr praf, pe care o rula înainte și înapoi între dinți, în timp ce o topea încet pe limbă. Sunetele O, K și U legate i se păreau de-a dreptul caraghioase. Începu să chicotească:

— *Lo-kum*. *Lokum* cu gust de mentă, apă de trandafir sau lămâie. *Lokum* cu fistic din Antep.

— Ce-i cu tine? Plângi?

Özgür nu reușea să îngaima nimic inteligibil.

— Nu, râd. Nu ți se pare că sună amuzant? *Lokum*, adică.

Râsete gălgâitoare. Ca și când niște baloane de aer s-ar fi ridicat brusc la suprafață din adâncul unei mlaștini bolborositoare – și ar fi explodat.

— Pari cam... dezechilibrată... e puțin spus! Nu mi-a plăcut deloc să aud mitralierele alea.

— De ce? Pe mine nu mă deranjează. Turcia e cunoscută pentru *lokum* și Brazilia pentru mitraliere. Să nu crezi c-o ținem tot într-un carnaval sau meci de fotbal...

Un nou acces de râs. Ceva înăuntrul ei îi spunea: „Hai, gata. Termină cu prostiile astea“.

Aproape că-i venea să vomite.

— Hai că trebuie să închid. Ai nevoie de ceva?

Dintre toate întrebările, Özgür o detesta cel mai mult pe asta. Dacă ar fi putut să se oprească din râs, ar fi strigat: „Da, de o grămadă de chestii“ –, dar s-a abținut. N-a scos un cuvânt.

— Atunci... ne auzim.

— Stai puțin, mamă. Mă suni și săptămâna viitoare, nu-i așa?

— Nu cred. Poate după ce mă întorc din Moscova. Bine, draga mea. Știi că mi-e dor de tine, da? Ai grijă de tine.

— Așteaptă, mamă!

O pauză lungă, interminabilă.

— Da? Ce e?

Lui Özgür îi venea să zică: „Mamă, te rog, nu închide. N-am putea să mai vorbim puțin?“. Dar doar pufni pe nas.

— Bine, atunci sper că ne vedem în ianuarie la Moscova. Ai grijă de tine!

— *Hoşçakal*. Ai grijă de tine, mamă.

Rămase pe scaun cu receptorul ca o pasăre moartă în mână și ascultă liniștea ce se retrăgea încet ca un reflux. O liniște mai grăitoare decât o mie de cuvinte și care-i pătrundea tot mai adânc în suflet. Avea impresia că a asurzit. Expresia *hoşçakal* i se învârtea în cap ca un deținut agitat în celula lui. Silabele clar delimitate în turcă mășăluiau ca niște soldați, cu pași mici și apăsați. Un-doi-trei, un-doi-trei. Spre deosebire de portugheza vorbită în Rio, care amintește mai degrabă de un fluviu ce se năpustește peste pietriș și stânci, turca are formulări directe, fără nici un echivoc sau vreo tentativă de seducție. Dinspre liniile de telefon care alcătuiesc ceea ce numim comunicare, poveștile se preling una după alta, ca zahărul pudră peste o bucată de *lokum*. Când a ieșit în bucătărie ca să-și facă un ceai, Özgür a simțit că tremură de frig.

Dintr-odată, fu cuprinsă de un avânt incontrollabil de a scrie. Se întoarse în cameră și se așeză la masă fără să aștepte să fiarbă apa. Scrise titlul „Călători fără port“ pe o pagină goală din caietul ei. Fără să se miște din loc și aproape fără să respire, începu să noteze un șir lung de propoziții, ignorând punctul sau virgula. Halal scriitoare! Nu era în stare nici măcar să termine o propoziție.

Scrise până când nu mai avu nici pic de inspirație, ca într-un *musical* renumit în care stiloul se transformă într-o pereche de pantofi care dansează solo. Începu să-și scarpine o pișcătură de țânțar, mare cât o cireasă, de pe cotul stâng. Mai întâi cu grijă, doar cu stiloul, după care începu să maseze tot mai frenetic locul din jurul umflăturii cu buricele degetelor. Dar mâncărimea nu o lăsa în pace, dimpotrivă, o continuă să o sâcăie tot mai tare până când nu mai rezistă. Își înfipse iritată unghiile lungi și murdare în umflătura roșie și, ca un țăran nebun care râcăie pământul, conștient că e o treabă interminabilă, se frecă până când un firicel de sânge se ivi la

suprafață și își croi drum spre încheietura ei. În sfârșit, reuși să mai aline mâncărimea.

Se întinse după pachetul de țigări de îndată ce auzi apa clocotind în ceainic. Ce porcărie – acum asta, după toate prostiile care i se întâmplaseră în ziua aia! Nu mai avea decât trei țigări. În speranța c-o să găsească un pachet nou, începu să răscolească și mai tare prin harababura de pe masă. Masa din lemn de mahon ilustra perfect dorința profesorului Botelho de-a proveni dintr-o familie nobilă, dar bibelourile de pe ea nu erau nicidecum un exemplu de bun-gust pe măsura aspirațiilor sale. Decorase casa cu tot felul de nimicuri care se potriveau ca nuca-n perete una cu cealaltă: un casetofon de douăzeci de dolari, fabricat în Paraguay, casete prăfuite cu banda scoasă care atârnavă ca niște veterani de război răniți, cu bandajul dezlegat, câteva lingurițe de ceai îndoite și oxidate, cutii de conservă pline de mucuri și scrum de țigară, plasturi folosiți, o solniță care n-a rezistat nici trei săptămâni în umezeala tropicală fără ca sarea să se solidifice, șuruburi, cuie, cârlige de haine, baterii și cutii cu medicamente – totul într-un haos de nedescris. Hârtii de toate mărimile și grosimile: ziare, reviste, programul Cinematecii, bilete de intrare, afișe, broșuri, caiete vechi și tocite, poze îngălbenite, melancolice, cu bărci trase la mal, scrisori la care n-a mai răspuns de la oameni de a căror existență se îndoia deja. Și caietul de notițe în care scria *Orașul în mantie purpurie...* Peste tot stilourile astea, gata să plece la război... Scoici... și o grămadă de nimicuri care, de fapt, nu se potriveau deloc cu decorul, dar care erau absolut necesare într-o gospodărie de o persoană: un clește, o șurubelniță, un deschizător de conserve și o sită. Echivalentul în obiecte casnice al proletariatului, care, dacă nimerea în mâini pricepute, lucra eficient și fără o răsplată prea mare, și care se afla mereu în conflict cu Özgür, ea neratând niciodată șansa să se lupte pentru propria ei independență. Nu, în haosul ăsta nu găsea nici un pachet de țigări! De obicei îi lua vreo zece minute să fumeze una, da, de trei ori zece, asta însemna că peste o jumătate de oră trebuia să iasă în Santa Teresa, de unde se auzeau împușcăturile, și să încerce să găsească un chioșc deschis unde se vând și țigări.

Se lăsa frustrată pe un scaun, dar numai după ce își turnă un pic de ceai fierbinte. A stat apoi și s-a scărpinat în locul în care fusese ciupită de țânțari, în timp ce inspecta apartamentul cu atenție, cameră după cameră. Ca o fată care încerca să găsească urme incriminatorii prima oară când intră în dormitorul prietenului ei. Exercițiu de observație obligatoriu pentru un scriitor. Era obișnuită s-o ia din loc. Se învățase demult să ia doar strictul

necesar în geanta de voiaj, lucruri de care „nu putea să se lipsească“ și să se abțină de la restul. Nu simțea nevoia să aproprieze locuri sau bunuri materiale, să le lege de propria-i personalitate. Mirosul de putregai, atât de caracteristic tropicelor, se așternuse peste întreaga casă. Aici nu exista nimic care să nu fie practic și să-i stimuleze simțul estetic. Fie că era vorba de vase, bibelouri, flori, fețe de masă sau orice altceva. Copil fiind, ura să se joace cu păpușile, la fel cum la maturitate s-a abținut de la tot ce însemna lucruri „femeiești“, de parcă s-ar fi temut să nu ia vreun virus mortal. Era atât de lefteră, încât n-avea nici televizor, nici mașină de spălat, nici candelabru, nici oglinzi, covoare sau măcar niște perdele. Galeria o folosea ca să-și usuce rufe, o idee care i-a venit după ce a parcurs lista cu douăsprezece reguli, dactilografiată personal de profesorul Botelho, unde, printre altele, li se interzicea chiriașilor să-și agățe rufe la uscat pe balcon. În ciuda căldurii și din pricina umezelii, hainele i se uscau cu greu, uneori în trei zile. De cele mai multe ori, apucau să se murdărească, să se decoloreze de la soarele puternic sau să se deșire pe la cusături înainte să le adune de pe sfoară. La tropice nimic nu durează prea mult. Fructele putrezesc după doar câteva ore, laptele se acrește imediat, tălpile pantofilor se dezlipesc după o lună, hainele mucegăiesc în dulap, cărțile sunt atacate de o ciupercă sau bacterie ciudată și îngălbenesc.

Lăsa privirea să-i alunece peste rafturile de aluminiu pline cu cărți de parcă și-ar fi luat rămas bun de la ele pentru totdeauna. Alesese cu grijă cincizeci de cărți turcești pe care le luase cu ea, le număraseră cu gândul că dacă rămâne un an, o carte are să-i ajungă o săptămână. Singurul roman englezesc pe care-l cumpărase de la un anticariat era o traducere a jurnalului de închisoare scris de Boal, căreia n-a putut să-i reziste pentru că pe copertă a descoperit un vers dintr-un poem de Nazim Hikmet. Zeul indian, o făptură ce semăna cu un șarpe cu ochi și dinți însângerați, pe care Robert i-l adusese din Amazonas stătea acum cu spatele la Tolstoi și se holba furios la Özgür, în semn de protest că fusese răpit din pădurea tropicală. Tot acolo se afla și cufărul ei vechi și ursuz, în colțul camerei, ca un boxer bătrân a cărui epocă de glorie a apus demult și de care nu mai întreabă nimeni.

„Apartamentul ăsta e doar un refugiu temporar“, își spuse în gând. „Deja stau într-o casă plină de tot felul de prostii, n-am nevoie și de alte decorații.“ Renunțase de câteva luni la atitudinea misterioasă, demnă de un spion și, ca un bolnav de cancer care încearcă să-și înfrumusețeze puțin camera din spital, atârnase pe perete un afiș de la un spectacol de balet. Dar

nu trecuse nici o lună și profesorul Botelho îi inspectă garsoniera, într-o zi când nu era acasă. Smulsese afișul de pe perete și-l azvârlise pe masa pe care părea s-o considere un soi de coș de gunoi, după care îi lăsase un bilețel în care o îndemna pe Özgür să arunce un ochi peste „lista cu lucruri interzise“ (se subînțelegea, deci, că profesorul Botelho n-avea încredere în gusturile chiriașilor, ci încerca să păstreze monopolul asupra felului în care dorea să decoreze pereții casei).

Afișul din carton subțire, alb-negru, a costat-o cel mult câțiva bănuți. Calitatea tipăriturii era atât de proastă, încât fețele dansatorilor se lăbărțaseră ca niște litere arăbești dizolvate în apă. Nu era specificat nici numele fotografului, nici cel al dansatorilor, dar Özgür recunoscuse opera. Era vorba de Orfeul lui Balanchine. Doi oameni reușiseră să surprindă pasiunea, revolta și disperarea într-o postură perfectă și să concretizeze aceste sentimente la fel de concret și de clar ca o statuie. Nemurirea surprinsă într-o singură mișcare, într-o singură clipă. Un rezumat rapid, de o secundă, al victoriei scurte, deplorabile și absolute a omului asupra morții.

Aproape că vedea scena în fața ochilor: o vedea pe gazda ei intrând în garsonieră, maiestuos ca un general roman, împreună cu Oscar, ciobănescul german de rasă și servitoarea lui, o metisă la fel de loială din Rio. Profesorul Botelho ține un șervețel la nas ca să se apere de muște. Cercetează cărțile cu privirea ageră a unui comerciant și decide să răsfoiască o operă de Marc Aureliu. Apoi apucă afișul ieftin cu vârful degetelor sale nobile și îl smulge de pe perete.

Curățând casa de tot ce însemna mit sau simbol și distrugând singura expresie a sentimentelor ei, el îi dăduse o lecție: în orașul vampirilor, toate oglinzile sunt redundante. Uitându-se la pereții goi, Özgür își dădu seama cât de naivă a fost încercând să se refugieze în artă când era înconjurată de atâta moarte, tortură și crime. Pereții ăștia albi și goi, cu tencuiala umflată și decojită, pereți acoperiți de pânză de păianjen, stropi întinși de sânge, insecte moarte și pete care păreau lacrimi de demon.

Când citi ce-a scris după mai multe luni, Özgür își aduse aminte întâmplător că primul film pe care-l văzuse și în care era vorba despre Rio se numea *Orfeu Negro*. Orfeu, jucat de un muzician negru din *favela*, plecase în căutarea Euridicei, răpită de moartea mascată. Acum rățăcea în mijlocul extazului, morții și haosului care domnea în perioada carnavalului din Rio. Reuși să treacă prin ușile încuiate cu ajutorul chitarei sale și ajunsese tocmai jos, în ținutul morților, unde – după un ritual candomblé de

proveniență africană – o găsisese pe iubita lui. Dar în clipa în care credea că a învins moartea, deschise ochii, lucru care îi fusese interzis pe tot parcursul ceremoniei. I-a deschis prea devreme, la fel ca ceilalți Orfei de-a lungul istoriei. Din Orfeul cel negru, sortit să piară undeva într-un ghetou, nu rămăsese nimic altceva decât o chitară.

Özgür își aprinse ultima țigară și rămase cu ochii pierduți pe albul peretelui. Ceva nu-i dădea pace, ca și cum înăuntrul ei scormonea un soi de rozătoare. Era furioasă pe sine pentru că își bătuse joc de convorbirea aia pe care a așteptat-o atâta timp, pentru faptul că nu făcuse curat în garsonieră, că nu-și găsea pachetul de țigări. Acum stătea acolo și bătea iar pasul pe loc: în *punctul terminus*. „Mai e loc de speranță, atâta timp cât mai pot să scriu“, se gândi ea. „*Orașul în mantie purpurie* nu e deloc un text pe care-l citești în timp ce asculți *Nocturnele* lui Chopin la CD-player. Și nici nu e asta scopul. În locul în care scriu se aud rafale de arme.“

A stat apoi mult, mult și s-a holbat la stiloul care-i atârna între degete ca un catâr obosit mort. Și-a trecut numele cu litere mari pe foaia goală: ÖZGÜR – cea liberă, cea independentă. Își ura numele, la fel cum ura toate simbolurile prea explicite. Un nume mai absurd sau mai ironic decât al ei nu există pe lume. Numele ăsta își bătea de-a dreptul joc de situația în care se afla. Trase câteva fumuri din țigară și umplu litera Ö cu tot felul de crixcrax-uri, trifoi cu patru foi, cranii, note muzicale și simboluri ale eternității.

Dintr-odată se ridică de la masă. Alese o bluză neagră din mormanul de haine de pe canapea, una pe care nu se vedeau petele de ceai și o pereche de jeanși rupți în genunchi. Nu-și permitea o pereche nouă și nu reușise să-i coasă, așa că, deși se apropia de treizeci de ani, era nevoită să se îmbrace ca o punkeriță. Constată că n-avea decât o bancnotă de zece *reais* în portofel și încă vreo cincisprezece care trebuiau să-i ajungă până marțea următoare. Vârî în poșeta cât o geantă mai mică de voiaj o brichetă, câteva creioane, un tub de loțiune pentru plajă, un ceas de mână, o agendă telefonică micuță și cheile de la garsonieră. Luă și colierul din scoici venit să-i aducă noroc, care până acum nu-și făcuse deloc treaba, și mai puse și caietul ei cu coperti verzi.

Oriunde mergea, își lua romanul cu ea, ca pe un talisman. În felul ăsta putea să se retragă în lumea ei și să scrie când vrea, indiferent că era în autobuz, într-o cafenea sau la plajă. Armele amuțiseră între timp, nu se mai auzea nici pis afară. Într-un locșor secret de pe fundul genții a ascuns și o oglindă, și ultima priză de cocaină pe care o păstra printre paginile

romanului „*Rayuela*: Rai și iad“. Scara din fața ușii se deteriorase și Özgür spuse o rugăciune în sinea ei, sperând c-o să scape cu viață când o să sară peste ea. Odată, când avea șaptesprezece ani, s-a ridicat brusc în mijlocul orei de religie și s-a declarat atee. Toți s-au holbat la ea de parcă ar fi vrut să o jupoaie de vie. Dar în Rio nu putea să facă un pas fără să se roage peste tot la zeii ăștia pe care-i renegase toată viața.

„ZIUA FOCURILOR DE ARTIFICII! Doamne, ce naivă am putut să fiu!“ Credea că în fiecare duminică, pocnitorile sau focurile de artificii care se auzeau în cele șase sute de *favelas* sunt o expresie a bucuriei de viață a brazilienilor și era absolut fascinată de poporul ăsta energic. Abia peste câteva luni și-a dat seama că acele cozi artificiale de cometă anunțau livrarea de cocaină. „Oare ce-am pierdut, de fapt, în ziua aia în care am dezlegat misterul labirintului de lumină de pe cer? Inocența? Nu, nicidecum. Așa ceva nu poate fi exprimat prin astfel de cuvinte pompoase și greu de dus.“

Un călător pe străzile din Rio – II

Un călător care se perinda pe străzile din Rio fără nici o țință, complet singur, se adăpostise în corpul ei, ca un melc care s-a retras în cochilie. Trăia într-o spaimă continuă, gândindu-se că într-o bună zi cineva o să-i dea în cap, își simțea gura uscată ca șmirghelul, îi tremurau picioarele și avea cercuri de transpirație imense sub braț... Singurul lucru pe care se putea baza erau ochii ei obosiți și câmpul vizual redus pe care i-l puteau oferi.

Jungla, domnitorul absolut și necondiționat peste regiunea asta până de curând, cu doar trei sute de ani în urmă, își făcea în continuare amintită prezența. Între barăcile imense, împrejmuite cu garduri de fier se auzea încă vocea junglei. Europeanii care-și cărau crucea însângerată după ei indiferent de continentul unde debarcau – împreună cu sabia, focul, tortura, tuberculoza și sifilisul – fuseseră nevoiți să-și abandoneze cauza aici la tropice. Bărbatul Alb care era obișnuit să dezlege și să analizeze toate problemele și să domine peste tot și peste toți eșuase în junglă, haos și tot ce pentru el era tărâm necunoscut. În plus, în lumea asta a trebuit să înfrunte canibalismul și nebunia. Umezeala i-a pătruns până în măduva oaselor și întregul său sistem moral s-a destrămat sub soarele și ploaia tropicelor. Dumnezeu care și-a abandonat propriul fiu pe cruce și care a inventat armele n-a reușit să-l înfrunte pe Eros, zeul africanilor. A preferat să-l vândă, să-l întineze și l-a acuzat că e păcătos. Ritmurile ritualului candomblé s-au amestecat cu psalmi religioși, lamentații și lovituri de bici.

În orașul ăsta care se află exact deasupra Tropicului Capricornului o să găsim cele mai favorabile condiții pentru supraviețuirea rasei umane, ca un cadou oferit unui oaspete de pe o planetă străină. Negri și albi, indigeni și albi, indigeni și mulatri, japonezi, indieni, ruși, nemți, elvețieni care se încăpățâneau să fondeze colonii de îndată ce găseau un loc care semăna cât de cât cu piscurile Alpilor, el turco, adică arabii din Siria, care și-au adus

în America Latină cântecele din deșert și chiftelele umplute, întunecații nordestinos, brazilienii din nord-est care au emigrat aici de pe platourile înalte și secetoase unde feudalismul domină și acum, și care n-au gustat altceva în afară de cafea și rădăcini de cassava toată viața. Bahianos, care aveau și acum răni sângerânde după patruzeci de generații de sclavie, și locuitorii Amazonasului, cu ochii cei mai impenetrabili din lume, împreună cu celelalte amestecături ale rasei umane: negri cu ochi indigo, indigeni cu părul de culoarea paiului, japonezi cu buze africane, arabi cu frunte de kalmâc, toate culorile și nuanțele pe care putea să le adopte pielea omenească: scorțișoară, ocru, coajă de portocală amară, cafea cu lapte, miere sau cacao.

Anarhia amețitoare a corpului. Corpuri care n-au auzit niciodată de pulovere, cizme sau alte mii de colivii ale moralității.

Întotdeauna la fel de sănătoase și de energice, la fel de goale și scutite de mituri. Țara asta căreia Dumnezeu i-a dăruit vară și tinerețe eternă. Fustele colorate ale femeilor care flutură în vânt, fumul de marijuana care se lasă greu peste orașe, ritmuri care reverberează de la trotuarele încinse până la șolduri, pofte și dorințe care se aruncă de pe stânci ca niște păsări prădătoare. Rio de Janeiro, orașul în care sexualitatea se simte chiar și în praful lipicios. Mereu gol, dar mascat. Mereu sătul, totuși lihnit de foame.

Nebunul din Santa Teresa

De la un punct încoace nu mai există cale de întoarcere.
Trebuie să atingem neapărat punctul acesta.

Franz Kafka

Lipsa banilor, atât de strâns legată de viața de vagabond, începea încet, dar sigur să pună stăpânire pe existența ei și, asemenea unui chist canceros, să se transforme în metastaze și să se răspândească prin tot corpul. După ce a fost dată afară de la universitate, a sperat c-o să poată preda la una din școlile de limbi străine din oraș, care ofereau cursuri de engleză. Dar nimic n-a decurs așa cum se aștepta. Americanii dornici de aventură aflați în vacanță puseseră deja laba pe cele mai bune locuri de muncă, sau dacă nu ei, alți șacali profesioniști care își dedicaseră viața predării limbii engleze. Nimeni nu părea să aibă încredere în femeia cu nume ciudat care provenea dintr-o țară pe care nimeni n-o găsea pe hartă. Toată luna ianuarie s-au măsurat în jur de 44 de grade la umbră. S-a aruncat în autobuze pline ochi, puțind a transpirație și și-a scris CV-ul stând în picioare printre pasageri în pragul leșinului, în timp ce a străbătut orașul în lung și-n lat, de dimineața până seara târziu. Purta discuții fără nici un rezultat cu directori de școli de limbi străine, una mai elegantă și mai luxoasă decât cealaltă. Manageri îndrăgostiți de propriile cărți de vizită și care credeau că un profesor de engleză are cea mai importantă sarcină din lume – aceeași atitudine o aveau, cu siguranță, față de oricare alt job. Toți atotștiutoriiăștia tineri, cu nasul în vânt ca să-și scoată în evidență mărul lui Adam o măsurau rapid din cap până-n picioare pe femeia cu trăsăturile șterse din fața lor. Poșeta ei scâlciată, pantofii cu tocurile tocite, părul care n-a văzut o foarfecă de luni întregi erau de ajuns ca să-și piardă imediat interesul. N-a durat mult și a fost dată afară și de la catedra pe care o dobândise după eforturi supraomenești. Motivul era că n-avea să se potrivească deloc cu elevii, că avea să-i trateze ca un profesor universitar cu aere de superioritate. Până la urmă a reușit să facă rost de câțiva studenți pentru un curs privat, majoritatea ingineri, câțiva singuratici depresivi care

nutreau o dragoste incestuoasă față de calculatoarele lor. Dar, după ce încă de la început le-a refuzat pe rând invitațiile la cină în oraș, până și interesul lor pentru engleză a pălit. Özgür a fost nevoită să reducă și mai mult din cheltuieli. Să-și cumpere haine noi, să se ducă la coafor, la dentist sau să mănânce la restaurant – toate astea ieșeau acum din discuție. În ciuda faptului că îi venea să intre în pământ de rușine, a început să se târguiască la piață, cumpăra ziarul o singură zi pe săptămână, iar la concerte și expoziții se ducea doar dacă erau gratuite. Spre deosebire de poveștile imigranților despre care se spune că și-au câștigat primul milion spălând vase, călătoria ei începuse în cartierul cel mai popular, în Copacabana: modest, deloc spectaculos. Din cartierul mic-burghez se deplasă apoi de-a lungul golfurilor Botafogo și Flamengo, cu bisericile, spitalele și centrele lor comerciale. De pe plaje spre centru, din orașul cu aer condiționat, plin de piei albe, adaptat pentru turiști, acel Rio din reclame, se mută în orașul adevărat cu populație amestecată, împins în lături și infernal. Din orașul insașiabil care nu reușea să-și potolească niciodată foamea, într-un Rio care nici măcar nu-și dădea seama că e tot timpul de partea rataților.

Bucătăria japoneză fusese mai întâi înlocuită de niște pateuri uleioase pe care le mânca din picioare, după care a urmat *nanemolla* care, până la urmă, a reușit să-i supere stomacul mic-burghez. Nu i-a mai rămas decât să facă foamea. În loc de suc de portocale proaspăt stors din Amazonas, bea acum cafea cu lapte, și țigările Parliament, atât de îndrăgite în cercul carieristelor, le preschimbă pentru L&M, marca vânzătoarelor. Nu-și mai permitea nici Free, alegerea academicienilor cu care împărțea același titlu.

Suferea enorm din cauză că trebuia să împartă fiecare *centavo* și nu mai suporta boala asta a „lipsei banilor“, o boală de care suferă nouă zecimi din populația pământului. Din păcate nu reușea nici să mențină o distanță intelectuală față de aspectul material al existenței – ceea ce ar fi însemnat că n-avea de ce s-o ia personal. Dintr-odată a început să se îndoiască de gusturile ei de mai demult și să poarte eșarfe de mătase, pălării și coliere de lemn. Vorba africanilor: „Cu cât ești mai sărac, cu atât cheltui mai mult aiurea“. Imediat ce simțea că i se termină banii, se grăbea să-i cheltuiască într-un fel cu totul exagerat și extravagant, pe mici capricii și plăceri menite să-i gâdile orgoliul. Cumpăra piersici importate la doisprezece dolari kilogramul, le storcea suc și îl lingea de pe degete. Se ducea la Cinematecă și vedea un film după altul, filme cu peisaje de iarnă în care domnește tăcerea. Uneori îi venea câte o idee ciudată și cumpăra toate romanele englezești de la un vânzător de pe stradă, dar la fel de bine putea să-și dăruiască toți banii unui copil al străzii amețit de cap, cu obraji arzând de atâta bunătate. Pentru ea, să

dea bani pe ceva „deosebit“ era ca un fel de armistițiu cu viața. Poate că aperitivele astea o ajutau să-și înghită treptat amărăciunea.

Banii au același rol ca bastonul – te ajută să mergi cu spatele drept. Replica asta inteligentă o auzise de la un taximetrist cu mulți ani în urmă, în Istanbul, dar abia aici, în Rio, și-a dat seama ce însemna cu adevărat. Acum, fiecare zi îi aducea aminte de câtă dreptate avea omul ăla. De fiecare dată când trebuia să îndure umilințe, de fiecare dată când călca pe principiile oamenilor bine îmbrăcați avea nevoie de un baston din ăsta.

Într-o seară de vineri se dusesse la un birou de schimb valutar din Flamengo. Avea doar zece dolari în portofel, cu care spera să se descurce în weekendul ăla lung. Din cauza birocrăției și a măsurilor de precauție tot mai paranoice din Brazilia, bancnotele ei s-au plimbat de colo-colo, trecând prin zeci de mâini și semnături. Funcționarul i-a întins banii care trebuiau să ajungă la un băiețel de zece ani care, judecând după salopetă, era ucenic pe undeva. Promise exact douăzeci de reais și patruzeci de centavos. A rămas pe loc ca trăsniță, cu obrajii înfierbântați și un zumzet surd în urechi preț de câteva secunde lungi. În fața ei se întindeau două zile lungi și două nopți la fel, pe care urma să le petreacă în compania conștiinței sale deja foarte încărcate, dar, în ciuda încercărilor, în perfectă stare de funcționare. A vârat banii în buzunar. Când a ieșit val-vârtej din biroul de schimb valutar, a văzut cum ucenicul și-a numărat bancnotele, după care s-a întors spre casă, cu corpul paralizat, capul aplecat și ochii plini de lacrimi.

Ea a continuat să bată un timp străzile orașului, ca un delicvent evadat, ca apoi să se strecoare în primul restaurant italian elegant unde și-a cheltuit toți banii pe un singur fel de mâncare – bani care ar fi trebuit, de fapt, să-i revină ucenicului – exact douăzeci și trei de reais și patruzeci de centavos care au costat-o un efort atât de mare. Anumite obiceiuri erau mai importante decât principiile morale: ca de pildă, feliile de lămâie în ceai, ziarul de duminică și mozzarella italiană.

Poate că ăsta era cel mai sincer capitol din întregul ei roman. Din cauza subiectului intim, apelase la un stil extrem de minimalist, sincer, cu toate cărțile pe masă. Totuși, scrisul n-a ajutat-o să scape de sentimentul de rușine. Ochii ucenicului aveau să i se arate într-o bună zi pe coridorul cel mai întunecat al memoriei, pe o caracatiță gigantică, târătoare ce avea să se arunce peste ea când nici nu se aștepta și avea s-o pună la pământ.

Ca să nu fie nevoită să dea nas în nas cu Romario, paznicul metis al Villei Branca, închise ușa cu grijă și alunecă pe scări ca o fantomă. Chiar nu era în stare să-l lase pe cocoșatul ăla servil de cel mult un metru și jumătate să-i aducă aminte iar de plata chiriei. Cecul pe care-l promise de la școală pentru

două luni de muncă se dovedise a fi fără acoperire. Săptămâni la rând a încercat să-l convingă pe șeful ei cu față de bulldog și o grămadă de alte trăsături ce aminteau de Al Capone (trabucul, pantofii de lac, pălăriile melon) să o plătească în bani gheață. Încerca să-l scutească pe Romario de discuțiile astea care erau la fel de penibile pentru amândoi. Una peste alta, ea era singura chiriașă căreia amărâtul de el îi arătase copilul nou-născut.

La ora asta era liniște în casă. De când începuseră conflictele, chiriașii din Villa Branca nu ieșeau deloc. Ori plecaseră la plajă, ori în vreun sat de munte. Romario dormea probabil cu prietena lui de șaisprezece ani și bebelușul lor de două luni într-o cămăruță umedă și întunecată. Ciobănescul german de rasă – paznicul vilei –, mândria profesorului Botelho, încercase fără succes să caute un colț umbrat pe terasa care strălucea ca o oglindă în soare. Până la urmă s-a prăbușit inert lângă zidul jos. Romario îl considera responsabil pentru afacerile lui nerezolvate cu bărbatul alb, drept care a lăsat animalul lipsit de apărare să zacă pe terasa încinsă, fără pic de apă sau mâncare. Nimeni, în afară de Özgür, nu s-a îndurat de biata creatură.

Azi părea să aibă noroc. A deschis cu grijă poarta cu trei lacăte și a reușit să se strecoare afară fără s-o vadă nimeni. A urcat încet dealul până la chioșcul mic din vârf, singurul loc din Santa Teresa unde puteai să cumperi țigări duminica. Canicula s-a aruncat spre ea ca o anaconda și a apucat-o de gât. Nu erau mai mult de 36-37 de grade. După doi ani de stat acolo, știa că temperatura de afară o depășește pe cea a corpului abia după ce transpirația începe să i se reverse prin pori. Pentru Rio, asta era doar o zi obișnuită de vară. Cu toate astea, avea impresia că stă în fața unui grătar încins unde carnea de kebab se învârte pe o țepușă în mijlocul focului. Indiferent cum se mișca, nu reușea să se apere de căldură. Ghidurile turistice, pline de clișee roz, descriau Santa Teresa drept „centrul pulsând al cartierelor boeme” și o recomandau doar turiștilor cu spirit de aventură sau celor cu „buget restrâns”. În rest, îi sfătuiau mai degrabă să dea o tură cu tramvaiul de o sută de ani care urca dealurile pavate cu piatră cubică, scârțâind și gemând, sau să viziteze barul Sobre Natural. În schimb, îi avertizau ferm să nu poarte ceasuri de mână sau bijuterii de aur, indiferent dacă erau de marcă sau nu. Cu doar două luni în urmă, un om de afaceri japonez a opus rezistență, a căzut din tramvai și a murit (accidentul s-a produs chiar în săptămâna dedicată prieteniei dintre Japonia și Brazilia). S-a iscat un scandal internațional și linia de tramvai a fost închisă. Astfel, Özgür a fost scutită de vibrațiile interminabile care îi scuturau casa din temelii din jumătate în jumătate de oră, ca febra malariei, și de sunetul sinistru al frânelor care aminteau de o pasăre metalică imensă căreia cineva îi retezase capul. Din păcate, singurul mijloc de transport la care mai

putea apela era autobuzul, fiindcă nici un șofer de taxi nu îndrăzne să intre în cartierul Santa Teresa, renumit pentru jafurile armate împotriva șoferilor. Autobuzele astea uitate de Dumnezeu, în care pasagerii stăteau înghesuiți ca sardinele, circulau conform unui orar special, ceea ce în practică însemna că fiecare șofer mândru de munca sa circula cum îl ducea capul. Ca să nu mai vorbim de linia de noapte! Când în sfârșit se oprea în stația de la Lapa, încet, nepăsându-i că avea o întârziere de cel puțin douăzeci de minute, lumea se anima brusc prin barurile din zonă. Populația cherchelită din Santa Teresa ieșea val-vârtej cu o ultimă bere sau o sticlă de cachaça în mână. Apoi mai dura încă douăzeci de minute până când cei aproape optzeci de pasageri, majoritatea într-o stare avansată de ebrietate, se înghesuiau toți în autobuz. Bilete nu se vindeau, datorită unei înțelegeri tacite între vânzătorul uns cu toate alifiile și locuitorii cartierului, dar fiecare contribuia cu ceva mărunțiș, cât îi permitea buzunarul, ca șoferul să aibă din ce trăi. Era un act complet voluntar și din proprie inițiativă. Apoi autobuzul o lua din loc, greoi ca o femeie însărcinată, și cobora încet dealul abrupt, mormăind, tușind și uneori sughițând chiar sau trăgându-și nasul. De fiecare dată când se oprea, granițele dintre corpurile înlănțuite se destrămau și mai tare. Un mulatru beat-criță începea să cânte o samba undeva în rândul din spate, niște voci răzlețe îl acompaniau, la început doar câteva, apoi un grup întreg, până când de undeva se auzea și-o tobă. Dar când taxatorul bătrân întorcea cutia de bilete și începea să bată darabana pe ea, toată lumea o lua razna. Încropeau o petrecere în miez de noapte, complet spontană! Cu toate că majoritatea pasagerilor erau niște bețivani, hoți, bătăuși și traficanți de droguri din cartierele sărace ale orașului, până atunci nu avusese loc nici un jaf armat pe linia de noapte. Nici măcar un furt amărât. Era povestea de succes a fraternității și egalității temporare din Rio, un oraș care, în ciuda faptului că avea sânge pe mâini, încă mai credea în vrăjitorie, în dovleci transformați în calești și în broaște devenite Feți-Frumoși.

Santa Teresa era singurul deal din oraș neocupat de *favelas*. În plus, era singurul cartier care le aparținea artiștilor și, mai ales, artiștilor de culoare. Un refugiu pentru muzicieni, dansatori, pictori și tot felul de meșteri care făceau de toate, de la lucrat în lemn până la parfumuri, pentru artiștii care, datorită talentului lor, reușiseră să scape de sărăcia lucie. Era cartierul în care, cu o zi înainte de data oficială, se dădea startul pentru carnaval, aici se sărbătorea ziua de naștere a lui Nelson Mandela și a liderului de gherilă, Zumbi, cel care a fondat prima republică neagră din istorie. În barurile dubioase din Santa Teresa, genialii interpreți de samba cântau piese precum „Fiul durerii e tatăl norocului“. (Turiștii naivi care îndrăzneau să intre în cartierele negrilor seara

nu pricepeau că bărbații ăia cu dinții putreziți și hainele murdare sunt aceiași muzicieni ale căror nume împodobesc copertile discurilor de vinil de aici și până în emisfera nordică.) Barurile astea cu scaune de lemn și măsuțe instabile, bălți de pișat și cozi interminabile în fața veceurilor erau mereu pline de clienți. În ciuda faptului că nu existau chiuvete și apă curentă, se servea doar bere la halbă și cachaça, sau că piesele lălăite și dulcele de bossa-nova, stilul muzical preferat al micii burghezii, nu erau incluse în repertoriu. Când samba era înlocuită de *pagode*, *pagode* de *maracate* și *maracate* de ritmuri africane pure, toți clienții, în afară de *gringos*, începeau să-i acompanieze pe muzicienii cu tobe și marimbas, bătând tactul cu cutii de chibrituri și cântând sau dansând cât puteau de frenetic.

În Santa Teresa, unde carnavalul se organiza de mai multe ori pe an, ambadorii, politicienii, capii mafioți care voiau să-și păstreze pe cât se putea anonimatul și șefii de poliție pensionați care își asiguraseră viitorul reprezentau o minoritate. Oamenii ăștia locuiau în vile în spatele unor ziduri înalte, erau protejați de agenți de securitate și dobermani și nu-și arătau niciodată fața în locuri publice. Și proprietarul garsonierei lui Özgür, profesorul Botelho, făcea parte din gașca asta de criminali care cu ceva timp în urmă se refugiaseră în Brazilia după ce executaseră cel mai mare jaf de tren din istoria Angliei.

Aproape de ziduri, lângă Palácio Azul – una dintre vilele protejate de cioburi de sticlă ascuțite și alarme antiefracție – se afla *Punct Istanbul* al lui Özgür. De fiecare dată când, de-a lungul vieții sale nestatornice, se stabilea undeva pentru o perioadă, fie într-un sat de pe coasta Oceanului Atlantic, fie într-un oraș central-european din Alpi, Özgür găsea sau își crea propriul *Punct Istanbul*. Un loc care, din unghiul potrivit, cu lumina potrivită și, mai ales, în starea de spirit potrivită îi amintea de Istanbul. Dar acest Rio, cu plajele lui despărțite de stâncile abrupte ale scoarței pământeste transformate în munte, acest Rio cu golfurile lui înlănțuite ca brațele Amazonasului, orașul ăsta cu stâncile sale sălbătice, despiciând orizontul, acest Rio cu jungla lui nesfârșită care arăta ca o plasă pescărească imensă aruncată peste oraș, acest Rio n-avea nimic în comun cu Istanbulul. Rio avea o frumusețe înșelătoare care aprecia extremele, contradicția și lipsa măsurii. Orașul ăsta atrăgea nemilos oameni spre el, îi seducea și îi amețea de cap, ca apoi să nu le mai dea drumul niciodată. Rio avea același efect magic înspăimântător asupra oamenilor ca măștile africane, în timp ce orașul în care se născuse și crescuse Özgür semăna mai degrabă cu o brătară de argint antică, incrustată cu ametiste: era reținut, elegant, misterios, mândru și înfrumusețat de o patină veche. Dar chiar aici, în punctul ăsta, pe care îl găsea dacă trecea pe lângă chioșcul din

stația de tramvai și nu se apropia prea mult de Palácio Azul, Rio, orașul născut din intrigi, își arunca masca tropicală și se înveșmânta într-o găteală pe placul lui Özgür. În punctul ăsta vedea cum Oceanul Atlantic se năpustește galopând asupra orașului cu coama în vânt, ca apoi să se oprească brusc în fața golfului Guarana. Valurile, mesagerii eternității, se linișteau și abdicau de la tron, și oceanul se transforma într-o mare continentală de culoarea algelor, politicoasă și cochetă, care, asemenea limbii pisicii, lungea cu grijă dealurile line, nedeslușite din Niterói. Asta îi aducea aminte de Cornul de Aur de la punctul de belvedere de lângă cafeneaua Pierre Loti din Istanbul.

În zilele în care Özgür se simțea în stare să iasă, venea mereu aici ca să se posteze cu spatele drept și complet nemișcată lângă toți frații ei alcoolici fără adăpost și dependenții de cocaină care stăteau pe băncile de lemn. Aștepta o briză dinspre mare care să-i aducă aminte de trecut. De cele mai multe ori, simțea până la urmă briza, dar sub forma unei furtuni de deșert care îi umplea ochii cu nisip. Mici molecule care zburau în toate direcțiile, ca niște particule minuscule, purtătoare ale unor imagini trecătoare, tremurătoare, dintr-o viață pe care o îngropa repede în adâncurile uitării, cam ca atunci când, dintr-odată, o barcă cu vele începe să ia apă. Amintiri nemarcate de spațiu și timp, vise fragile din vremuri apuse, care nu aveau puterea s-o poarte peste marea întinsă ce se așternea între ea și trecut. Un miros, un sunet, un corn de ceață, un apus de soare de culoarea rodiei. O călătorie cu toate pânzele sus spre copilărie, o călătorie care se termina mereu în fața unei uși încuiate. Păsări care nu reușeau să se înalțe în văzduh, oricât de disperat ar fi dat din aripi, toate acestea făceau ca amintirile să o năpădească din toate părțile, împreună cu un sentimentalism ușor... ușor ca o pană – niciodată atât de puternic cât s-o chinuie. În clipa aceea, lui Özgür i se făcea chef de scris. Trecutul prindea viață din nou abia când se uita încă o dată la contururile sale șterse.

Dar sub cerul atârând semeț și greu al tropicelor, memoria însăși i se părea un construct, o invenție erudită. Ceva comprimat într-un cuvânt. O cochilie goală fără adâncime, fără conținut. Ascunzișul cel mai sigur pentru cineva care nu suportă realitatea. Özgür se obișnuise de-acum să supraviețuiască într-o lume bidimensională construită din cuvinte. Într-o lume unde moartea e redusă la o combinație de litere aranjate într-o anumită ordine: „M“, „O“, „A“, „R“, „T“, „E“, „A“.

Azi chiar că avea baftă: băncile de lemn erau goale. Özgür scoase cu un gest ferm caietul cu frunze verzi pe copertă. Pe ultima pagină scria: *Proteja a Natureza. A extinção é para sempre. Ai grijă de natură. Moartea e eternă.*

De ce am ales oare tocmai orașul ăsta care-i atât de dușmănos cu mine? Rio de Janeiro, cel care își ascunde colții ascuțiți în spatele măștii de

carnaval și îmi sufocă amintirile sub mantia aia purpurie, țesută numai și numai din durere omenească? Un singur lucru ne poate convinge să ne părăsim apele cunoscute și să ne retezăm rădăcinile, același lucru care l-a făcut pe Adam să înfrunte moartea: NECUNOScutUL.

Asta se întâmpla cu mult timp în urmă. Mi-am prins singurătatea în jurul meu ca pe o armură și am plecat pe mare, în larg. Abia când am ajuns la destinație mi-am dat seama că mă învârt în cerc, adusă de spate din cauza poverii armurii ruginite și a sabiei îndoite cu care mă înarmasem și care de fiecare dată mă obliga să-mi schimb cursul, fără să mă lase să mă apropiu măcar de punctul de contact. Nu suferința și nici curajul sunt cele care mă mână dinspre o aventură spre alta, ci probabil doar dorința de-a fugi. Nu, nu de trecut, ci mai degrabă cu trecutul. Ca un hoț de buzunare care o ia la sănătoasa, în timp ce banii pe care i-a furat de curând îi zboară din buzunare în toate direcțiile.

Călătoriile noi sunt doar o schimbare de decor, nimic altceva. Panoul reprezentând contururile unei moschei dispare în culise, fiind înlocuit pe scenă de un soare auriu. Câțiva palmieri, câteva plaje ademenitoare, o lume trasată de o pensulă. Un decor ieftin, câțiva figuranți amatori și un personaj principal care se simte tot mai străin de el însuși în această dramă. Și muzica? De data asta: samba...

Dacă trecutul se cufundase în uitare ca Atlantis și umbra întunecată a orașului se așternuse peste toate gândurile ei privind viitorul, nu-i mai rămânea altceva de făcut decât să se refugieze în prezent. Nu puteai decât să te lași purtată fără țel încoace și încolo, între mare și junglă, dintr-o pereche de brațe albe într-una de brațe negre; e drept că poftele trupului erau ușor de satisfăcut, dar poftele astea stârneau altele noi. Lipește-te de niște buze umezite până când sudoarea îți curge din fiecare por, rupe un mango doar cu mâinile și suge sucul ce ți se prelinge pe degete, trage adânc din țigară de parcă ai vrea să-ți umpli plămânii de oxigen și dansează! La fiecare bătaie de tobă te îndepărtezi tot mai mult de tine, de propria personalitate. Nu uita: muzica asta care te apucă de umeri și te împinge spre tărâmul euforiei e singurul lucru care ți-a mai rămas de la Orfeul cel negru.

Se apropia de magazinul cam de mărimea unui chioșc de ziare. Construcția îi aducea aminte de un cadou ambalat în celofan albastru, lucios, uitat de cineva în mijlocul unei piațete. În clipa aceea și-ar fi dat viața pentru un suc de guarana și o țigară. (Dintr-odată își aduse aminte de o după-amiază de august când se îndrepta spre un chioșc construit pentru turiștii din Sultanahmet, o replică după unul vechi. Își aduse aminte de soarele ce-i ardea spatele, de strada prăfuită, de vânzătorii de covrigi cu susan... În chioșc

puteai să cumperi sandviciuri cu pastă de măslină și brânză de oaie. Dar, de fapt, nici nu era în Sultanahmet, ci în Beyazıt, mai bine spus, lângă intrarea cafenelei unde obișnuia să fumeze narghilea. Avea optsprezece ani, era studentă și nu i se întâmplase nimic special toată ziua.) Clienții fideli ai chioșcului din Santa Teresa, unde se vindea doar băutură, țigări și biscuiți din Paraguay de care n-avea nimeni nevoie, erau cei mai țičniți și, deci, cei mai autentici bețivani din oraș. Majoritatea erau fără adăpost, șoferi de autobuz, ingineri autodidacți din mici *favelas* care își câștigau existența făcând afaceri cu mașini furate, sau dansatori de capoeira care făceau scamatorii cu cuțite pe scenă. Toți veneau aici să bea până când picau din picioare. În puținele zile în care reușea să se trezească devreme, Özgür găsea piațeta din jurul chioșcului plină de cioburi de sticlă și de pete de sânge.

Un mulatru desculț în jur de optsprezece-nouăsprezece ani sforăia întins pe trotuar. Deasupra feței lui distruse, cu pielea care părea gata să crape pe oasele craniului, se învârtea un roi de muște. Zăcea cu piciorul drept într-o băltoacă de pișat care, mai mult ca sigur, provenea chiar de la el. Husky-ul siberian de rasă pură care veghea lângă el lătra și mârâia încontinuu. Majoritatea celor care dormeau pe stradă aveau câini, dar nu orice corcitură, ci doberman, ciobănești germani sau ogari afgani de rasă pură. Încă una din absurditățile tipice pentru Rio. De ce ar fi vrut cineva care abia dacă găsea ceva de mâncare pentru el însuși să-și riște viața furând un câțel pe care apoi să-l crească făcând mii de sacrificii? Özgür nu pricepea așa ceva. O făceau pentru că aveau nevoie de un prieten, sau din motive de siguranță? După ce s-a săturat de lătrat și aruncat priviri suspicioase spre Özgür, câinele și-a dat seama că n-are la ce să se aștepte nici din partea ei. Se întinse lângă stăpânul lui, își puse botul pe burta acestuia și adormi numaidecât. „Nici cel mai prăpădit om nu reușește să stârnească atâta compasiune ca un animal neajutorat“, își spuse în gând Özgür. „Trebuie să te străduiești să-ți fie milă de ei, dar de cele mai multe ori nu simți decât oroare sau dispreț. Oamenii sunt nemiloși cu cei de aceeași speță.“

În fața tejghelei înguste, protejată de grilajul de fier stăteau doi *favelados* cu priviri întunecate. Se sprijineau de tejghea și păreau să se bucure pe deplin de berile lor la halbă, reci ca gheața. Özgür, care învățase de mult să fie cu ochii-n patru în astfel de situații, simți imediat că tipii nu sunt de încredere. Tricourile lăbărțate le atârnavă până la șolduri, purtau pantofi îngrozitor de scumpi și ceasuri din platină. Poate erau doi infractori din Comando Vermelho bând o bere între două împușcături? Pregătită pentru ce era mai rău, Özgür încerca să găsească o cale de-a se strecura printre ei până la geamul deschis. În registrul oficial al morților din Rio existau însemnări despre o

grămadă de oameni care s-au trezit ciuruiți de gloanțe pentru simplul fapt că se aflau la locul nepotrivit și pentru că afișaseră o expresie nepotrivită. Dar lui Özgür îi era atât de sete, încât simțea că își dă duhul și era gata să se lupte ca un gladiator pentru o țigară.

— *Um guaraná, por favor, e um L&M Lights*, strigă ea de la vreo doi metri pe cel mai curajos și mai provocator ton al ei.

Dacă s-ar fi aflat pe o scenă de teatru, cei din ultimul rând ar fi auzit-o fără nici o problemă.

Vânzătorul portughez în jur de șaptezeci de ani își ignora cu desăvârșire clienții, la fel ca oricare alt vânzător din Rio. Nu se simțea bine dacă nu-i pune mai întâi să-și repete comanda până când le stătea în gât. „Ce-i cu tine, ți-e frică ca nu cumva să ajungi prea târziu în iad?” Özgür a trebuit să îndure o grămadă de nedreptăți și umiliri și luase țeapă de la o mulțime de oameni din orașul ăsta, dar chioșcarii dețineau recordul. Nimeni n-o scotea mai mult din sărite decât un vânzător. Începu să-și scarpine din nou cu frenezie cotul ciupit de țăntări până când îi dădu sângele.

— *Por favor um guaraná bem gelado e um L&M Lights*.

Portughezul continuă să-și aranjeze sticlele de bere, complet dezinteresat. Asta o enervă la culme pe Özgür. Dacă în clipa aceea ar fi avut o armă în mână, l-ar fi împușcat între coaste fără să clipească!

— Auzi, prietene, adă-încoa' o guaraná! Mă coc aici de vreo zece minute în soarele ăsta nenorocit!

Portughezul se ridică încet, de parcă ar fi avut probleme cu discul. O măsură pe Özgür din cap până-n picioare. Ochiul lui de un galben deschis aminteau de cei ai unui pește mort, albeața se contopea cu irisul și arăta ca uleiul de măsline amestecat cu un pahar de apă. Privirea lui dezvăluia faptul că n-avea de gând să scape de femeia de dincolo de tejghea; mai degrabă și-ar fi dorit ca ea să nu fi existat. Portughezul renunțase demult la un nivel de ambiție ridicat în viață. „Ce tip pervers, arată ca un pedofil“, își spuse în gând Özgür.

— O secundă, *gringa*, îi răspunse bărbatul comprimând cât putu de mult dispreț în cele trei cuvinte scurte pe care le-a rostit. Portughezii nu suportau să facă munca de jos în țara asta pe care o exploataseră cu secole în urmă până n-au mai avut ce să fure din ea, așa că își vărsau oful pe alți străini. Lucrurile evoluară exact așa cum se aștepta: cei doi *favelados* și-au ciulit urechile ca doi câini polițiști imediat ce au auzit cuvântul *gringa* și au început s-o măsoare din cap până-n picioare cu niște priviri indiscrete, libidinoase și prevestitoare de rău, pe care nici măcar nu încercau să le ascundă. „Nu tu ceas, nu tu brățări, doar o geantă ponosită, probabil din piele de calitate, sigur

din Argentina. Tocuri tocite, genunchii pantalonilor, la fel... O sărăntoacă, deci. Dar sărăcia ei era tranzitorie. Lua doar o pauză scurtă aici, în Rio, printre cei care n-aveau contactele ei și nici nu-și începuseră viața într-un mediu la fel de prielnic ca ea. Unii oameni sunt sortiți suferinței încă din naștere, alții aleg suferința de bunăvoie, când se maturizează. În ziua în care înceta să privească lumea prin prisma propriei condiții și învăța să facă mici compromisuri, putea, pur și simplu, să se întoarcă acasă, în rândul celor privilegiați pe care acum îi beștelea fără nici un motiv. Noi, în schimb, n-am primit nimic gratis. Tocmai din cauza asta o să luăm tot ce ne trebuie și n-o să lăsăm în urmă nici măcar o firimitură.“

Simțurile lui Özgür erau acum ascuțite la maximum de parcă ar fi fost un animal sălbatic, urmărit în întuneric. Ura se citea în privirile iscoditoare ale bărbaților. Cu un gest pe cât de macho, pe atât de copilăros, copiat probabil din vreun film cu John Wayne, împinse sticlele de bere într-o parte și se sprijini cu coatele de tejghea. Voia să-i transmită portughezului că n-are de gând să plece de acolo fără sucul ăla de guaraná și un pachet de țigări. Miza acum pe tot, ca un jucător de poker, și, ca toți oamenii cu spirit competitiv, nu voia, de fapt, nimic altceva decât să piardă.

— Alo, îmi dai un suc de guaraná sau nu? strigă ea. În clipa asta, dacă se poate. Și un L&M. L&M Lights.

Văzu cum mulatrul din stânga ei, cel cu mustața subțire, înmărmuri de parcă cineva l-ar fi stropit cu apă rece. Când se întoarse spre el fu întâmpinată de privirea lui înnebunită de furie. Făcuse o greșală imensă! Omul era de părere că merita o lecție, mai mult ca sigur. Portughez împruțit! Dacă i-ar fi aruncat o sticlă de suc, ar fi dispărut de acolo de mult. Privirea mulatrului o nimeri ca un glonț fierbinte. Știa că e complet lipsită de apărare, dar hotărî să se lupte. Sau poate că nici nu fusese ea cea care luase acea hotărâre. Poate că fusese o forță impasibilă, înșelătoare și supranaturală. Se concentrează pe un singur lucru în clipa aceea: pe sticla de bere dintre ei. Se întreabă dacă ar putea s-o spargă. Dar chiar dacă ar fi reușit una ca asta, întrebarea era: ce ar fi făcut cu ea după aceea? Îl ignoră cu desăvârșire pe bărbatul din stânga. Numai de s-ar întâmpla ceva! Asfaltul de sub picioarele ei se topise și se transformase în nisip umed în care se scufunda încet. Simți cum pofta aia de sânge i se urcă din nou la cap de undeva din adânc. Presimțirea morții care aduce a plăcere. Care dintre ei avea să ajungă la sticlă primul? Mâna neagră, obișnuită cu tocul pistolului, sau cea albă care nu putea să manevreze altceva în afară de un stilou? Secundele lipicioase se scurgeau ca argintul viu. Câmpul vizual al lui Özgür era acum limitat de sticla de bere și de vena de pe gâtul mulatrului, pulsând ritmic și regulat ca pendulul unui ceasornic. Cei doi adversari se

holbară unul la celălalt ca o pereche care, dintr-un moment în altul, urma să se înlănțuie într-un vals. Înărmuriseră ca niște statui. Urmau să danseze unul cu celălalt, dar fără pic de compasiune. Erau doar niște marionete care se aplecau în fața voinței demonice a orașului. Niște marionete ridicole, patetice, însetate de sânge. Dintr-odată se auziră trei împușcături trase de o armă automată undeva în vale.

— Alo, *gringa*, ești bine?

Era ca și când Özgür ar fi trecut linia de sosire după o cursă pe distanță scurtă – corpul i se destinse imediat și mușchii își recăpătară din nou elasticitatea. Fusesse în pragul colapsului. *Gringa*, același cuvânt care cu câteva minute în urmă aproape că îi provocase moartea, reuși acum să restabilească ordinea și o ajută să se concentreze din nou. Era Eduardo, nepotul fostului șef al poliției din Rio. Asta însemna că scăpase cu viață, cel puțin pentru moment. Îi luă câteva minute să se adune, mâinile îi tremurau și își simțea pulsul zvâcnind în urechi. Era learcă de transpirație. Dansul morții rămase neconsumat ca un act sexual întrerupt. Corpul nu reușise să atingă climaxul și încerca acum să scape de toată energia acumulată – prin tremurat și crampe. Supraviețuise din nou prin cochetării, flirturi și puțină capoeira – și prin faptul că scrisese *Orașul în mantie purpurie*.

— Da, sunt bine. E în regulă, adăugă ea bâlbâindu-se.

Eduardo, cel mai notoriu vagabond din Santa Teresa, Eduardo, singurul moștenitor al reședinței din capătul străzii Murtinho după ce tatăl lui fusese omorât de o grenadă destinată, de fapt, mașinii lui. Eduardo donase vila comunității, celor fără adăpost, bețivanilor, drogaților, celor care se ascundeau de poliție, tuturor renegaților. El se mutase la periferia favelei într-o cocioabă de paie pe care o construisese singur și pe care o umpluse până la tavan cu cactuși, orhidee și alte plante tipice zonei amazoniene. De obicei însă, adormea mort de beat pe vreun trotuar din fața barului pe care-l frecventase în noaptea cu pricina. Umbla vorba că ar fi fost artist talentat, care o luase razna din cauza cocainei. Era un suflet rătăcitor, trecut prin multe, un ciudat sensibil și inimos care își amânase răzbunarea pe lume până mai încolo, nu se știe până când.

— *Bonjour mademoiselle*, strigă Eduardo și se aplecă ceremonios de două ori, ca un japonez.

Habar n-avea cât e ceasul și nici ce dans al morții se desfășurase în locul acela cu doar câteva minute în urmă.

— Se pare că nu-i ziua ta norocoasă, zise el.

Fața lui Eduardo căpătase nuanța cenușie a celor care nu mai mâncaseră de câteva zile. Avea obraji supti și ochii injectați. O dără de muci i se

prelingea din nas. Probabil că tocmai prizase o doză mare de cocaină. În ciuda hainelor pline de pete de vopsea și de ulei, a unghiilor de la picioare murdare ieșind din sandalele rupte și a părului ciufulit, ca un cuib de pasăre, Eduardo purta încă semnele păturii sociale pe care o renegase de curând cu fermitate. Nu putea la fel ca cei care se născuseră și crescuseră pe stradă. Și avea grijă să se bărbierească în fiecare zi.

— *Bonjour monsieur*, îi răspunse Özgür și se strădui să nu-l privească în ochi.

De obicei, fluidele corporale nu o scoteau din sărite. Rio o obișnuise cu răni infectate și țesuturi moarte, cu oameni care își fac nevoile sau care se masturbează în plină stradă. Dar de muci i se făcea greață în continuare. Era nevoită să-și bea sucul de guaraná pentru care își riscase viața, uitându-se la cineva căruia îi curgeau muci.

— N-ai chef să cumperi un colier?

Eduardo purta tot timpul cu el o tăviță de lemn. Într-o zi vindea perle albastre, într-alta pietre semiprețioase sau cărți de astrologie. Dar de cele mai multe ori nu vindea nimic, ci făcea cadou diverse chestii fără vreun discernământ, mai ales femeilor care îi plăceau. De bani nu-i păsa câtuși de puțin.

— Nu-mi permit.

Özgür nu era conștientă de felul în care i se schimbase întreaga personalitate, de cât de severă, rigidă și tăioasă părea când vorbea în portugheză. Înțelegea aproape tot, dar nu vorbea câtuși de puțin fluent. Folosea cea mai simplă topică de fiecare dată.

— Atunci îți fac unul cadou. Alege-l pe care-ți place! Poți să le iei pe toate dacă vrei. Oricum nu-mi merge deloc afacerea. Cu împușcăturile astea care nu se mai termină odată... Bang, bang, bang!

Eduardo trase o rafală cu o armă invizibilă spre chioșc și valea din Santa Teresa. Özgür își aplecă puțin capul și răsuflă zgomotos pe nas, în timp ce își lipi buzele. Încea să zâmbească.

— Nu, mulțumesc, nu vreau nici un colier.

Eduardo o măsură din cap până în picioare pe *gringa* palidă și tristă. Fața ei era atât de relaxată, încât aveai impresia că tocmai fumase niște opiu. Dar rețeaua de riduri microscopice ce păreau încrețituri pe o bucată de cuarț dezvăluia o luptă încrâncenată și continuă pentru viață. N-avea nimic din voioșia cochetă și senzualitatea revigorantă a femeilor din Rio. Frumusețea ei părea o frumusețe pierdută, neprefăcută, pură și, mai ales, devastată. A studiat-o de departe în barurile din Santa Teresa, unde stătea tot timpul singură la o masă din dos și suda țigarile în timp ce mâzgălea ceva pe un

șervețel. Era un monument pe jumătate prăbușit, dedicat melancoliei, și nu voia să-i molipsească și pe cei din jur cu tristețea ei. Și chiar dacă emana singurătate de la distanță, reușea să-i alunge repede pe șacalii care se adunau în jurul ei și nimic n-o făcea să lase garda jos. Eduardo auzise de la cineva că e o scriitoare din Siria. „Femeia asta e singurătatea întruchipată, o zeiță orientală al cărei cult a fost de mult uitat și templul ei, acoperit de graffiti.“

Probabil că simpatia lui pentru *gringa* asta se explica tocmai prin replica aceasta pe care nu reușea să și-o scoată din cap. Altfel, nu i se părea o femeie foarte atrăgătoare. Până acum o copleșise cu daruri imediat ce se ivea ocazia. Cercei de argint, cărți de tarot, o pereche de sandale. Özgür n-avea urechile găurite, strâmba din nas când auzea de astrologie și ura încălțăminte decupată. Cu toate astea îi accepta cadourile și le păstra cu mare grijă. Și asta fiindcă nebunul de Eduardo era singurul brazilian care îi făcuse vreodată un cadou, cu toate că Özgür își sărbătorise deja de două ori ziua de naștere la Rio.

— Guvernatorul vine aici, în Santa Teresa. Am citit în ziar. Cică vrea să oprească războiul.

Ochii lui Eduardo licăreau jucăuși. Pe bărbia ușor ieșită în afară pe fața sa lunguiață se profilă o gropiță șarmantă, în formă de inimioară.

— Guvernatorul cu peștii lui la costum. Vin să ne înăcrească viața la toțiăștia care stăm în Santa Teresa. O să explodeze din cinci în cinci sute metri, la fiecare secție de poliție. Să mă pupe în cur! O să facă secție de poliție chiar și aici, lângă chioșc.

— Serios? Dar parcă zona asta era patrimoniu cultural, sau nu?

— Poftim, frumoaso, un suc de guaraná și un pachet de L&M Lights.

Până la urmă, bătrânul proprietar al chioșcului ieșise cu comanda ei. Același moș pe care cu doar cinci minute în urmă voia să-l împuște drept în piept. Lui Özgür i se făcuse rușine. Agresivitatea îi scobise încet inima, ca apa care formează o stalactită, și pusese stăpânire pe ea încă de când se mutase la Rio. Își imagina tot felul de grozăvii monstruoase, lucru cu care nu reușea să se împace deloc. Își închipuia, de pildă, că lipește un pistol de tâmpla șoferului de autobuz, a vânzătorilor din magazine sau a șefului ei în timp ce le explică pe un ton rece ca gheața că are să-i împuște dacă nu-i aduc cafeaua sau salariul în clipa următoare.

— Eu... Mulțumesc mult...

Găsise o monedă de cinci reali înainte să apuce să-și scoată portofelul. Întoarse spatele favelei și lui Eduardo și își lipi poșeta de corp. Un obicei pe care și-l însușise tot în Lumea Nouă. Când se apropie de teighea, văzu că celor doi mulatri nu le mai păsa de ea. Păreau complet absorbiți de o discuție

aprinsă, de parcă acea capoeira mortală de acum câteva minute nici n-ar fi avut loc. O cuprinse o îndoială puternică. Oare scena aia cu sticla de bere și mantia purpurie să fi fost doar un produs al imaginației ei bolnave? Poate că tipii ăia care stăteau într-un loc mai ferit și își beau berile n-au avut nici o problemă cu ea. De ce nu s-a gândit că privirile lor întunecate puteau fi explicate prin pură curiozitate sau atracție sexuală? Ea însăși a descris cândva o scenă asemănătoare. Personajul principal, pe care îl botezase preliminar „Ö“ în romanul ei și care pe jumătate era o Özgür fictivă, nimerise într-un conflict cu doi pierde-vară bătrâni într-un bar dărăpănat din Lapa, numit O Nuovo Mundo. Reușise să scape de moarte întâmplător. „Agresivitatea dinăuntru și agresivitatea din afară.“ Granițele dintre cele două dispărură încet-încet. Viața și scrisul se aflau aproape unul de celălalt și discutau ca doi ventriloc. Amândoi încercau să se acopere unul pe celălalt. Până la urmă nici n-am știut care e vocea mea. Cam așa cred că te simți când o iei razna.

Sorbi din nou cu poftă din sucul de guaraná. Când în sfârșit a reușit să-și astâmpere setea, sticla se golise aproape de tot. Zahărul i se dizolvase imediat în sânge și îi dădu o stare de neastâmpăr. Se linse cu grijă pe buze în timp ce smulse folia protectoare de pe pachetul de țigări.

— Tu ai desenat chestia aia? întrebă ea arătând spre o schiță făcută pe tejghea cu creionul.

Era portretul unui bărbat negru cu fața alungită, obrații supti și pomeți înalți, ceea ce îi conferea un aspect delicat și sumbru. Arăta ca un om proaspăt ieșit de la închisoare. Özgür observase aceeași expresie pe fața femeii abătute cu ochii cășcați pe care o vedea uneori prin geamul murdar al unui autobuz, dar nu se simțise niciodată la fel de mișcată ca de portretul ăsta.

— Da, *gringa*, eu l-am desenat. Poate nu ți se pare că arăt ca un artist? Toată Santa Teresa știe că sunt artist. Și arhitect pe deasupra.

— Serios? Tu ai proiectat toate astea? Chioșcul, piața, Santa Teresa?

Acum că fumase prima țigară se simțea din nou plină de energie. Putea să stea acolo la soare și să discute despre banalități până când se sătura. Eduardo avea impresia că întrebările ciudate ale *gringăi* aveau de-a face cu portugheza ei limitată. Își aplecă puțin capul, scuipe pe jos și mormăi ceva indescifrabil. Poate că și femeii ăsteia îi lipsea o doagă.

Dintr-odată, Özgür avu impresia că nenumăratele piese de puzzle pe care le avea în cap alcătuiau o imagine clară. CEVA se întâmplase în ziua aceea când a mâncat sandviciul ăla cu pastă de măsline și brânză de oaie în Beyazıt. Ceva o rănise adânc. O discuție. În curtea în care a stat și a fumat o narghilea.

— Tu știi engleză, Eduardo?

— Puțin de tot. I love you, *gringa*!

În loc să zâmbească, Özgür afișă aceeași mutră acră cu care se obișnuise în Rio. Auzise replica asta în mai multe limbi și pe mai multe tonuri încă din copilărie și se săturase până peste cap de ea. Fusesse frumoasă cândva, dar își pierduse această calitate înainte să învețe să profite de ea.

— Asta nu m-a impresionat.

— Treci pe la mine și-o să primești tu ceva și mai drăguț. Noi doi ne putem distra pe bune.

— Nu, mersi, răspunse Özgür cu tonul politicos pe care și-l însușise în Lumea cea Veche și la care nu renunțase nici în cei doi ani petrecuți în Brazilia. Suna ca o invitație la cină. Primise deja destule oferte vulgare, deocheate și spontane de la diverși bărbați. A rămas șocată doar prima oară când, în timp ce mânca o pizza, un cunoscut al unui cunoscut de-al ei al cărui nume nu și-l mai amintea începuse s-o mângâie pe ceafă și să-i spună că e înnebunit după ea și că trebuie să facă dragoste cu el.

Când descoperi schimbarea de pe fața lui Eduardo, amuți. Simți asupra ei privirea unei păsări prădătoare. În timp ce-i urmări ochii tot mai întunecați, se trezi cu nebunul din Santa Teresa chiar lângă ea. Probabil că se furișase cu pași de leopard din spatele chioșcului, fără ca cineva să-l bage în seamă. Ochii lui albaștri, fosforescenți o fixau pe Özgür, care se simțea complet paralizată. De fiecare dată când avea de-a face cu un nebun, amuțea, de parcă s-ar fi aflat în fața unui conducător intimidant. Nebunii o speriau și o blocau mai tare decât morții.

Martie marchează sfârșitul perioadei lungi de secetă din Rio. E luna în care încep ploile tropicale, plouă zile, nopți sau săptămâni în șir. O armată uriașă în veșminte negre se ivește brusc la orizont, o ia la goană și începe dintr-odată să atace, fără nici un avertisment. Pune stăpânire pe oraș ca un blestem înfricoșător adus de soartă, fără să le lase timp locuitorilor să închidă geamurile. Se stârnește o ploaie nemiloasă, sălbatică, plină de ură, implacabilă și furioasă. Cerul se revoltă în sfârșit, mătură toată mizeria de pe străzi cu încăpățănare, spală zgârie-norii, sângele, tot ce s-a întâmplat în trecut – și transformă orașul într-un fluviu care în scurt timp se îneacă în ocean, ca apoi să lase pradă totul stăpânului său de drept, pădurea. Și ca să se întoarcă la zilele acelea minunate când încă nu existau oameni și timpul părea suspendat.

Picăturile de ploaie ustură ca acidul, decolorează toate obiectele, până și amintirile mai vechi, și mătură totul în cale. E un torent care inundă totul – o mare ce pune stăpânire pe oraș cu hohotul lui îngrozitor. Pescărușii se aruncă în valurile înspumate de parcă și-ar fi pierdut mințile. Valurile imense

biciuiesc stâncile și zgâlțâie fără milă tot ce li se ivește în cale: palmieri, tomberoane, umbrele de plajă, biciclete, bețivani și boschetari.

Era ziua ei de naștere în seara aia. Oceanul inundase centrul orașului și apa ajungea până la brâu chiar și pe străzile principale. Telefonul nu-l mai putea folosi de câteva săptămâni. Spre dimineață se așezase la o masă lângă o trupă de teatru în Sobre Natural. Se plictisea atât de tare, că n-avea energie nici să răspundă la zâmbetele cât se poate de autentice din jurul ei. A stat acolo ore în șir și a așteptat să se oprească ploaia. Apartamentul ei se afla la doar câteva străzi depărtare, dar n-avea chef să fie biciuită de picăturile de ploaie puternice ca grindina. Chiar înainte de zori, când muzicienii au făcut o scurtă pauză ca să se mai „întremeze cu nițică băutură“, o namilă cu părul vâlvoi și barbă își făcu apariția în ușa barului. Apa șiroia de pe pantalonii lui uzi learcă, legați cu sfoară la mijloc. Mirosul lui pătrunzător i-o luase înainte și pătrunsese în încăpere ca o ceață deasă. Stătea acolo ca un sfînx, sprijinindu-se cu brațul stâng de un stâlp, și-i cerceta pe cei prezenți, unul după altul. Nu părea să se grăbească nicăieri. Privirea lui nemiloasă care pătrundea dincolo de aparențe putea detecta cu ușurință „valoarea umană“. Reușea să exercite o putere considerabilă asupra întregului grup, o putere ale cărei origini nu le cunoștea nimeni. Era de parcă ar fi fost marionetele lui pe care le manevra singur. De fiecare dată când îi întâlnea privirea intensă, simțea c-o apucă tremuratul, ca pe un indicator cu șuruburile slăbite de vânt. Niciodată nu mai văzuse ochi ca ai lui. Erau de un albastru de cobalt straniu, metalic și păreau să emane unde radioactive. Două stele care străluceau pe fața lui și absorbeau întunericul, ca două supernove în secunda dinaintea exploziei. Conștiința ei se aprinse ca o flacără chimică, fierbinte și înghețată în același timp.

Namila păși hotărât spre ea de parcă ar fi fost singura persoană din întreaga lume cu care încă nu-și încheiase conturile. Se aplecă asupra ei ca un platan maiestuos. Era uriaș, o matahală cu nas cârn de șoim, păr drept și negru ca pana corbului, ca al unui indian, și cearcăne mari și întunecate sub ochi. Arăta extrem de intimidant, dar, în același timp, părea să aibă și un aer distins.

„Seus olhos – ochii tăi“, spuse bărbatul și mai bâigui ceva greu de descifrat.

Când Ö. se mișcă puțin, îl auzi de undeva de departe pe André, acrobatul trupei de teatru, strigând după ea: „Nu te speria, grînga, ăsta nu e în stare să omoare o muscă“. Dar ea era atât de tulburată, că abia reuși să îngaime câteva vorbe.

„Meus olhos – ochii mei“, se bâlbâi ea în portugheză, cu un accent turcesc strident.

„Estrangeira – străină? “

Ö. dădu din cap amabil. Bărbatul îi răspunse într-o engleză de Oxford impecabilă:

„Am spus că ai niște ochi deosebiți. “

Ö. se scutură de parcă ar fi vrut să se smulgă de sub năuceala unui drog greu și arată spre Tanja, mulatra spaniol-indiană care stătea lângă ea.

„Ochii ei sunt mai frumoși decât ai mei. “

„Eu n-am zis că sunt frumoși, am zis că sunt deosebiți. “

Voia să-l întrebe cum adică „deosebiți“, dar încă nu se limpezise la cap.

Apoi, dintr-odată, bărbatul începu să recite:

Șmintele omului sunt făurite din fier,

ueta lui e plăsmuită de un fierar,

ipul lui, un cuptor zăvorât. “

În clipa aceea avu o revelație. Era tocmai ce căutase atâtea luni. Cineva care să vorbească limba ei. Tânjise după asta ca un om care moare de sete undeva în mijlocul oceanului. Și pentru prima oară îi răspunse bărbatului cu o privire la fel de intensă ca a lui, în timp ce completă poemul cu ultimul său vers:

nima lui, gura-i flămândă “

Namila reacționează de-a dreptul violent, izbucni în tirade interminabile, incoerente, turui fără să respire măcar. Împroșca asemenea unei mitraliere cu cuvinte, fraze sau versuri din diverse poeme. Un citat din Macbeth, un vers din Keats era tot ce reuși să detecteze. Nu putea să-i urmărească gândurile sau să găsească legătura între asocierile lui bruște. În plus, nu era sigură dacă e în stare să-l urmeze în delirul lui, provocat, pare-se, chiar de ea. De fapt, nu era sigură nici dacă e vorba de un delir și, cu atât mai puțin, de cum ar putea să-l înfrâneze.

În curând apărură și proprietarul barului, Arnaudo, însoțit de doi chelneri. Intrară val-vârtej și îl înlăturară pe bărbatul care trecuse de la teoria literaturii la filozofie și tocmai îl cita pe Locke când cei trei îl scoaseră din bar ca pe un miel de sacrificiu. Printre înjurăturile cu care bărbatul împroșca acum în jurul lui, Ö. distinse o singură propoziție:

„Vreau să vorbesc cu ea. Nu, nu cu tine. CU EA. Să vorbesc, atât... “

Când trupa de teatru interveni, în sfârșit, matahala fu dată afară fără prea multe discuții. Astfel se încheie și miracolul acela înfricoșător; singurul cadou de ziua ei. Ö. se simțea oribil; chinuită de sentimente apăsătoare de vină, se consolă până la urmă cu o țigară. André o cuprinse în brațe cu o

dezinvoltură tipic braziliană – arătau ca o pereche de proaspăt îndrăgostiți care nu puteau să-și țină mâinile acasă – și începu s-o mângâie pe ceafă.

„Îl cunoști bine?”

„Nu.”

„Îl cheamă Senhor de Oliveira.”

Özgür știa doar că oliveira înseamnă „crâng de măslini”.

„În anii '80 era considerat cel mai important artist brazilian. Tot el a introdus arta braziliană în Europa. A trăit în Anglia și... tobă de carte e puțin spus.”

Özgür era uluită, dar nu și foarte mirată. O noapte obișnuită, banală și lipsită de conținut se umpluse brusc de evenimente, simboluri și mister. Ca atunci când șoferii de autobuz se transformă în stăpânii lumii spirituale în timpul ceremoniei candomblé.

„Cum naiba a ajuns în halul ăsta? Pare sărit de pe fix... Sau se preface doar?”

„E așa de când s-a întors în Brazilia. De fapt, nu e nebun, sau, mai bine zis, nu tot timpul. Stă în Palácio Azul, lângă chioșc. Are momente bune când e de-a dreptul simpatic. Fantastic, din toate punctele de vedere. Dar din când în când îi vine ideea să doarmă afară, ca un boschetar.”

„Mai pictează?”

„Din câte știu, n-o mai face de când s-a întors în țară.”

Se stârni o discuție aprinsă. Era vorba despre cât de neglijanți sunt artiștii în Lumea a Treia și despre cum sunt obligați să renunțe la idealurile lor. Actorii din trupa de teatru stradal înțelegeau perfect situația lui Oliveira. Fiecare se străduia să spună o vorbă bună despre el și îl declarară la unison geniu. În clipa următoare, Arnaudo, proprietarul barului, se apropie de ea și-i ceru scuze pentru comportamentul nebunului, frângându-și mâinile cu un aer încurcat. O asigură că nu deranjase niciodată vreo femeie și că din cauza asta nici prin cap nu i-a trecut c-o să fie nevoit să intervină. Arnaudo, născut și crescut fiind în Santa Teresa, habar n-avea despre trecutul lui Oliveira. Ő. simțea că se sufocă. Nu-i mai păsa de ploaie. O zbughi afară din bar și rătăci apoi fără vreun țel pe stradă, cu ploaia biciuind-o pe obraji și prelingându-i se pe sub guler. Era udă până la piele, dar ieșise să-l caute pe nebunul care dispăruse în furtuna întunecată.

Două luni mai târziu dădu din nou nas în nas cu Oliveira. La *Punct Istanbul*. Tipul era îmbrăcat într-un smocking negru. La cât era de ferechezuit și de elegant, Özgür nu l-ar fi recunoscut dacă nu i-ar fi văzut nasul coroiat. Era împreună cu o femeie machiată strident, plină de bijuterii. Era clar că muza asta trufașă, ușor trecută de prima tinerețe, aparținea cercului select al

cumpărătorilor de obiecte de artă din oraș. Oliveira nu reacționează nicicum la privirile insistente ale lui Özgür. Probabil că n-o recunoscuse. Ochii lui își pierduseră strălucirea misterioasă și stranie, stelele se stinseseră și deveniseră niște astre moarte.

Drumurile li s-au mai încrucișat de câteva ori. Era pe vremea când Oliveira trăia pe stradă sau zburătăcea aiurea ca o pasăre într-un crâng de măslini. De fiecare dată se oprea în fața lui Özgür și înmărmurea așa. Nu se clintea din loc și nu deschidea gura. Avea impresia că are fața înrămată de o aură albastră, tragică, lucru care o făcea să semene cu un cap de mort. Dar și ochii lui străluceau ca niște frunze fosforescente; singura sursă de lumină în pădurea tropicală întunecată. N-a mai vorbit cu ea de atunci, doar o singură dată i-a mai spus *Seus Olhos*. Özgür s-a speriat atât de tare, încât a luat-o la sănătoasa.

Dar azi era hotărâtă să nu fugă. Voia să stea de vorbă cu el, fie ce-o fi. Voia un răspuns de la Oliveira. Trebuia să-și povestească ce s-a întâmplat. Eduardo rupse tăcerea:

— Nu te speria. Nu e periculos. Nu face rău nici unei pisici. Stă numai și se holbează.

Lui Özgür îi venea să zică „cu MINE vorbește“, dar se răzgândi.

— Îți aduci aminte de mine, nu-i așa? îl întreabă în engleză. Ne-am văzut într-o seară de martie când ai citat versurile alea de William Blake și eu am adăugat ultimul vers...

Se simțea ca o idioată. Matahala nici n-a auzit ce-a spus. Exact cum a zis Eduardo, doar stătea acolo și se holba la ea. Ochii lui erau plini de admirație, sau chiar venerație. „Mai mult ca sigur mă confundă cu o altă“, se gândi Özgür. „Poate că-i aduc aminte de tipa care l-a adus în starea asta!“

„Nu înțelege ce zici“, interveni Eduardo. „Durează săptămâni în șir până vorbește cu cineva, sau mănâncă și bea. Câteodată îl duc acasă la mine în baracă și-l mai spăl puțin. Poate nu știi la ce mă refer. Chestia e că nu poate să-și controleze reflexele și face pe el. Chiar dacă-i greu de crezut azi, să știi c-a fost un artist renumit cândva. În Anglia.“

Özgür nici n-a priceput ce i-a zis. Ca un vânător, se concentra pe un singur lucru: să-și găsească urmele. Dar, de fapt, habar n-avea despre ce urme era vorba. Se lua după semnele lăsate de vorbe în beznă, sau urmele luminii, reflectate în întuneric? Sau poate după urmele unui alt miracol înfricoșător?

— Viața e o poveste care în clipa asta e spusă de o idioată, rosti ea cu un aer gânditor, accentuând fiecare cuvânt în parte.

Nu era în stare să citească și ultimul rând, ochii i se umplură de lacrimi.

— O viață complet lipsită de sens.

Dintr-odată, Oliveira coborî privirea, de parcă soarele ar fi apus înăuntrul lui. Un val de compasiune îi inundă fața sculptată parcă în granit.

— Ar trebui să-l iau cu mine acasă, să nu cumva să-l nimerească vreun glonț.

— Senhor de Oliveira.

Özgür aproape că se milogea de el. Ca un jucător de poker care își pune și ultimele cărți pe masă. Un om n-are cum să-și piardă mințile în așa hal încât să nu-și mai amintească nici propriul nume!

— Senhor de Oliveira! Vreau să te întreb ceva. Nu vreau să știu de ce nu mai vorbești. E vorba de ceva ce mi-ai spus odată, când ne-am întâlnit.

Nici o reacție.

— Senhor de Oliveira, de ce nu mai pictezi? Și de ce ai făcut-o cândva? Înainte să te retragi în tăcerea asta? De fapt, și eu încerc să răspund la întrebarea asta. În ceea ce mă privește, simt că nu pot să respir decât când mă aflu în fața unei foi goale pe care trebuie s-o umplu cu cuvinte. O foaie goală, un perete gol în care mă bat în cuie singură. Cuvinte goale, fără noimă. Și totuși, cuvintele sunt cele care îmi umplu viața sau, mai bine zis, îmi dau viața la o parte ca să-i ocupe locul. Înțelegi ce vreau să spun, nu-i așa? Simt că mă înțelegi.

Tăcere... Vid... Oliveira părea totalmente absent. Nu era prezent mental, nu exista nici măcar pentru el însuși. Dintr-odată, Özgür începu să țipe:

— Pentru Dumnezeu, ce vezi în ochii mei?!

Ultima întrebare la care voia să primească în sfârșit un răspuns îi scăpase, pur și simplu. Înlemnită de frică, rămase pe loc de parcă s-ar fi așteptat la o profeție înspăimântătoare. O condamnare la moarte, de pildă, scrisă într-o limbă străină: „*A MORTE!* Omorâți-o!“. Dar Oliveira se dovedi milostiv. Cel puțin în zilele în care trăia ca un boschetar. O răsplăti pe Özgür cu aceeași monedă pe care o primise de la ea: blazare și tăcere. Nu scoase nici un cuvânt. Îl luă pe Eduardo de braț și înclină capul, de parcă s-ar fi așteptat să fie condus undeva.

— Poate vrei să știi și cum îl cheamă. Îl cheamă Eli, spuse cineva în portugheză.

— PARDON, CE-AȚI SPUS?

— Îl cheamă Eli, interveni Eduardo și dădu din cap spre namilă.

Bărbatul pierduse orice putere a voinței, era complet inexpressiv, apatic și imposibil de abordat. Nu reacționează nici măcar la auzul propriului nume, dar ochii îi avea în continuare ațintiți asupra lui Özgür.

— Eli? N-are cum, spuse Özgür și dintr-odată începu să râdă nervos.

Râsul ei suna mai degrabă ca un țipăt.

— *Eli, Eli, lama sabakhtani?*

— Scuze, în ce limbă-i asta? Arabă?

— Nu, dar undeva pe-acolo. Arameică. Ultimele cuvinte ale lui Isus pe cruce. „Tată, tată, de ce m-ai părăsit?”

— Ah, la din astea nu mă pricep eu, fetițo. Zeii mei sunt înăuntrul meu. Ne vedem. *Kisses*.

În disperarea ei, Özgür nu putu să se abțină să-i zâmbească înapoi.

— Vezi să nu fugă de-acolo. Nu vezi că trăim vremuri nebune? Se întâmplă o grămadă de chestii periculoase pe stradă. Un pupic și de la mine, Eduardo!

Tot curajul, toată energia, ultimul strop de bucurie pentru viață care-i mai rămăsese dispăruseră de parcă cineva ar fi suflat și ar fi stins o lumânare. Era learcă de transpirație din nou, din cap până-n picioare. Tremuratul ăla perfid îi puse din nou stăpânire pe colțul gurii. Simți privirea perversă a portughezului pe spatele ei. Se întoarse. Cei doi *favelados* se făcuseră nevăzuți. O cuprinse un sentiment de singurătate cenușiu și înfiorător.

Își aprinse o țigară și coborî panta spre Santa Teresa. Era exclus să se ducă acasă. N-ar fi suportat să stea singură cu gândurile ei haotice. Să audă liniștea vuindu-i în urechi. Se simțea vinovată. Încercase să profite de Oliveira care era captiv în propriul său cocon strălucitor, căutase vibrații în spectrul lui de lumină imens, ceva care să-i fie de folos. Se lăsase pradă cuvântului pe care Vechiul Testament îl declarase drept sfânt.

„Pentru Dumnezeu, spune-mi, ce vezi în ochii mei?”

N-ar fi trebuit să întrebe așa ceva! Cum putea să uite că și cea mai mică îndoială se transformă în teamă de moarte în orașul ăsta. Nebunul îi dăduse o lecție importantă și o condamnase la viață, în locul morții. Se opri uimită, țigara îi căzu din mână și dintr-odată avu o revelație: răspunsul de care se temea atât – dar pe care îl vânașe tot timpul – n-avea nimic de-a face cu moartea. Lucrul de care se temea cel mai mult era că Oliveira o să-și vadă proprii ochi reflectați în ai ei. C-o să descopere în ochii ei aceeași lumină orbitoare, de diamant, ca în ochii unui nebun. „Iar halucinez”, se gândi Özgür. „Probabil că-i aduc aminte de o altă femeie. O femeie care l-a părăsit cândva.”

Când s-a aplecat să ridice țigara, brusc și-a amintit de ce mâncase un sandvici cu cremă de măslină și brânză de oaie în fața punctului de informare turistic din Beyazıt. Nu era o zi oarecare. Avea optsprezece ani și tocmai se întorsese după prima ei vacanță din Bodrum unde își cunoscuse primul iubit. „Am trăit o poveste de iubire pasională, ca o ploaie de vară”, spusese el.

„Credeam că sunt îndrăgostit de alta. Dar mi-am dat seama că pe tine te iubesc.“

Prima ei iubire, cea de acum zece ani, încheiată de mult, lăsase totuși destule răni în sufletul ei. În miezul iubirii exista însă și fericire, fericirea de-a fi fost iubită cândva de un om pe lumea asta.

Soarele urma să apună în curând. Özgür se hotărî să se ducă pe jos până la Lapa și să se piardă în furnicarul orașului. Apăsată de necazuri, plină de amărăciune și melancolie din cauza eșecului recent, înaintă cu pași grei, fermă ca o stâncă, de parcă s-ar fi pregătit pentru o încăierare în toată regula, spre propriul ei Rio. Dar umerii apăsați de griji o dădeau de gol.

Călător fără port

Toți călătorii ăștia din toate colțurile lumii care s-au stabilit pe continentul ăsta îndepărtat, departe de focarul civilizației: foști naziști, infractori, teroriști dați în urmărire internațională, dictatori înlăturați de la putere, marinari sau refugiați care au ajuns aici, purtați de ape, în căutarea libertății, aduși încoace de vânturi necunoscute, de curenți de mare adânci și contracurenți, în speranța că o să re trăiască amintirea unei iubiri aparent adevărate, tocmai până la tropice. Cei care au venit aici ca să se regăsească pe sine sau o „Atlantidă scufundată“, cei care credeau că muzica, dansul și pasiunea sunt singurul antidot împotriva suferinței existențiale. Cei care, pe lângă conștiință, și-au lepădat și hainele, și cizmele, în căutarea cărnii ieftine de copil... Romanticii incurabili care și-au tapetat pereții cu Che Guevara și care s-au aruncat drept în junglă, ferm convinși că nu mai există idealuri pentru care să merite să moară în țările lor de baștină. Cei care au pornit la un drum lung, tot mai lung, dornici să descopere colțuri tot mai îndepărtate ale lumii... Spre America de Sud, tărâmul tuturor fanteziilor, promisiunilor, tărâmul aventurii, pânza goală pe care pot să-și proiecteze toate visele. Ca să nu mai vorbim despre cei care s-au trântit în genunchi ca să lingă podeaua din castelul plăsmuirilor lor...

Cosmopoliții, aventurierii care colindă globul pământesc fără nici o grijă, fluturii de noapte, păsările migratoare – toți călătorii singuratici de-a lungul unui drum lat și interminabil, cei care călătoresc tot timpul cu bilete doar dus, cei care dispar fără să lase vreo urmă în spatele lor și se descurcă zeci de ani cu ceea ce încapă într-o valiză. Cei care refuză să se așeze la casele lor, să prindă rădăcini, să se adapteze, cei care își smulg rădăcinile de dragul aripilor care nici măcar n-au puterea să le poarte greutatea trupului. Cei cu patima potecilor părăsite, inaccesibile și a străduțelor întunecate ce zăbovesc pe marginea prăpastiei memoriei. Cei care preferă culisele adumbrite în locul scenei inundate de lumină, cei care

navighează tot timpul între porturile lor închipuite, un port aflat în trecut și unul în viitor. Călători fără port...

Scrisori oficiale care, odată cu trecerea anilor, sosesc tot mai rar, cărți poștale ieftine, locuri comune prin care cineva își ia rămas bun, fotografii făcute într-o lumină proastă, zâmbete false, cadouri ieftine atât în ceea ce privește prețul, cât și conținutul, necrologuri ce se rezumă la trei rânduri, pline de greșeli de ortografie: „Consulatul vă înștiințează că cetățeanul T.M., rezident în Republica Turcă, posesor al pașaportului nr. 011-7143, a decedat într-un tragic accident de mașină în data de 24-4...“.

Undeva departe

Din iad până-n paradis e cale lungă,
din paradis până în iad, doar un pas.

Proverb persan

În seara aceea în care a cumpărat un caiet cu sloganul „Ai grijă de natură. Moartea e veșnică!” pe copertă, tocmai ieșise de la poliție, unde fusese torturată vreo opt ore înainte să i se dea drumul. Se oprise la o pizzerie din Catete unde a turnat în ea găleți întregi de suc de papaya și cafea, în timp ce-a terminat aproape un pachet de țigări. Apoi s-a dus să cumpere cel mai gros caiet de notițe pe care l-a văzut vreodată la un vânzător ambulant. Cu toate astea, a avut nevoie de câteva zile până a reușit să noteze câteva rânduri pe prima pagină:

Jur să spun adevărul și numai adevărul. Așa începe fiecare confesiune a unui martor aflat într-o sală de judecată, cel puțin în filmele de la Hollywood... Dar scriitorii care încep o povestire în felul ăsta își dau seama în scurt timp că proiectul lor e sortit eșecului. Și asta fiindcă, încă dinainte să termine prima versiune, scriitorul trebuie să fi făcut niște alegeri și, mai ales, să fi hotărât din ce perspectivă va spune povestea. Despre ce, când și cum să scrie cartea. Ca scriitor, are să-și dea seama imediat că diferite perspective creează adevăruri cu totul diferite, la fel cum un joc de poker cu douăzeci și șase de cărți deschide o serie de combinații interminabile. Ea, una, n-ar îndrăzni să pretindă că face doar alegeri obiective. Fie c-o face conștient sau nu, o să includă prejudecăți, estimări subiective, scuze și minciuni în povestirile ei. Într-o bună zi o să i se descopere toate temerile și încordările, toate complexe de inferioritate și atunci o s-o acuze de lipsă de spirit de observație obiectiv. Pentru că nu există orgoliu care să fie într-atât de modest încât să-și accepte limitările. Dacă scriitorul trece de această etapă fără să-și fi pierdut încrederea în povestirea sa, ar trebui să-l felicităm pentru încăpățânarea și idealismul lui

– mai ales dacă ne gândim că stadiul acesta presupune o ultimă șansă pentru scriitor să nu se mai fandosească acum, că și-a dat seama că trebuie să construiască o punte între cuvinte și realitate, fără să fi primit vreun manual de instrucțiuni, unde trebuie să-și asume responsabilitatea pentru orice alegere făcută, de la conținut și până la accentuarea anumitor părți. Dar cea mai cruntă dezamăgire îl cuprinde atunci când toate aceste zile și nopți nedormite, petrecute între patru pereți asupra unei colecții de scrumiere, se sfârșesc și scriitorul cu pricina a mai căpătat câteva riduri pe frunte. Rezultatul tuturor acestor eforturi și sacrificii, chinuri și anxietate existențială nu e deloc puntea pe care spera s-o construiască, podul care avea să-l lege de lumea înconjurătoare. În timp ce viața se scurge în meandrele ei, cu toată ironia și indiferența caracteristică, scriitorul descoperă într-o zi că singurul lucru pe care a reușit să-l construiască e un turn de veghe pentru sine, din care să observe deșertăciunea înfricoșătoare a realității. Un turn instabil în care vântul vuieste printre bârnele de lemn pleznite. Și, până la urmă, întrebarea supremă pe care trebuie să și-o pună toți scriitorii e: de fapt, cât adevăr sunt în stare SĂ SUPORT?

Nu mai știa când a luat decizia să scrie *Orașul în mantie purpurie*. Probabil că nici n-a luat o astfel de decizie. La fel ca restul lucrurilor importante, scrisul a apărut în viața ei în urma unor întâmplări, întâlniri și coincidențe inexplicabile. Özgür căzuse, pur și simplu, victima unei fixații bruște. Și fixația asta avea chipul abătut al unui copil neîubit.

Primele luni amare și pline de anxietate petrecute în Rio i-au chinuit creativitatea ca pe o iapă gata să fete: neputând să-și nască progenitura, burta îi creștea în continuare, gata să plesnească. Găsise și un nume pentru schimbarea prin care trecuse într-un ritm amețitor: o numea „procesul decăderii“. La tropice, totul de descompunea în timp record, dar creștea la loc la fel de repede. Locurile defrișate se transformau peste noapte într-o junglă de iarbă sălbatică și tufișuri cu țepi veninoși. Ordinea se transforma în haos, întregul se destrăma, domesticul se sălbăticea. O dovadă clară în ceea ce privește existența legilor termodinamice care controlează universul.

În prima perioadă se aruncase cu o îndrăzneală incredibilă în diverse relații amoroase care, odată cu trecerea timpului, au devenit tot mai ostentative. Setea ei, târziu descoperită, de jocuri sexuale a rezultat în îmbrățișări magice și aleatorii. S-a lăsat sedusă de bărbați cu nume latine melodioase precum Fernando, Roberto și Rodrigo, terminate într-un „o“ moale, și de fiecare dată s-a îndrăgostit la fel de nebunește. Dar bărbații ăștia dispăreau la fel de repede cum apăreau, cu o vorbă mică, un

jurământ, un zâmbet cald, după o noapte pasională care mai mult îi accentua decât îi alina singurătatea. (Și de fiecare dată îi serveau aceeași scuză: „Nu pune la inimă, dragă. Ești în Rio“.) Auzise astfel de replici de nenumărate ori, în situații similare, doar că erau rostite de persoane diferite. „Trebuie să te văd. Chiar în clipa asta. În noaptea asta. Mi-e dor de parfumul tău. Te sun la cinci.“ O singură dată a înghițit momeala, prima oară când a auzit replica. Ca să ajungă acasă la fix, plecase de la cinema la mijlocul filmului și alergase de parcă ar fi zburat pe un covor magic. Ore, zile și săptămâni a stat apoi lipită de telefon. Ca o proaspătă mamă ce refuză să accepte că bebelușul ei s-a născut mort.

N-a putut să treacă peste durerea din perioada asta, și când nopțile au continuat să se aștearnă înaintea ei ca niște tuneluri întunecate, s-a agățat de diferite corpuri omenеști – era felul ei de-a alina durerea aceea insuportabilă. Neexperimentată cum era, a zburat de la un dansator de samba pasional la celălalt. Era perfect conștientă că, în ceea ce privește legăturile amoroase, era doar o jucărie pentru bărbați, dar singurătatea o zăpăcise atât de tare, încât se mulțumea și cu cea mai mică aluzie la dragoste pe care putea s-o perceapă în relațiile astea egoiste. În fanteziile ei, cea mai ștersă amintire se transforma într-o aventură demnă de poveste. Memoria ei distorsiona și exagera atât plăcerea pe care o simțise, cât și importanța relației cu pricina. Autoamăgirea ei a atins apogeul când a stat lipită de telefon și a așteptat, dar, îndată ce a auzit mesageria vocală, când cineva i-a răspuns „Oi!“ în felul ăla arogant, dezabuzat și răsfățat cu care se obișnuise în Rio, a închis telefonul.

Orașul o dezamăgise și ea se dezamăgise pe sine. Pentru că dacă n-ar fi făcut-o, n-ar fi fost în stare să-și vândă corpul atât de ieftin și, din păcate, în mercantilismul amoros din Rio, corpul era singurul lucru care conta cât de cât.

Bărbatul cu care vorbise la telefon și care cu doar o oră în urmă i-a promis c-o s-o sune n-a apărut toată noaptea. A lăsat-o să aștepte câteva ore bune în cel mai periculos cartier din Rio. Cel de-al doilea cec pe care-l primise de la șeful ei, împreună cu un milion de scuze, n-a fost acceptat de bancă, și studentul la care s-a dus dimineața devreme, pe o ceață de nepătruns – timp în care a schimbat trei autobuze – nu era acasă. Pe drum înapoi, când simțea că moare de foame pentru că nu apucase să ia micul dejun, a fost amenințată de un copil al străzii care-i pusese cuțitul la gât și țipase la ea să-i dea și ultimul bănuț din poșetă. Prietenele ei i-au sedus iubitul de față cu ea și se așteptau să le fie recunoscătoare pentru c-o

inițiaseră în arta seducției. A încercat să se țină departe de viața de pe străzile din Rio, o viață pe care n-ar fi putut s-o suporte. Cangrenă, împușcături și sex. Era suficient să facă un pas ca să se trezească alături de un copil înfometat și să se confrunte cu întrebarea: „Ce, nu mai sunt om? Oare asta înseamnă să fii om?”.

Fu nevoită să renunțe unul după altul la principiile adunate din experiențele ei. Le consumase și abuzase de ele în cel mai crud mod cu putință.

Micile insule ale cercului interior pe care-l numise EUL ei alunecaseră încet-încet tot mai departe și se transformaseră în sateliți pe care nu-i mai putea controla. Scoarța goală rămasă în urmă era sortită putrezirii și sentinței nemiloase a timpului.

La început a căutat adăpost la un prieten vechi, literatura. Căuta un scriitor care să lumineze noaptea din ce în ce mai întunecată din sufletul ei. Un scriitor care călătorise în țări mai puțin civilizate, care știe cum e să-ți pună un puști de doisprezece ani – un copil – cuțitul la gât. Özgür trăia acum în două lumi complet diferite. În prima lume, plină de sonate pentru pian și povestiri de Cehov, marea aceea fără fund numită viață era simbolizată de o scoică fragilă. În cealaltă, aparținând junglei lacome, o lume care se străduia să subjuge tot ce crește și e viu, dominau asasinii plătiți și dezamăgirile în dragoste. Özgür căutase mult timp un scriitor care s-o ajute să înlocuiască lumea aceasta reală, dar irațională în care trăise atâta timp, cu una închipuită, dar mult mai omenească.

Până la urmă a înțeles că singura care avea cum să găsească un rost în pustietatea aceea care îi invadase sufletul era ea însuși. Nimeni altcineva nu putea să-i explice misterele vieții, nimeni altcineva n-avea cheile la lacătul ei. Ziua în care s-a hotărât să înfrunte violența absurdă din oraș a coincis cu ziua în care a început să scrie. Nu scria pentru sine și nici pentru alții, scria pentru că era nevoită. Zgândărea, ca pe o rană, strat după strat din realitatea din Rio, și vărsatul amestecat cu sânge al unui pacient cu leziuni interne începu să-i mânjească încet paginile.

Înainte să se împlinească patru luni de când era în Rio, fusese deja martoră la patru omoruri și asta o făcu cât se poate de conștientă de propria mortalitate. Era perfect conștientă că ar fi fost de ajuns un singur glonț în cap, pe o stradă oarecare, ca să fie rasă de pe fața pământului. Pășise pe scenă doar pentru un rol scurt, episodic în tragedia asta jucată de o veșnicie. Replicile din manuscrisul pe care-l primise erau doar provizorii.

Un scriitor spunea la un moment dat că trebuie să călătorești departe dacă vrei să cunoști omul. Özgür i-a înțeles pe *latinos* abia după ce a plecat de acolo. *Noli foras ire* – „Nu pleca departe, adevărul îl găsești înăuntrul tău“, vorba proverbului. Probabil că trebuia să treacă prin iad ca să poată renaște. Prin tropicele astea amenințătoare, infernale și melancolice.

Acea parte pe care o numea „lume“ i se arătase dintr-o cu totul altă perspectivă și Özgür și-a mobilizat toate resursele pentru singurul ei scop: să prindă orașul între palme, ca pe un fluture, și să-l închidă într-o cursă făcută din cuvinte, fără să-l omoare. Și astfel s-a născut *Orașul în mantie purpurie*.

Un călător pe străzile din Rio – III

Orașul ia foc în arșiță, tremură de parcă ar fi cuprins de febră. Asemenea unei balene eșuate imense, stă ascuns într-un nor de aburi care se ridică de pe asfaltul încins și încearcă să respire. De câteva zile bune nu s-a mai simțit nimic, nici cea mai mică briză dinspre malul mării. Canicula devine tot mai insuportabilă pe zi ce trece, ca apoi, în centru, să atingă patruzeci și cinci de grade. Câinii vagabonzi fac spume la gură, copiii străzii au buzele crăpate din cauza deshidratării, în timp ce valurile anemice ling rănilor orașului. Doar ploile scurte, însoțite de soare, curăță cât de cât străzile prăfuite puțind a oameni. Lumina de la tropice, atât de crudă și de stridentă încât te ustură ochii, din pricina ei amestecă rapid culorile și le cară după ea. După-amiezile alea insuportabile... Goana orbească a timpului... Ceasuri care se îndoie, se încurcă unul în celălalt, se contorsionează. Toate corpurile sunt epuizate și lipicioase, fiecare celulă s-a saturat de arșiță. Ō. se străduiește să adune, în somnul aducând a moarte, destulă energie pentru noaptea care urmează. Ziua e lăsată să putrezească la fel ca un fruct aruncat la gunoi după ce părțile mai gustoase au fost mâncate.

O turcoaică se perindă buimacă și fără țință pe străzile din Rio. A căutat adăpost în ea însăși, ca un melc în cochilia lui, speriată de gândul că, în orice moment, s-ar putea trezi cu o țeavă de armă lipită de capul ei; gura-i e uscată ca o bucată de șmirghel, pășește ezitând și, la subraț, i s-au format cercuri mari de sudoare. Nu se poate încrede decât în ochii ei, orizontul îi e îngrădit de propria vedere. Se străduiește să-și târască viața ratată spre un viitor pe care târâmul ăsta sălbatic l-a scos oricum deja din calcul.

E tot timpul lihnită de foame, dar îi e silă să mănânce. Suferă mereu de insomnie, dar îi e frică de coșmaruri, moare de sete, dar habar nu are de

ce. Fumează țigară de la țigară, dar nu poate să-și oprească buzele din tremurat.

Îi vine să se arunce peste oricare trecător în schimbul unei vorbe. Nu, nu vrea să cerșească iubire, afecțiune sau prietenie, nu vrea decât un cuvânt. Un singur cuvânt care să dea sens tuturor vocilor din jurul ei. Umbra ei obosită, total incapabilă de indiferență față de suferințele altora, atinge în mers trupurile oamenilor fără adăpost.

În aval

Realitatea e o iluzie
despre care oamenii au uitat că e o iluzie.

Jacques Derrida

Coborî panta extrem de dificilă din Santa Teresa, în drum spre centru. Drumul cu trotuarele pavate de care, cu siguranță, nimeni nu s-a atins de patruzeci de ani șerpuia ca un râu adiacent al fluviului Amazon, care își schimba direcția la tot pasul. Liniile de tramvai care absorbiseră arșița zilei străluceau ca niște lame de cuțit proaspăt ascuțite și răspândeau un miros metalic dezgustător. Özgür se plimba printre șinele care nu mai fuseseră folosite de la uciderea afaceristului japonez. Pantofii ei tociți se dăduseră bătuti în fața pietrei cubice strâmbe și slăbite din Santa Teresa. Mergea grăbit, cu pași mici, ca o japoneză în kimono, de la o linie la alta. Din când în când făcea câte un salt scurt, de parcă ar fi jucat șotron. Probabil că era o ultimă scânteie de inocență pe care orașul nu i-o furase încă. N-avea voie sub nici o formă să atingă metalul – era unul dintre micile ei ritualuri pe care le inventase ca să se apere de energiile malefice. Cu doar un an în urmă își bătuse joc de toate superstițiile brazilienilor, de toate religiile alea haotice și confuze amestecate la grămadă, de toate învățăturile „mistice” din care nu înțelegeau nici jumătate, dar la care țineau morțiș, precum astrologia, cititul în palmă, icoanele, culturile clădite pe credința în diverși zei și în magia neagră. Rio era un oraș mult prea haotic ca să se limiteze la un singur Dumnezeu. Diversele religii, secte și mituri amestecate ca un amalgam: biserica catolică, care cu o mână incendia clădiri și cu o alta sanctifica, protestantismul, o pată incoloră printre diversele expresii ale bucuriei de viață de la tropice, biserica baptistă cu liturghiile sale samba, haotice și asurzitoare, care se terminau afară, în stradă, ritualurile candomblé care n-aveau alt scop decât practicarea magiei negre, totemurile indienilor care îndeplineau rolul zeilor la târgul de vechituri, budismul zen,

preferatul clasei mijlocii tinere, interesate de protejarea planetei și de orice căutare a echilibrului, mormonii care nu-și scoteau costumele nici în canicula aia infernală și nu se temeau deloc de urcatul dealurilor din *favelas*, și apoi adepții Hare Krishna, cu măștile lor de carnaval... În orașul ăsta unde viața omenească era sacrificată complet absurd, nimeni nu supraviețuia fără un zeu.

Panta abruptă zădărnicea orice plan de construcție, drept care partea dreaptă a colinei era în continuare inundată de o pădure tropicală impenetrabilă. În spatele unor ziduri înalte se ascundea o mănăstire franciscană de la sfârșitul secolului 19. Nimeni din afară n-avea voie să intre acolo și nici călugării nu ieșeau. De câteva ori, Özgür a reușit să deslușească două, trei umbre care se legănau ca niște pinguini dincolo de poarta de fier. În partea stângă a dealului se vedeau câteva clădiri dărăpănate de diferite mărimi. Vile abandonate după lovitura de stat militară, când bogătanii au fugit mâncând pământul și *favelados* au ocupat Santa Teresa. Clima neîndurătoare a făcut ca vilele acelea să putrezească și să se dărâme înainte de vreme. Grădinile abandonate erau năpădite de buruieni, tufăriș și ghimpi sau copaci căzuți. Avea impresia că vede o scenă de după război – totul părea decăzut, haotic și dus pe apa sâmbetei. Și prin toată sălbăticia aia verde care răzbătea prin fiecare por al orașului și înghițea și cel mai mic petec în care putea să-și înfigă ghearele, se deslușea ca un crater adânc valea Santa Teresa.

Favelinhan, *favela* cea mică din vârful muntelui de unde se auzeau împușcăturile, semăna cu o caracatiță de culoarea varului, cu mii de brațe, care încerca să se cațare afară dintr-o căldare uriașă, verde închis. O caracatiță care sfida legea gravitației pe piscurile impunătoare din Rio, unde vulturii își fac cuibul, dar unde vegetația n-a reușit să prindă rădăcini, și unde, zi de zi, *favelas* se răspândeau pe vârfurile muntelui ca niște abcese. Un monument al disperării, cu siguranță, însă, de fapt, nimeni nu știa exact dacă zonele astea se dezvoltau sau decădeau. Erau ca niște organisme cu nouă vieți, niște formațiuni gigantice compuse din extensii mici ce cuprind doar disperare, lupte pierdute și agonie. Aproape toate cutiile astea de chibrituri mici și deformat, care aduc mai mult a cabine de probă decât a case, erau construite ca un organism în care toate părțile alcătuiesc un întreg. Casele n-aveau acoperișuri de paie și terasele de pe acoperișuri nu erau delimitate, ci făceau parte dintr-un labirint care zădărnicea orice razie a poliției. În afară de orele amiezii, când soarele ardea cel mai tare, terasele erau pline de oameni și semănau cu un mușuroi imens.

Bărbați care își întrețineau familiile vânzând mașini furate puneau la marinat carne de porc pentru cheful din seara aia sau cărau navete de bere. Femei mulatre durdulii agățau rufe la uscat și niște adolescenți, care testaseră tot ce era de testat în materie de sex și violență înainte să împlinească cincisprezece ani, verificau difuzoarele înaintea petrecerii. Singurele vietăți care nu erau afectate de caniculă erau copiii din mahalale. Alergau de colo-colo ca niște albine alungate din stup. Cei care nu știau nimic despre Rio puteau să creadă că sunt martori la o duminică în familie absolut normală și pașnică, dar împușcăturile care se auzeau din oră-n oră urmau să le indice că grătarele de porc, hamacele și hainele de bebeluși atârnate la uscat sunt o chestie efemeră și pierdută. Totul se petrecea în spatele unei măști, o mască vie care respira și ascundea sămânța și amintirea morții.

O călătorie pe tărâmul morții

Așa cum nici indienii nu-și spun „piei roșii“, nici favelados nu le spun cartierelor lor „favelas“. Spun doar „morro“, adică deal. În portugheză înseamnă și „mor“. O fi un exemplu de umor negru tipic pentru Rio, sau doar un lapsus lingvistic?

Ghidul involuntar în călătoria aceasta spre tărâmul morții a fost o fată de culoare de o frumusețe strictă, catolică, născută și crescută în Vigário Geral, favela cunoscută pentru carnagiul îngrozitor din 1994. Frumoasa care avea să-i treacă peste fluviul subteran se numea Maria Theresa, studentă la universitate și membră a Partidului Comunist. Pasagerii ei erau o gringă exagerat de curioasă și patru cariocas din Rio care nu mai puseseră piciorul într-o favela, dar care o însoțeau pentru că nu voiau s-o lase pe gringă să călătorească singură.

Labirinturile înșelătoare, ruinate și misterioase ale tărâmului morții. O coborâre epuizantă de o oră prin coridoare și tuneluri înguste, timp în care trebuiau să sară de pe o terasă pe alta, de pe o piatră pe alta. Case cu tencuiala căzută, care aduceau mai mult a fețe pline de coșuri și abcese, barăci înclinate care păreau să se fi topit în soare și cocioabe din paie și bețe care nu dezvăluiau cărei epoci istorice îi aparțin. Totul era funcțional, îngrămădit și îngrozitor de urât. De parcă ar fi făcut parte dintr-un decor de teatru pe cale să se dărâme. Putea a fecale, a cloacă și descompunere. Apucă să distingă o făptură ștearsă, luptându-se să supraviețuiască undeva într-o umbră. Poate că tragediile fuseseră transmise din generație în generație, de-a lungul mai multor secole. Forțe întunecate, coșmaruri, anxietate paralizantă, lupte sângeroase, vibrații periculoase...

La fiecare cincizeci de metri era amplasată o santinelă. Soldați fără rang aparținând de Comando Vermelho. Paznici ai Hadesului care n-au împlinit nici șaisprezece ani. Cu privirea ascuțită a unei păsări răpitoare, ceasuri și coliere de aur groase și teniși la fel de mari ca niște coșciuge pentru bebeluși, asortate cu tricouri cu Bob Marley, sub care au ascuns cheia la toate ușile pe care lumea li le-a trântit în față: o armă de foc. Se îmbrăcau ca niște rapperi, se purtau ca cei mai mari baștani din Hollywood și mureau ca niște muște obișnuite. Fără să fi înțeles măcar că ei sunt adevărații criminali ai mahalalelor.

Grupul fusese invitat la o familie simplă de muncitori credincioși ca să sărbătorească cea de-a cincisprezece aniversare a fiicei lor. Fata purta o rochie de confirmare din dantelă albă ce-ți rupea inima și care o făcea să pară mamă a doi copii. Partea largă era umflată și mânecile la fel, iar pantofii de pânză cu toc asortați la rochie erau deschiși la culoare și decorați cu dantelă. Și, colac peste pupăză, pe capul fetei trona și o coroniță din flori artificiale. Femeile, îmbrăcate în haine combinate aiurea, de parcă cineva ar fi vărsat o cutie de vopsea peste ele, se adunaseră în jurul unui tort împodobit cu trandafiri și lebede. Toți pozau în fața fotografului angajat pentru seara aceea în care nici un sacrificiu financiar nu era prea mare. Multe dintre ele își afișaseră cel mai convențional zâmbet. Altele renunțaseră la masca abilă pe care erau nevoite s-o poarte toată viața. Lentila camerei le obligase să-și arate adevăratul eu, cea mai serioasă, îndurerată și mai distrusă parte din sufletul lor. O lume ciudată de familiară care amintea de o nuntă într-un orașel de provincie dintr-un film turcesc vechi, mai puțin chitara care înlocuise tobele și cornul și samba în loc de dansul popular turcesc. Pe terasa mare cât un ring de dans se îngrămădiseră ca sardinele aproape două sute de oaspeți, gata să se ia de gât pentru câteva răcoritoare și pateuri. Toți se linguseau pe lângă gringa – cineva îi făcuse rost de un scaun cu spătar și îi pusese o cutie de Coca Cola în mână. Ō. se simțea ca un papagal care încă n-a învățat să vorbească, în timp ce sorbea din sucul răsuflat și călâu și se străduia să îndure căldura și corpurile transpirate din jurul ei. Mai târziu se ridică, deși știa că o să-și piardă prețiosul scaun, și se duse în casă după ce primi acordul gangsterilor care stăteau de șase pe fiecare scară. Înăuntru erau și mai mulți oameni decât pe terasă. Femei de toate vârstele se așezaseră în grupuri de câte cinci-zece în cămăruțe minuscule, fără geam. Stăteau acolo sub lumina rece a tuburilor de neon goale și se holbau la un televizor alb-negru. Apă curentă nu era, dar curentul, cu siguranță furat, funcționa, iar

la ferestre erau lipite bucăți de carton sau de mușama. Televizorul era aprins în fiecare cameră. Era imposibil să ghicești unde începe și unde se termină clădirea asta, unde se află ușile principale și cine se strecoară înăuntru sau afară. Casa părea mai degrabă o închisoare pentru femei decât o locuință folosită la comun. Când invitatei de onoare i se făcu foame și se servi cu un pateu din tăvile din bucătărie, fu răsplătită cu priviri întunecate, admonestări deschise și comentarii de ghiolban. „Așa fac toate fetele de la oraș“, „Aha, credea că poate să vină aici și să se îndoape cu tot ce-i cade în mână!“ Înainte de miezul nopții, toți musafirii fuseră poștiți afară din favela. Nici vorbă de explicații, bineînțeles. Dar niște zvonuri insistente le dădură de înțeles că la Boca de fumo (Gura de fum), unde se făceau toate afacerile cu cocaină, se dezlănțuise o luptă sângeroasă.

O ultimă scenă din Tărâmul Morții: grupul îngrozit, abandonat la jumătatea călătoriei de ghidul său, încearcă să părăsească imediat favela. Oamenii coboară dealul alergând cât pot de repede. Ajung într-o fundătură, se cațără pe ziduri și sar de pe un acoperiș pe celălalt. Cineva se împiedică pe piatra cubică slăbită, cade în nas și începe să urle, alții recunosc că au fost naivi și își blestemă impertinența. Toți încearcă să-și salveze propria piele, nimeni nu-l ajută sau încurajează pe cel de lângă el, nimeni nu întoarce capul ca să vadă cum îi merge vecinului. Dinspre vârful dealului se aud salve de împușcături. Euridice, care respiră tot mai greu, e learcă de transpirație de parcă cineva ar fi udat-o cu furtunul și pare atât de șocată, încât a și uitat să-i fie frică. Își adună toată puterea ca să-i ajungă din urmă pe ceilalți, cade de două ori, dar continuă să sară de pe o piatră pe alta, în ciuda încheieturii umflate, ca o vrăbiuță cu aripa frântă. Mai are puțin și face pe ea.

Coboară dealul, trebuie să ajungi acolo, jos. Pentru Dumnezeu, nu te opri, nici măcar o secundă, nu slăbi grupul din ochi! Să nu cazi și, mai ales, nu întoarce capul, orice s-ar întâmpla!

Acțiunea din roman se baza pe o faptă reală din toamna anului 1994, petrecută în favela Vigário Geral, unde poliția a masacrat toți oamenii refugiați în două case. Özgür a redat totul cât a putut de fidel în romanul ei, în afara unui mic detaliu: nu auzise rafale de armă în seara aceea, aflase abia mai târziu despre măcelul din Boca de fumo. Din păcate, toate aceste coșmaruri cumplite aveau să devină realitate. Prima pagină a ziarelor din duminica precedentă titra: „10 morți în Vigário Geral. Petrecere de aniversare terminată cu o răfuială între traficanți“.

Romanul ei care alergia cu sufletul la gură după realitate încetini brusc într-o curbă și preluă conducerea. I se părea cumva normal că dacă reușește să-și noteze ideile, are să și le amintească automat mai ușor și că, până la urmă, ficțiunea și adnotările ei aveau să înlocuiască realitatea. În lumea mentală a oamenilor nu ești obligat să fii sincer – și cu atât mai puțin în cea a scriitorilor. Dar ce o speria cu adevărat era faptul că, în fanteziile ei, reușea să prevadă viitorul. Că ceea ce prevedea se și întâmpla. Adevărul Rio de Janeiro și orașul în mantie purpurie se contopiseră și deveniseră unul și același. Atât în timp, cât și în spațiu, atât în trecut, cât și în viitor, erau unite pe veci și inseparabile. Özgür orbecăi printr-un labirint de puțuri, stalactite și camere secrete unde avea impresia că se află în același timp înăuntru și în afară.

A încercat de câteva ori să scrie o carte sută la sută autobiografică pe care, într-o zi când se simțea extrem de sarcastică, o botezase *Protocol asupra unor întâmplări traumatice*. Poate că încerca să se transforme pe sine într-o eroină tragică, să răzbune un om cinstit ce căzuse de pe soclu. Scopul ei fusese să dea o spoială poetică amintirilor înțepenite în întunericul plăcente fanteziei. Dar în loc de asta crease o poveste cu totul diferită, o poveste pe care ea însăși n-o trăise, ci doar o avusese în minte. Povestea asta aparținea altei femei, încăpățânatei Ö., a cărei evoluție o urmărea la fel de îndeaproape ca o viitoare mamă al cărei făt începe să dea din picioare în burta ei. Ö. era tot mai independentă pe zi ce trecea. Încet-încet preluă din ce în ce mai mult rolul scriitorului și se poziționează tot mai mult în centrul atenției. Ö. radia în toate culorile curcubeului și uneori în culori clare, neamestecate, sau chiar în alb-negru, de parcă sufletul transparent al lui Özgür ar fi fost prezentat printr-o prismă. Uneori aveai impresia că Ö. era mai palpabilă, mai reală, mai umană decât Özgür. Era, în orice caz, mai plină de viață, chiar și după ce a fost nimerită de un glonț și omorâtă în apropierea favelei Morro Azul, la sfârșitul romanului. Până la urmă, avea să dobândească atâta putere, încât să-și scoată cătușele, să-i dea brânci lui Özgür și să preia controlul asupra întregii intrigi. În clipa aceea, avea să navigheze spre tărâmul sălbatic de unde a venit, târând-o după ea pe cea care o plăsmuise.

Îi luă mult timp să coboare dealul pustiu în soarele arzător care se agăță de ceafa ei și o făcu să transpire learcă. Cele câteva calorii stoarse din suc aceluia de guaraná s-au consumat repede. Simțea că leșină înainte să ajungă la poalele dealului. Asfaltul se topea sub tălpile ei. Cu doi ani în urmă, în Copacabana, încercase să facă baie în ocean pentru prima și ultima

oară. Stătuse în apa rece ca gheața până la mijloc și așteptase ca primul val să ajungă la mal. Valul negru în jur de un metru s-a înălțat brusc și furios ca un perete de oțel. Özgür a încercat să-și încordeze picioarele și să stea pe loc fără să se clatine până când acesta s-a retras și a supt nisipul de sub tălpile ei. Acum trăia aceeași senzație: că îi fuge pământul de sub picioare. Dintr-odată a înțeles și de ce. ERA FOAMEA. Nu mâncase nimic în ultimele douăzeci și patru de ore.

Cercetă repede împrejurimile înainte să se repeadă la grădina unei vile aparținând Asociației Protectorilor Copiilor Străzii, rămasă mult timp nelocuită. Făcu câțiva pași în hățișul înalt și des, după care se lăsă pe vine și se târî într-un colț ascuns care nu se vedea din stradă. Scoase o oglindă de buzunar, o bancnotă de cinci *reais* și punga cu cocaina de rezervă. Apoi își șterse palmele transpirate pe pantaloni. Întinse cu o mișcare de expertă praful în două linii subțiri pe oglindă și, asemenea unui elefant care se înclină să bea dintr-un ochi de apă, se aplecă cu bancnota rulată și îndesată în nară spre imaginea ei oglindită. Inhală o doză de energie sintetică pură, nediluată în corpul care nu mai avea puterea și voința s-o poarte mai departe. Nările o usturau de parcă ar fi tras pe nas sare amară. Ca să nu risipească nici un miligram din prietenii ei ușori ca fulgul, își strânse nasul cu un gest hotărât.

Nu-și permitea să devină dependentă de cocaină și nici n-o atrăgea. În Rio, drogurile erau complet demitizate. Deveniseră bunuri de larg consum, la fel de ușor de procurat precum pâinea. Toți locuitorii orașului – de la menajere până la afaceriști, profesori universitari sau șefi de poliție – aveau acces la droguri. Drogurile asigurau supraviețuirea favelei, stimulau afacerile orașului și acopereau costurile organizării carnavalului. Özgür se ținuse mult timp departe de cocaina care i se părea dubioasă și periculoasă. Avea înclinații pentru orice tip de dependență, mai ales acum când își controla viața singură. Dar cu timpul, a pierdut această ambiție, în timp ce indiferența ei față de propria-i persoană devenise atât de puternică încât n-o mai speria deloc. Senzația aceea fantastică o trăise numai prima oară. Senzația că, dintr-odată, e ușoară ca un fluture. Nu mai simțea acea deznădejde cronică și putea să iasă din carapacea ca o armură de fier. La douăsprezece noaptea era plină de energie și se apuca să facă curat după luni întregi de amânat. De obicei, nu-i lua mai mult de o jumătate de oră ca să termine. Inventaria ziarele, scrisorile și notițele ei vechi, organiza biblioteca și omora lipitorile din baie. După aceea se îmbrăca, arunca un șal peste umeri și ieșea în oraș. Se perinda de la un bar la altul până se făcea

dimineată, cânta cât o țineau plămânii, dansa pe cele mai sălbatice ritmuri din lume, de la samba până la axé, și, sătulă de coada de la toaletă, flirta cu câte un mulatru cu ochi albaștri în Sobre Natural.

De data asta apela la veninul magic din Anzi numai ca să-și astâmpere foamea. Drogurile și alcoolul nu-i mai dădeau nici o senzație tare. Și vreo nevoie de-a fugi de realitate – în caz că exista așa ceva – n-avea, dimpotrivă: încerca să se apropie de ea cât mai tare. În fața ei se aflau o grămadă de matrioșka, ascunse una în alta, dar oricât se străduia, nu reușea să ajungă la cea mai mică, la esența substanței sau miezul realității.

Războiul din vârful dealului Santa Teresa se dezlănțuise din nou. Gangsterii se treziseră după siestă și, cu ochii tulburi de somn și înjurând de mama focului, își reluară sarcinile. Se auzi o salvă lungă de împușcături, apoi tăcere și apoi încă o salvă. Cartușele ciuruiseră după-amiaza aceea pașnică făcând-o se semene cu fața unui pacient cu variolă... „Se pare că nici tipii ăia nu suportă atmosfera familiară de duminică“, își spuse în gând Özgür și o aură de glorie se ivi în jurul capului ei provocată de fericirea sintetică. „Deci așa arată realitatea! Cea care se desface în fața mea ca un evantai... Arme semiautomate, vorbe incoerente, fapte iraționale. Un alai de nebuni.“ Dintr-odată se prăbuși cu capul înainte, de parcă cineva i-ar fi tras un pumn în stomac. Durerea de burtă o apucă din nou. Era cel mai intruziv cadou pe care-l primise de la orașul ăsta generos...

Reușise să treacă printr-un șir de dansatori de carnaval nevătămată, fără să fie violată, călcată în picioare, jefuită și înjunghiată. Timp de zece zile și zece nopți, populația orașului și câteva mii de turiști se lăsau înghițiți de nebunie și seduși de cantitatea incredibilă de funduri și pulpe goale care făcuseră din carnavalul ăsta cea mai grandioasă orgie a lumii. Özgür fusese, desigur, luată de valul de oameni mult mai puternic decât ea. Alergase prin căldura de patruzeci de grade de la *bloco* la *bloco*. *Bloco* i se spunea hoardei de oameni care, surescitată și neînfrânată, cu sau fără măști, alerga după camioanele ce traversau orașul cu difuzoarele bubuind pe remorcile descoperite. Oameni care dansau, beau, făceau sex sau jucau fotbal. Özgür reușise să-și găsească un locșor printre miile de corpuri asudate. Își luase viața în propriile mâini ca să-și poată roti șoldurile pe ritmuri de samba, își sucise glezna când a început să sară de colo-colo și să urmărească amezițoarele schimburi de ritm ale muzicii *frevos*, n-a protestat nici când cineva a plesnit-o peste fund, a rugat poliția să intervină doar de două-trei ori când lucrurile au cam scăpat de sub control. Reușise chiar să înhațe câteva dintre milioanele de prezervative împărțite celor din Sambódromo

înainte de începerea carnavalului – un mic suvenir din Rio. Pe plajă fusese martoră la câteva scene pe care nu și le-ar fi putut imagina nici în cele mai îndrăznețe vise ale ei și care o stânjeniră foarte tare. Era de parcă ar fi urmărit niște pisici care se împerechează. Se simți atrasă în câmpul magnetic al sexualității amețitoare și, timp de zece zile și zece nopți, fu aruncată dintr-o experiență extremă și nebunească în alta. Cu respirația întretăiată, learcă de sudoare și amețită, arăta ca un pui de găină căzut într-o baltă mocirloasă. Pe față avea un rânjet rigid ca de mort, în loc de mască de carnaval, în mâini, o cutie de Cola și un pachet de țigări, iar cheile și le prinsese cu ace de siguranță de lenjeria de corp. Își pierduse în întregime identitatea, puterea voinței și personalitatea. Și când n-a mai suportat singurătatea carnavalului, o singurătate cu totul aparte, s-a aruncat în brațele primului bărbat care părea cât de cât interesat de ea. Fără vreo distincție. În toate aceste zile și nopți în care îi era frică să nu moară, să nu fie atacată, contaminată sau să se piardă pe ea însăși, nu reușise să se convingă nici măcar o dată că e fericită, sau, mai bine zis, că ceea ce simte era fericire. Cu o singură excepție. Clipa aceea greu de descris și care n-avea să se mai repete niciodată, clipa aceea unică printre toate celelalte clipe pe care memoria avea să le arunce imediat în coșul de gunoi.

În ultima noapte cedă. Când nu reuși să găsească nici un colț liniștit în oraș unde să poată să plângă pe săturate, alergă acasă. Ajunsă acolo, făcu o cădere nervoasă care dură câteva ore și apoi vomă până în dimineața următoare.

Carnaval

Rio s-a transformat într-o mască fără trăsături, într-un subconștient gigantic acoperit de un strat fin de praf auriu. Peste tot, orașul tremură, se scutură și se prăbușește, de parcă o mină de cărbune imensă ar fi gata să se surpe sub el. Corpurile se mișcă la unison, pe același ritm, săruturile îndrăznețe, unduielile dansatorilor înainte și înapoi, bătăile tobelor atabaques, legănarea sincronizată a corpurilor șerpuind și agățându-se unele de altele ca iedera.

E ca și când ai vrea să cucerești unul dintre vârfurile Alpilor. Îndată ce ți se pare că ai ajuns până sus, Rio arată într-o altă direcție cu indexul său elegant, lung și nemilos. Spre o altă culme ascuțită a nebuniei.

Lumea adevărată și cea a fanteziei au făcut schimb de locuri. Bărbați în haine de femeie, femei în haine de bărbat, travestiți cu ciorapi-plasă și pantofi cu toc, purtând măști Ronald Reagan și Margaret Thatcher, rochii cu paiete ce strălucesc în noaptea întunecată, pene de papagal, confetti,

focuri de artificii, penisuri detaşabile, sâni gonflabili, casnice în haine lucioase de prostituată, prostituate în haine de călugăriţă, corpuri palide, aurite, vopsite în culorile curcubeului sau în culori reflectorizante, ofiţeri nazişti, faraoni, titani, bărbaţi îmbrăcaţi în Iulius Cezar, Apollo şi Dionis, oameni cu măşti reprezentând capete de bou sau de urs, zeităţi africane, zeiţele Amazonului, clovni, acrobaţi şi, mai ales, femei deghizate în Afrodita, Carmen, Cleopatra, femei-pisică, femei-panteră şi femei-tigru... Un Adolf Hitler şi un travestit mulatru în dresuri cu model de leopard dansau lipiţi, executând preludiul unei încăierări erotice. Un Tutankamon şi o Marilyn Monroe înlănţuiţi, un John Wayne pe papainoage, alergând după mere caramelizate pe băţ. Pofte epuizate până la refuz, până la stadiul propriei parodieri. Costume care par a fi complet goale pe dinăuntru, corpuri semănând a decoraţiuni pentru perete, măşti fără feţe omeneşti în spatele lor. Dar, în acelaşi timp, există clipe în care, chiar şi pe piaţa aceasta a poftelor, măştile încep să respire şi degetele care ating pânza simt pielea umană dezvelită.

Pe Sambódromo, parada tocmai se pregăteşte s-o ia din loc. Oamenii îşi ţin respiraţia, dar aşteaptă bătaia tobelor. Cinci sute de toboşari din prima şcoală de samba îşi adună puterile pentru parada de o oră şi pungi de cocaină de un kil fac înconjurul formaţiei. Toţi toboşarii sunt negri, toţi provin din favelas şi nu sunt cu nimic mai liberi sau mai bogaţi decât bunicii lor, aduşi aici, în Lumea Nouă, pe caravele pline de sclavi. Savanele nesfârşite, dansurile lor marţiale şi zeităţile negre şi despuiate pe care le-au trădat cu crucea ce atârnă de gâturile lor nu-i mai percep decât cu pulsul. Şi în clipa următoare răsună muzica...

Mii de braţe înăsprite sub bătaia soarelui nemilos şi sub plesnitura şi mai neîndurătoare a biciului bat la unison în primele tobe. Tunetul bateriei se aude de la zeci de kilometri, se aproprie tot mai mult, ca apoi să ia proporţii imense şi să scoată noaptea din ring. Sunetul se catără tot mai sus, atinge genunchii, apoi şoldurile, se agaţă de mâini, umezeşte buzele şi explodează în interiorul oamenilor. Sutele de mii de oameni adunaţi pe Sambódromo sar în aer şi se prind de mâini. Câţiva tipă, alţii urlă din toţi rărunchii, unii ating culmile extazului, alţii gesticulează sălbatic, dau din picioare şi tropăie. E ca un val care se înalţă din adâncul oceanului, o putere imensă ca atunci când sute de mii de oameni se transformă într-un singur corp, în carne pură. E forţa motrice cea mai veche a vieţii, mai veche decât istoria şi cuvântul. Cea care îl ajută pe sclav să-şi învingă stăpânul. Şi dansul a început. Strigăte, tobe, dans, dans, dans...

Dacă există un punct culminant al nebuniei înseamnă că e în clipa asta. Existența care continuă mereu să se destrame, cu cât se înalță mai mult, ca apoi să fie nimicită în întregime și să dispară în miezul neantului. Un soi de autodistrugere care mătură totul în cale, până și moartea. Pieirea finală, moartea care se nimicește chiar și pe sine.

Özgür se așază în grădina pustie pe care o botezase Colțul Tropical și își sprijini capul de genunchi. Ca să învingă senzația de greață, se mușcă atât de tare de mâini, încât aproape că-i dădu sângele. Era ca și când gloanțele alea i-ar fi străpuns creierul. Avea nervii întinși la maximum și cocaina n-o ajuta deloc. „Trebuie să mă calmez, să mă calmez și să uit. Peste tot numai împușcături, între mine și eul meu se dă o luptă, și mai e și romanul ăsta afurisit!“ Özgür se afla în locul cel mai puțin pașnic din lume: în junglă. Sute de furnici, țânțari și alte insecte mici și mari se repeziră spre ea din toate direcțiile, ca și când s-ar fi așteptat ca acea masă de carne umedă și neobosită cu miros ciudat să se descompună în orice clipă. Era înconjurată de plante încâlcite și agățate una de alta, sprijinindu-se. Se întindeau în sus, tot mai sus, spre soare, mânate de o sete înspăimântătoare de lumină, în timp ce se împungeau, se ciondăneau și se băteau tot timpul, fiecare dornică să ajungă prima. Toate frunzele simbolizau o luptă aprigă, la fel ca gloanțele, sau cuvintele. Un alt indiciu că moartea există, o altă mască.

Dintr-odată, Özgür zări câteva orhidee aproape veștejite. Șase orhidee aranjate în formă de potcoavă în jurul unei țigări fumate pe jumătate. *MACUMBA!* Magie neagră! Pădurile din Rio în care oamenii puteau încă să pătrundă erau pline de astfel de ofrande pentru zeii candomblé: sticle pe jumătate pline de cachaça sau țigări fumate pe jumătate, înrămate de șase sau, uneori, douăsprezece flori. De multe ori găseai și tigăi cu pește sau carne. Özgür nu prea înțelegea rostul acestor ofrande „pe jumătate“. Oare voiau să demonstreze că lumea aparține și zeilor, și oamenilor? De asta lăsau jumătate de porție în tigaie? Dintr-odată își aduse aminte de Comando Vermelho, care obișnuiau să vină aici noaptea din *favelas* ca să-și îngroape morții în grădini părăsite. Gândul ăsta o neliniști brusc, chiar dacă știa că nici magia albă, nici cea neagră nu-i putea face vreun rău. N-avea nimic împotrivă să împartă pământul cu cei morți asemenea băștinașilor, și adevărul e că moartea îi era la fel de familiară ca vrăjitoarelor ăstora. Cu toate astea, se ridică repede și aruncă totul în geantă. Nu atât de teamă, ci mai mult din teama de a nu se speria. Alergă până la zid. Dar se opri înaintea lui și începu să râdă în hohote de demonii ei. Abia după aceea făcu un salt, exagerat de ușor și de jucăuș, peste zid. Era un obicei pe care-l

păstrase din copilărie. Când avea în jur de opt, nouă ani – asta se întâmpla cu douăzeci de ani în urmă – ea și prietenii ei din cartier porniră să jefuiască vilele de lemn vechi din Göztepe. Se prefăceau că se întorc cu prada de război la ruinele de mult ocupate de șobolani. Odată au fost surprinși de un paznic. În clipa aceea au început să țipe din toți răunchii și au spart geamurile de la etaj ca să scape. Cu brațele și mâinile julite, dar complet exaltați, știind că se purtaseră ca niște adevărați pirați, săriră de la câțiva metri înălțime. Un singur copil a fost prins în ziua aceea: Özgür, cu sângele curgându-i peste genunchi și glezne. Tocmai când se pregătea să sară zidul, cineva a prins-o de ceafă și i-a dat o scatoalcă pe cinste. Dar n-a durut-o și pedeapsa i-a întărit și mai mult dorința de-a face lucruri interzise, transformând-o în același timp într-un martir.

Se opri în fața scărilor ce coborau spre Lapa și aruncă o ultimă privire spre valea Santa Teresa, cam ca Robinson Crusoe înainte să-și ia rămas bun de la insulele sale. Era ca și când ar fi vrut să fixeze imaginea tropicelor în memorie, o imagine pe care voia s-o poartă cu ea tot timpul și s-o mărească atunci când dorești. Copaci, ale căror trunchiuri se ascundeau după coroane imense, iarbă deasă, luxuriantă, nesupusă, plină de sevă, hățiș ce se întindea peste tot pe unde-și putea înfige ghearele, bananieri uriași, impunători, arbori de mango aroganți care își șteau vârful spre cer, arbori *jack* diformi, platanii tropicelor, palmieri guralivi care mormăiau tot timpul în barbă. Printre câteva frunze slabe și scofâlcite, Özgür zări scheletul înalt al unui copac necunoscut ce se credea undeva în Alpi. Stătea fără să se clatine în vânt, ca un dansator de balet care se străduiește să-și mențină echilibrul într-o poziție dificilă. Frunze care nu se îngălbeneau niciodată, care nu cădeau, care nici n-au auzit vreodată de toamnă. Verde în toate nuanțele lui: smarald, verde de brad, fistichiu, verde ca marea, verde ca mușchiul, verde jad, verde ca mărul, măsliniu. Se afla în mijlocul unei naturi cu totul diferite față de natura introvertită, reținută și pasivă cu care se obișnuise mai la nord. Dar cea din fața ei era entuziastă, plină de viață, pozitivă, era atât de vie, că aproape o vedeai respirând. Natura asta nu poza pentru documentare. Nu era nici consumată, nici declarată sfântă, nu era nici măcar parte dintr-un sistem dominant. Era liberă și neînfrânată, avea o voință puternică, opunea tot timpul rezistență, se întindea tot mai mult, ca un incendiu pregătit să se stingă singur.

„De-aș putea să păstrez toate impresiile astea undeva fără să le transform din prima în simboluri! Ce bine ar fi dacă m-aș putea abține să îmi proiectez propriile stări asupra naturii care, evident, n-are nici stări, nici

sentimente.“ Özgür tresări la auzul unui şuier înfricoşător. Era ca şi când o pasăre tropicală imensă ar fi dat din aripi chiar în spatele ei. Se întoarse speriată. Pe dealul ale cărui contururi abia se întrezăreau în ceaţă nu se vedea nici o vietate. Özgür stătea sub arborele jaca, dar parcă nu-i venea să creadă că un astfel de zgomot poate fi provocat de fructele de mărimea unei mingi de rugby, cu coaja ca o armură, răspândite în jurul ei. Gustase fructul arborelui odată. Prima oară când l-a simţit pe limbă, a avut impresia că seamănă cu o prună, dar când a înfipt dinţii în el, gura i s-a umplut de un lichid amar, strident şi mirosind a urină. Fructul ăsta părea făcut special ca să simbolizeze triumphiul iubirii, vieţii şi adevărului.

— Psst, mă vezi?

Özgür era să-şi înghită limba. Abia acum îşi dădu seama că lângă zid, aproape de tufişurile dese, stătea o fetiţă de culoare în jur de cinci, şase ani. Avea pielea ca abanosul, de senegaleză, era mică şi foarte frumoasă. Purta o coafură tipic africană, zulufii rebeli fuseseră prinşi în sute de şuviţe împletite, subţiri ca un fir de aţă. Avea buzele vopsite cu un strat gros de ruj ruginiu, ceea ce dădea impresia unei răni.

— Uite, sunt portar.

Fetiţa flutură vesel mânuşile negre de piele pe jumătate cât ea. Özgür nu ştia ce să-i răspundă.

— Dar nu sunt mânuşi de portar, sunt de boxer.

Fetiţa se strâmbă şi-şi ţuguie jignită buzele. N-avea de gând să se dea bătută aşa de uşor.

— Sunt mânuşile lui Pelé.

— Sigur, dar Pelé nu e boxer, nu-i aşa?

Curioasă, fetiţa o cercetă din cap până-n picioare pe Özgür. I se părea că femeia aia arată şi vorbeşte ciudat, dar nu-şi dădea seama exact ce e atât de diferit la ea.

— Eşti foarte albă, spuse apoi, bucuroasă că dezlegase misterul.

Özgür se întreba dacă e cazul s-o înveţe înţelesul cuvântului *gringa*. Se abţinu şi-i zâmbi.

— Îţi plac *preto*? o întrebă fetiţa.

— Ce-i aia *preto*?

Ştia, desigur, că *preto* înseamnă atât „negru“, cât şi „persoană de culoare“. A început să pună întrebări simple încă din perioada în care şi-a câştigat traiul dând meditaţii, lucru care-i făcea pe oamenii din jur e să se îndoiască de sănătatea ei mintală. Era vorba mai mult de o idee fixă decât de răutate. Era, pur şi simplu, obsedată să disece cuvintele până la ultimul

morfem. Dar fetița nu păru deloc contrariată, așa cum erau studenții ei, ci îi răspunse imediat:

— Eu sunt neagră.

Özgür o aprobă dând din cap.

— Da, îmi place culoarea asta. Dar ție? Îți place culoarea albă?

Nevrând să mintă, copila tăcu. A stat așa mult timp și s-a uitat la mânușile ei, de parcă și-ar fi dorit să se ghemuiască în ele și să doarmă. În clipa următoare, sări dintr-odată zidul și dispăru în hățiș.

— Hei! Ți-ai uitat mânușile! Unde ai dispărut așa? Mânușile tale-s la mine!

În loc să-și urmeze intuiția care-i spunea să facă stânga-mprejur și să dispară de acolo, Özgür se apropie de zid. Era așa cum a crezut – fetița dispăruse fără urmă. Toată scena i se părea absurdă, complet absurdă! Poate era un semn rău. Azvârli mânușile cât colo, de parcă ar fi fost doi șobolani morți. I se făcu rău din nou și simți că amețește. Buzele îi tremurau.

„Doamne Dumnezeule, ajută-mă să supraviețuiesc și zilei de azi!“

Urcă încet scările, dar abia reușea să-și mențină echilibrul – parcă ar fi vâslit pe o plută. După câteva minute se opri iar, închise ochii și-și repetă rugăciunea de trei ori. Era prea târziu să se repeadă la un tufiș, așa că se lăsă pe vine în mijlocul scărilor și vărsă tot, până la ultimele picături de hrană care se mai aflau în stomacul ei.

Un călător pe străzile din Rio

Boschetarii din Rio

Câteva scene de pe străzile din Rio: o fată de optsprezece ani cu unghiile de la mâini și de la picioare date cu ojă neagră s-a mutat cu cele trei fiice ale ei, o cutie de carton și o saltea de latex în fața imensului supermarket din Botafogo. O fetiță de nouă ani își spală păpușa pe cap în parcul Cinelândia. N-a scos o vorbă de când au scos-o din ghearele mafiei traficantilor de carne vie, ochii ei sunt triști, de parcă cineva ar fi agățat o pereche de draperii de catifea în fața lor. Un ciudat, genul de „pasăre rară” tipică pentru Rio, și-a făcut cuib într-un arbore de mango din Flamengo: cine știe cum a ajuns monstrul ăsta fără picioare acolo sus, printre ramuri. Sărmanul vorbește cu propriile mâini și joacă șah cu piese invizibile. Un om cu membrele cangrenate își scutură cutia de conservă cu care cerșește în Lapa. Cântă, recită rugăciuni și psalmi, scutură umerii și dansează singur, durerea l-a făcut de mult să-și piardă mințile. Trecătorii se țin de nas ca să nu simtă mirosul oribil degajat de picioarele lui.

Boschetarii fac parte din vegetația naturală a străzilor din Rio și sunt fie acoperiți de praf, fie stau în noroi până la genunchi, în funcție de anotimp. S-au răspândit peste tot, de la bulevardele mai mari cu palmieri de-a lungul trotuarelor din Copacabana invadată de turiști și până în cele mai ascunse colțuri din cartierele sărace. S-au adăpostit în locuri deschise, sub poduri, în fața intrării bisericilor, hotelurilor, restaurantelor și a locuințelor obișnuite. Împrăștiati fără discernământ, de parcă cineva ar fi scuturat un sac imens de bile pe străzi. Mii și mii de bile de ruletă care, din cauza forței centrifuge a civilizației, au fost azvârlite dincolo de raza de acțiune a omenirii... Mii și mii de oameni.

Făpturi demne de milă, fără membre, care, din cauza protezelor de lemn sau a picioarelor umflate și a capetelor bandajate, ne aduc aminte de

prizonierii eliberați din lagăre, adolescenți cruzi, nedezvoltați, care se perindă prin oraș în găști, fără vreo țintă anume, fete, aproape copile, violate în fiecare zi, gravide cu aripile frânte, care se luptă singure împotriva foamei lor și a pruncilor, handicapații mintal care, înfofoliți în zdrențe, își marchează teritoriul ca niște sconși, răspândind în jurul lor un nor de putoare greu de suportat. Copii de cerșetori plini de vânătăi, semne făcute cu fierul încins, sau bătuți, copii de vârstă școlară suferind de tuberculoză, inflamații oculare și SIDA. Nebuni aiuriți care vorbesc singuri, râd în gura mare, se masturbează sau, dintr-odată, încep să înjure întreaga omenire, reprezentată de un trecător oarecare – doar fiindcă sunt convinși că a meritat-o. Bătrâni care se agață de viață cu dinții putreziți, în timp ce lumea se așteaptă să se transforme în țărână cât mai repede cu putință. Sistemul de caste e cât se poate de evident în societatea celor fără adăpost: conducătorii sunt tâlharii și jefuitorii, apoi urmează hoții de buzunare, apoi mesagerii mafioților și turnătorii. Din clasa mijlocie a boschetarilor fac parte și oameni care își câștigă pâinea prin muncă cinstită, vânzătorii de bilete, cupoane, cocos conșiat, suc de guaraná și batidas. Grupuri de oameni se adună pe timpul nopții în jurul focurilor de tabără imense care se aprind sub câte un pod. Familii amestecate una cu alta, ca iedera, prin diverse legături incestuoase, unde nimeni nu știe câți copii a adus pe lume, nici vârsta lor și nici cine e tatăl. Sunt cu toții cerșetori care se luptă doar să mai reziste câteva zile, câteva ore sau minute: atâta cât pot să mai trăiască din mila inexistentă a orașului...

Și mai sunt și cei care au ajuns în halul ăla de mizerie, încât nici nu mai au puterea să cerșească. Sunt la limita foametei, aproape de stadiul cel mai primar, cel mai vulnerabil al existenței, unde nu mai există materie vie. Îi găsești întinși pe trepte, în băltoace, pe betonul gol sau pe asfaltul încins de soare, unde zac sau dorm, zi și noapte. Se întind și adorm imediat. Complet dezinteresați de ploaia tropicală care ține săptămâni întregi, de canicula ucigătoare, de autobuze, de polițiști sau de oamenii care trec nepăsători pe lângă ei și se lovesc de picioarele lor, îi înjură sau le aruncă vreo bucățică de pâine mucegăită, dorm fără să se trezească. Somnul lor devine tot mai adânc odată cu trecerea timpului, tot mai greu și fără întoarcere, ca o călătorie lentă spre granițele țărâmului morții. Clipa morții lor e pașnică, seamănă cu o lumânare care se stinge singură de la curent. O moarte fără rugăciuni, psalmi sau trompete. Nu se plâng, nu se vaită, nu pretind nimic, pentru că nimeni n-o să le dea ascultare. Se împotrivesc doar. Cu un ultim strop de voință de fier, se luptă să rămână în viață, disperați și cuprinși de

cea mai primară și mai disperată pasiune a corpului dornic să supraviețuiască.

NOTĂ DE SUBSOL: Locuitorii orașului care duc o viață echilibrată le detestă pe reptilele astea care le-au distrus priveliștea de la geam, le-au transformat frumosul oraș într-un veceu public, un spital sau un lagăr de concentrare și au distrus reputația orașului în fața turiștilor, împiedicându-i să se plimbe pe unde vor fără să se teamă. Disprețul lor e atât de mare, încât aruncă cu bani în justiceiros. Prețul pentru eliminarea unui astfel de copil al străzii, devenit o pacoste pentru chioșcurile de fast-food, nu depășește trei, patru sute de dolari. Dar înainte de începerea carnavalului, când totul se rezumă la siguranța turiștilor și imaginea țării, prețul se poate dubla.

Lumea cea nouă

În afară de slova scrisă,
moartea e singura care dăinuie
pentru totdeauna.

Robert Pinget

Încă de pe vremea loviturii de stat militare, străzile lăturalnice din Lapa, cel mai vechi cartier din Rio, au fost controlate de boschetari, travestiți și pușcăriași evadați de la pârnaie. Imediat ce grilajul metalic e coborât peste vitrinele magazinelor de piese auto, electronice, piese de schimb, cuțite și arme, și fixat apoi cu lacăte imense, zeci de frumuseți mulatre îmbrăcate în chiloți tanga și ciorapi-plasă și peștii cu fețe de criminal care trăiesc pe spinarea lor preiau controlul asupra cartierului. Pe străzile astea unde bărbații erau serviți douăzeci și patru de ore din douăzeci și patru, până și o călătoare nocturnă experimentată ca Özgür se deplasa cu dificultate. În comparație cu Rio, metropolele europene erau o grădiniță. Aici se afla singura stație de autobuz care avea curse spre Santa Teresa, înconjurată de o grămadă de *lanchconete*, un amestec de baruri și restaurante. Rio n-avea o tradiție prea dezvoltată în ceea ce privește cafenelele. Clima nu era potrivită pentru activități de genul ăsta, drept care dominau mai degrabă *lanchconete* fără uși sau pereți. Din cauza intrărilor supradimensionate, semănau mai degrabă cu niște peșteri artificiale scobite superficial în pământ. Aceste *lanchconete* reprezintă centrul culinar al orașului. Clienții mănâncă și beau în picioare, cu coatele sprijinite de un bar lung. În timpul nopților fierbinți de vară, proprietarii scoteau niște mese și scaune rabatabile pe trotuare. Mai demult, Özgür menținuse aceeași distanță față de tropice, atât trupește, cât și sufletește. Dar mai nou, sufletului ei îi venea tot mai greu să se adapteze la noua viață. Abia acum și-a dat seama cât de important a fost pentru ea să stea jos ore în șir într-o ceainărie sau pe terasa unei cafenele. Luatul micului dejun în picioare nu-i convenea deloc... Din cauza asta, capitula înainte ca

ziua să fi început, ziua care îi pregătea doar capcane, trucuri ieftine, conflicte, minciuni și dezamăgiri.

O duzină de oameni locuiau sub podul de piatră vechi de o sută cincizeci de ani, lat cât să permită trecerea unui tramvai. Puțin mai departe, în apropierea pieței Lapa, se afla clădirea pompoasă a Conservatorului, al cărei zid era acoperit de sus până jos de o pictură murală în culori vesele, reprezentând orașul cu plaje aurii, stânci ascuțite cu nasul pe sus, sfidând cerul, cu statuia lui Hristos, nelipsită de pe cărțile poștale, susținută de o putere invizibilă și, în același timp, dând impresia c-o să se prăbușească în orice clipă peste oraș. O lance de foc imensă, ca aruncată din paradis, împărțea orașul în două părți egale și un curcubeu își înfigea cele șase săgeți în apa mării... Pe partea cealaltă a pieței se aflau vilele din perioada de glorie a cartierului, între timp complet decăzute. Pe câteva le renovase statul și le cedase ARTEI, care, în mod normal, nu prea se bucura de vreo atenție deosebită în partea aceasta a lumii. Sala de concerte, un centru cultural afro-brazilian și teatrul stradal Ta Na Rua... Și Studio Olenewa, fondat de o balerină din Rusia, care, la fel ca Özgür, aterizase în *O Nuovo Mondo* doar cu o geantă de voiaj și tenul ei palid de nordică.

Se spune că cei care caută își găsesc până la urmă locul chiar și în iad. Özgür își găsisese un adăpost în școala de balet dintr-o vilă de lemn cu două etaje. În golful ăsta ferit putea să-și arunce ancora în zilele în care se simțea singură. În Rio, Özgür redescoperi forma aceasta de artă aristocratică și europeană pe care o abandonase cu mulți ani în urmă. Baletul deveni un ritual vital pentru ea, un ritual care, deși își pierduse poate conținutul, reușise măcar să-și mențină forma. La fel ca majoritatea școlilor de balet, și Studio Olenewa era format din fete trase prin inel, cu spatele drept, ce alergau de colo-colo ca niște porumbei speriați pe coridoarele mirosind a rășină și răsunând de ecoul clinchetului de pian. La început, Özgür nu se putu abține să se lase sedusă de anumite caracteristici tropicale, ca de pildă, faptul că drumul ce ducea de la vestiare la studio trecea printr-o grădină plină de arbori de mango, în care se formau niște băltoace imense de îndată ce începea perioada ploioasă. În sala de dans fuseseră amplasate mai multe găleți în care se aduna apa de ploaie ce se prelingea pe tavan sau picura pe umerii transpirați ai dansatorilor prin ferestrele ce nu se puteau închide etanș. În perioada caniculei, pergola din grădină se umplea de maimuțe care săreau de pe o creangă pe alta și fete de culoare frumoase ce stăteau la coadă la înghețată. Pe coridoare se plimba și un motan bolnav pe jumătate turbat care părea complet sălbatic, cu toate că fusese fătat și crescuse printre

oameni. Se repezea mieunând la toți cei care treceau pe lângă el și șuiera de parcă ar fi vrut să spună: „Viața asta e și-așa mizerabilă, nu înțeleg de ce vă risipiți energia cu dănțuiala asta pe vârfuri“.

Trei seri pe săptămână, Özgür pleca după lecția de balet cu capul amețit de valsuri de Chopin și se ducea la restaurantul Ernesto. Era atât de obosită și de însetată, încât limba i se lipea de cerul gurii, dar fiindcă trecuse printr-un ritual al purificării sufletești, simțea că mai rezistă câteva ore pe străzile orașului. Tânjea după primul pahar de suc de parcă ar fi fost posedată de o fantezie erotică și se bucura de fiecare dată când putea să prelungească savurarea acelui elixir al vieții, amestecul de suc de papaya și portocale. Pe la ora aia, pe străzile mai lăturalnice începea să bubuie samba și *pagode* și perechile nerăbdătoare adunate la centrul de cultură afro-braziliană se repezeau spre ringul de dans. Ernesto era singurul restaurant din Lapa construit după modelul Copacabana, ceea ce însemna c-avea ușă, patru pereți și chiar și aer condiționat, încât de fiecare dată când intrai, te trezeai cu un val de aer ca un duș rece. (În primele luni după ce s-a mutat la Rio era răcită tot timpul din cauza aparatelor de aer condiționat.) În mai, când temperatura scădea brusc de la patruzeci la cincisprezece grade, avea impresia c-a fost luată prin surprindere de o furtună de zăpadă în timp ce se plimba în haine de primăvară. Cine ar fi crezut că trebuie să cari cu tine un pulover de lână tot timpul în cel mai fierbinte oraș din lume?

Locuitorii din Rio nu iau niciodată cina singuri, și la Ernesto – la fel ca în toate restaurantele care se respectau – n-aveai nici o șansă să comanzi o porție pentru o persoană. Özgür se rușină când l-a rugat pe chelner să-i pună la pachet restul de mâncare. Era ca și când și-ar fi cerut scuze pentru singurătatea ei cronică. Ernesto era plin ochi, mai ales în serile de vineri. Aici veneau studenții de la Conservator, muzicieni și toți cei care, mai târziu, aveau să se grăbească să ajungă la film, la teatru sau la operă. Hohotele de râs erau propulsate prin toată încăperea ca niște valuri de ocean și se intensificau odată cu consumul de bere. Un pianist orb cu ochelari de soare care se străduia să semene cu Ray Charles cânta șlagăre vechi precum „Autumn leaves“ și „Strangers in the night“. Nimeni, în afară de Özgür și câțiva bețivani bătrâni, nu le cunoștea și, cu toate că Özgür și-a promis că n-o să cedeze în fața unor impulsuri ieftine, sentimentale, nu s-a putut abține să verse câteva lacrimi. Singurătatea i se răspândise prin corp ca o durere surdă ale cărei origini nu le găsea. Nevoia de a iubi, de a fi iubită se transformase într-o chestiune de viață și de moarte. A reușit să se convingă că viața nu merită trăită fără iubire – singurul lucru care o făcea cât de cât

suportabilă. În zilele în care avea noroc se mai întâlnea cu câte un cunoscut care îi zărea profilul deprimat prin geam și intra ca să schimbe două vorbe cu ea la o bere. Putea fi oricine: fiul primei ei gazde, vânzătoarea de la supermarket sau vreo altă față anonimă cu care se întâlneau cu câteva luni în urmă la vreun concert. Özgür se agăța de cunoscuții ăștia și devenea tot mai guralivă și mai exaltată cu cât vorbea mai mult. Din păcate, oamenii singuri trângănesc mult prea mult...

Dar, ca de obicei, miracolele acestea (efemere și irelevante – totuși, miracole!) au încetat la fel de repede cum au apărut. „Prietenii“ ei se săturară de accentul ei aiurea în portugheză, de felul chinuit și târăgănat de-a vorbi și de lacunele în materie de cultură braziliană. N-avea nici albumele lui Caetano Veloso și nici nu știa când o să aibă loc următorul lui concert în Ipanema. Așa că, până la urmă, „prietenii“ ăștia nu s-au mai gândit deloc la problemele ei și nici n-au mai invitat-o la vreun picnic sau vreun club, iar Özgür s-a simțit și mai singură, mai deprimată și mai uitată de toți. Relua la nesfârșit discuții superficiale, zâmbea în sinea ei la cele câteva glume care îi reușiseră și era mulțumită în mod special de povestea aia pe care o spusese de o mie de ori, dar pe care o înflorea de fiecare dată cu mici detalii și finețuri. Până la urmă blestemă orașul care a forțat-o să participe la niște conversații atât de banale și, când gândurile ei sinucigașe atinseră apogeul, dădu fuga la centrul cultural afro-brazilian în speranța c-o să găsească un trup care s-o consoleze.

Dar de data asta i se făcu dor de atmosfera și muzica de la Ernesto. Ernesto era fortul care rezista în fața a tot ce înseamnă haos, junglă și samba. Durerea ei de stomac nu cedase încă și o usturau în continuare nările din cauza cocainei. Ar fi făcut orice pentru un pahar de suc de papaya în care plutesc cuburi mari de gheață... Doi dolari și douăzeci de cenți! „Pentru sărăntoaca de mine o amărâtă de *lanchconete* e un loc mai potrivit“, își spuse în gând. „Mai ales că simt nevoia să beau din sfert în sfert de oră.“ Se hotărî să-și comande o cafea de patruzeci de cenți la O Nuovo Mondo și să scrie din nou în caietul ei verde.

Pe trotuarul din fața hotelului O Nuovo Mundo zăcea un mulatru în jur de douăzeci de ani. Adormise sprijinit de unul dintre stâlpii care serveau drept intrare în loc de ușă. Avea o față neobișnuit de frumoasă, cu un aer inocent, de copil, pe care n-o vedeai prea des printre oamenii fără adăpost. Lui Özgür îi venea să-l acopere cu o pătură și să-l sărute ușor pe obraz de noapte bună. Când începu să urce treptele, își dădu seama că picioarele tânărului erau umflate ca niște delfini morți. Elefantiazis! În perioada

secetei, picioarele boschetarilor se umflau și se umpleau de răni infectate. În etapa finală a bolii, când nu mai puteau să se deplaseze, nu le mai rămânea altceva de făcut decât să se întindă în fața vreunui restaurant sau *lanchconete*, lăsându-se pradă umanității și compasiunii imprevizibile ale trecătorilor. Trecuseră trei, patru luni de când Özgür o văzuse pe doamna elegantă cu trăsături frumoase, machiată cu gust. Stătea în fața aceleiași stâlp pe o scândură ce semăna cu un skateboard. Femeia avea corpul amputat de la brâu în jos. Pe tricoul ei perfect curat scria „Isus te iubește“. Nu Tolstoi e cel care spunea că fără iubire și milă, omenirea nu s-ar dezvolta deloc? Özgür începuse să se roage din nou. Un impuls puternic o determina să repete aceeași mantră de fiecare dată când vedea oameni bătuți și, mai ales, mutilați. Era un vers simplu, adresat zeului ei personal, în care nu-și puna cine știe ce speranțe, dar la care apela de dragul LOR. În unele zile vedea atât de mulți, încât nu făcea altceva decât să bâiguie încontinuu rugăciuni. Un psiholog care habar n-ar fi avut cum e în Rio ar fi diagnosticat-o cu „angoasă de castrare“ și probabil că ar fi avut dreptate.

Intră împleticindu-se în O Nuovo Mundo. Încercă să ignore greața și amețeala și făcu câțiva pași hotărâți ca un cowboy care intră într-un *saloon*. Așa făcea mereu când intra în locuri de genul ăsta. În afară de numele pretențios (Lumea cea Nouă), hotelul ăsta de trei stele – cel mai popular în Rio – era un loc destul de simplu. Câteva mese de lemn instabile fuseseră așezate de-a lungul pereților văruiți, murdari și cenușii. Lui Özgür, localul ăsta lung și îngust, cu tavanul jos și ferestre mici îi aducea aminte de un submarin. De asta îl botezase Nautilus. Adevărul e că, cu cât înaintai mai mult, cu atât simțai mai tare mirosul de untură arsă, de portocale mucegăite și bere, și dacă adăugai și apa ce se prelingea pe sub ușa mai mereu încuiată a toaletei, îți dădeai seama de ce restaurantul ăsta umil nu ți se părea deloc apetisant. Spre deosebire de Ernesto, aflat la doar doi pași de el, clientela din O Nuovo Mundo consta aproape în exclusivitate din boschetari, vagabonzi, proxeneți și pușcăriași. Adevărați infractori care făceau tot posibilul să pară cât se poate de inofensivi, spre deosebire de adolescenții *wannabe* din așa-numitele familii „bune“, care se străduiau să adopte o imagine de dur și de escroc. Dar adevărații băieți duri nu se lăsau niciodată surprinși cu pantalonii în vine sau prinși în flagrant delict. Datorită armelor, reușeau să jongleze ca niște profesioniști cu lumea lor simplă și unidimensională. Polițiștii își făceau și ei veacul prin O Nuovo Mundo. Singura diferență între ei și „băieții duri“ era că polițiștii își purtau armele la vedere. În rest, ambele tabere se străduiau să-și mențină „cota de

piață“. Ambele grupuri afișau aceeași privire întunecată și înspăimântătoare, o privire a omului depozitat de putere, dar care și-a murdărit mâinile de sânge. Rio i-a demonstrat lui Özgür de multe ori că ordinea și haosul sunt legate în mod intim. Lumea infractorilor care, mai demult, avea mereu o aură romantică în capul ei (probabil că văzuse prea multe filme cu gangsteri) acum i se părea doar un detaliu dezgustător din viața de zi cu zi.

Cu privirea drept înainte, Özgür cercetă repede cu coada ochiului localul, atât cât să-și facă o idee. Seara de duminică relativ pașnică se strecurase și aici. În afară de o gașcă de bețivani, toți de culoare, care ocupa o masă din fundul încăperii, restaurantul era gol. Armando se afla în spatele barului. Era singurul chelner care n-o măsura din cap până-n picioare pe Özgür cu o privire arogantă și libidinoasă. Ducea un platou cu *cochibas* – copane de pui date cu făină de manioc – pe care-l primise din bucătărie. Timp de doi ani, nu încercase nici măcar o dată s-o păcălească pe Özgür. Îi dădea mereu restul și n-o fenta nici măcar cu un bănuț. La început, când încă nu vorbea portugheza atât de bine, îi explica răbdător conținutul meniului. O ajutase chiar și cu completatul cecurilor. Pe vremea aia nu folosea deloc bani gheață pentru că inflația sărise de o mie la sută.

Mută ca o umbră, Özgür se așeză la o masă acoperită cu hârtie plină de pete de sos de roșii de la clientul precedent. Se așeză cu spatele la toaletă și la gașca de alcoolici, dar oricât s-ar fi străduit, nu reuși să treacă neobservată. Înainte să apuce să-și tragă sufletul, auzi o voce aspră de femeie învârtind cuvintele în gură cu grijă, de parcă ar fi fost niște cartofi fierbinți:

— Ia te uită! E GRINGA noastră! Știați că are un amant negru?

Era prostituata cu care Özgür se întâlnea aproape în fiecare seară în Lapa în perioada cât era împreună cu Roberto. Acum femeia era prea bătrână să-și mai exercite profesia, dar Özgür făcuse din ea unul dintre personajele secundare din *Orașul în mantie purpurie*. Era ultima verigă lipsă dintr-un lung lanț de circumstanțe, piesa care puneă punctul pe i. Özgür inventase un dialog fictiv dintre ea și Ö. în capitolul în care descrie petrecerea din Santa Teresa. Era o petrecere organizată în onoarea lui Nelson Mandela, proaspăt ales președinte. Özgür participase pe bune la un astfel de eveniment. Femeia improșcase în stânga și-n dreapta cu remarci rasiste la adresa unui grup de afro-brazilieni, dar în seara aia era atât de beată, încât probabil că nu-și mai amintea nici cu cine și nici despre ce vorbise. Fără să se întoarcă, Özgür dădu din cap spre ea. În clipa aceea nu întâlnise încă privirea lui Armando. Își aprinse o țigară. Le dăduse un

subiect de discuție celor de la masa din spate. Özgür desluși cuvinte precum *preto* și *negro* care aveau conotații diferite pentru o persoană *de culoare*. Trecuse mai mult de un an și jumătate de când se despărțise de Roberto, dar se pare că pentru populația din Lapa Özgür era amanta lui Roberto pe veci. Îl adora pe Roberto, „un actor renumit“ de culoare, orfan și bețiv, care primea tot timpul roluri principale, chiar dacă numai la teatrul Ta Na Rua. Roberto își aruncase ancora în lumea albilor și reușise să se mențină la suprafața apei.

Özgür făcuse tot posibilul să-l uite. Dintre toți oamenii pe care-i cunoscuse în Rio, Roberto era singurul care se infiltrasese în romanul ei. Putea fi ușor descris drept „psihopat“, un tip sarcastic și plin de venin, gata să explodeze în orice clipă. Avea doar doi ani când îi murise mama și după aceea fusese folosit drept jucărie personală de proprietarul casei în care locuia. Actorii de la Ta Na Rua susțineau că era singurul negru din toată Brazilia care nu știa să danseze. Era scund, deformat și deloc atractiv, dar ochii lui vii și curioși străluceau ca niște licurici conferindu-i un oarecare șarm. El și Özgür nu împărtășeau o limbă comună, relația lor se baza doar pe comunicarea trupească, cea mai eficientă formă de dialog.

Primele luni petrecute la Rio fuseseră atât de dureroase pentru Özgür, și senzația de singurătate, atât de chinuitoare, încât, în disperarea ei, a făcut tot ce i-a stat în putință ca să stoarcă puțină dragoste sau ceva ce semăna a afecțiune din bărbatul ăla. Dar pentru fiecare clipă de afecțiune avea să plătească prin cea mai cumplită umilire. Era o *gringa* care nu știa să-și prețuiască trupul și s-a lăsat sedusă imediat. Habar n-avea de toate intrigile bizantine ale dorinței, drept care se transformase imediat într-o sclavă sexuală, o femeie de harem. Roberto nu trebuia decât să-i atingă ușor umerii osoși ca s-o trimită în celula pasiunii, lăsând-o pradă agoniei dulci a îndrăgostiților.

Se întâlniseră de mai multe ori după aceea. Rio, orașul care îi prinde pe toți în mrejele lui și-i abandonează apoi nemilos, făcu ca drumurile să li se încrucișeze de mai multe ori. La cinema, la petreceri, la concerte, ba odată chiar și-n fața casei ei. Era ca un refren sumbru din cântecul ei de moarte. De fiecare dată reușise s-o seducă pe *gringa* cu privirea lui severă. Chiar și-n noaptea aceea în care îi strânsese sânii și-i răsucise mâinile la spate până când începuse să se milogească de el: „Cine poate să mă împiedice să te rănesc în orașul ăsta în care oamenii sunt uciși fără nici o consecință? În război și dragoste totul e permis“.

Ăsta era motto-ul pe care-l înrămasese și-l agățase în conștiința lui. Ultima oară, Özgür dădu nas în nas cu el dis-de-dimineată, în autobuzul de Santa Teresa, în Juninho, unde se organiza un festival de obiceiuri păgâne. O cercetase pe Özgür cu o privire nerușinată și sigură pe sine. Dar ea nu schițase nici un gest, chipul ei era paralizat, de parcă ar fi fost cioplit în marmură.

În clipa aceea, Roberto rânji sarcastic și-i spuse:

„Văd că ești mult mai puternică acum. Faptul c-ai descoperit arma secretă din Rio ți-a făcut bine, dar ești la fel de speriată și te temi la fel de mult să nu fii părăsită, nu?”.

Singura urmă lăsată în sufletul ei de Roberto era cea de murdărie, o senzație care se impregnase atât de tare, încât simțea că n-o să scape niciodată de ea. Și amintirea tuturor nopților petrecute la teatru, complet singură pe rândul doi, așteptând să se termine repetițiile: dansurile prezentate pe scena plină de scânduri crăpate, praful care făcea să te usture nasul, ecourile melancolice ale pașilor de pe coridoarele pustii, draperiile din catifea neagră, șobolanii omniprezenți, rândurile de costume, umerase și măști. Teatrul era lumea în care minciuna și adevărul se amestecau, unde jocul strident al actorilor devenea adevăr sângeros, vital și cu totul autonom. O metaforă perfectă pentru Rio, care nu-și scotea niciodată masca, nici măcar la sfârșitul carnavalului.

— Alo, *gringa*! Ia uită-te aici!

N-avea scăpare. Özgür se întoarse fără chef.

— Auzi, ăștia mă acuză că sunt rasistă doar pentru c-am zis că iubitul tău era negru. Ce zici, sunt rasistă?

Özgür se enervă. Nu era pregătită să fie pusă la zid într-un fel atât de necioplit. Singurul lucru pe care l-a putut spune era:

— Nu, de ce?

Femeia începu să țipe din toți răunchii.

— Ați auzit? V-a închis gura! Nu sunt deloc rasistă. Până și turcoaica zice că nu-s.

În jurul mesei se auzi o cacofonie de voci din care nu reuși să distingă decât „turc” și „Turcia”. Nu înțelegea ce spun, dar percepea atât cât să-și dea seama că discuția aprinsă fusese stârnită de persoana ei. Trase nervos și scurt din țigară și scoase fumul pe nări, suflând puternic. „Dacă n-aș fi fost așa de zgârcită, acum aș fi putut fi la Ernesto”, își spuse în gând.

— Auzi, *gringa*! De ce ești tot timpul cu nasul pe sus? Săraca fată, chiar e rușinoasă. Ca să nu mai vorbim cum era când a venit din Turcia. Ajungea

să facă doi pași de dans și se înroșea ca racul. Acum parcă-i mai vorbăreată. Cum se zice *cinzeiro* în turcă?

Özgür simțea că i se strânge inima. Toată armura ei emoțională fusese perforată în doar câteva secunde. Nimeni – fie el iubit, coleg de serviciu, student sau prieten european – n-o întrebase vreodată despre limba ei maternă. Inima i se umplu de gratitudine și amărăciune în același timp. Și de sentimentul insuportabil și apăsător al singurătății.

— *Küllük*. Așa se zice în turcă la „scrumieră“.

Femeia nu ascultă răspunsul lui Özgür. Se amuza pe seama faptului că o făcuse pe gringa, micuța domnișoară Albă ca Zăpada, să joace cum îi cântă ea. Era una din rarele momente din viața ei când reușise să preia rolul primului violonist la masa domnilor.

— Și cum se zice *mon amour*?

De la masa cealaltă se auzeau râsete zgomotoase, pupături fleșcăite și alte sunete frivole. Özgür era înconjurată, dar, ca de obicei, se adaptase la rolul pe care-l primise.

— *Sevgilim*, răspunse ea.

— Ce? Ce-ai zis?

— S-E-V-G-I-LIM! Și mai terminați cu interogatoriul!

Se întoarse spre Armando și strigă:

— O cafea cu lapte, te rog!

Özgür încercă să ignore gălăgia tot mai intensă din jurul mesei și se ascunse sub haina ei, în speranța c-o să fie lăsată în pace. Se retrase în propria carapace de parcă ar fi vrut să se transforme într-o vietate mai mică, mai compactă și mai dură. Umerii slabi îi erau singura apărare împotriva orașului care o rănea tot timpul. N-a fost niciodată genul ăla nerușinat și spontan care reușește să trântască replica perfectă la timpul potrivit. Asemenea majorității oamenilor sinceri și timizi, devenea ușor o jucărie în mâinile unora mult mai slabi de înger. Și-n plus, mai era și *gringa*. Cu portugheza ei rigidă, de ghid de conversație, fără argou, n-avea nici o șansă în fața glumeților din bar. Când se întinse după pachetul de țigări, își dădu seama că îi tremură mâinile. Înainte să ajungă în Brazilia, avea impresia că doar personajele din romane și femeile la menopauză tremură în halul ăla. Chiar am pus-o așa la suflet? Chiar nu mai știu de glumă? Probabil că sunt extrem de încordată, se gândi Özgür. Uitase de mult de țigara aprinsă care fumea neatinsă în scrumieră.

Din fericire, în clipa următoare, în O Nuovo Mundo intră o fetiță mulătră dulce ca o păpușă, în jur de doisprezece, treisprezece ani și devie

toată atenția de la Özgür. Era îmbrăcată provocator, ca toate fetele de vârstă ei din Rio, și se machiase excesiv. Rujul purpuriu de pe buzele ei groase îi aducea aminte lui Özgür de culoarea și consistența prunelor. Alunecă grațios spre bar ca o panteră, cu păru-i des fluturând ca un steag cuprins de flăcări. Aveai impresia că vrea să seducă fiecare bărbat care-i iese în cale, indiferent de vârstă. Complet indiferentă, își expuse șoldurile și pieptu-i bombat se revărsa din sutien, la fel ca niște gangsteri tineri care se laudă cu armele lor noi nouțe. Corpul ăsta care își pierduse virginitatea mult prea devreme și era consumat la nimereală o întristă pe Özgür – probabil că era singura care simțea în acest fel. Ca toate celelalte femei din Rio, pe care le confundai între ele ca pe niște clone, și fata asta își însușise un rol ce nu-i aparținea: reprezenta dorințele insașiabile ale corpului și era o marionetă, prizoniera propriei sexualități. De îndată ce dădeau ochii cu ea, turiștii care năvăliseră în Rio ca să-și satisfacă fanteziile începeau să-și pipăie agitați portofelele. Dar se vedea că nu e prostituată profesionistă. Își vindea corpul doar când și când, cât să acopere nevoile materiale ale momentului. De cele mai multe ori însă, o făcea dintr-un capriciu sau din dorința de aventură. Ca majoritatea fetelor din *favelas*, era o adevărată frumusețe. Una dintre floricelele care înfloreau peste tot pe maidane.

Toți chelnerii, în afară de sfiosul Armando, îi urmăreau mișcările șoldurilor ca niște lupi flămânzi, în timp ce fata își croia drum spre grupul de negri. Pantalonii ei scurți și ruți abia dacă îi acopereau fundul. Se pare că nu era obișnuită să se lase incomodată de lenjeria de corp. Pe fundul ei seducător scria „WANTED“ cu ruj de culoarea cireșei. Lui Özgür îi venea să râdă. „Bineînțeles că ești WANTED, draga mea. Nu-i cine știe ce raritate, dar adevărul e că ceea ce oferi tu e MOST WANTED în întreaga lume.“

Özgür simți umbra îngustă a lui Armando lângă ea. Mâna lui moale și feminină, incapabilă să rănească pe cineva, așeză cu grijă ceașca pe masă. Özgür ridică privirea. Zâmbiră amândoi. Era un zâmbet tolerant, nevinovat, între doi oameni care aveau încredere unul în celălalt. Armando era mulatru, puțin adus de spate, dar în rest flexibil și vânjos. Avea păr creț și gene lungi și negre. Trăsăturile sale clare și fine aduceau aminte de figurile de pe picturile în miniatură și degajau melancolia omului izolat de lumea din jurul lui, ca o furtună care tocmai s-a calmat. Özgür descoperi ceva oriental pe chipul lui. Poate că avea vreun strămoș sirian, vreun „El Turco“ ajuns în America Latină la începutul secolului.

Apucă ceașca cu ambele mâini și încercă să își golească mintea de gânduri. Noroc că nu trebuia să țină cont de regulile bunei conduite la masă

de dragul nimănui, așa că putu să dea cafeaua peste cap dintr-o sorbitură, lăsând frișca încălzită să se odihnească pe limba ei. Era în continuare learcă de transpirație și nu reușise să-și stingă setea, dar măcar stomacul i se mai domolise. În sfârșit, era singură cu țigara ei.

Spre deosebire de barurile pentru turiști din Copacabana, aici nu găseai nici un indiciu care să-ți dea de înțeles că te afli la tropice: nici plase de pescari, nici papagali colorați, nici scoici sau picturi naive cu Bahia. Pe pereții crăpați atârna o pictură japoneză în miniatură reprezentând o doamnă care se plimbă într-o livadă de cireși, zâmbind discret și cu o privire ușor nebună, de parcă ar fi contemplat haosul din O Nuovo Mundo. Lângă ea atârna un steag brazilian uitat acolo după campionatul mondial de fotbal. Pe steag se vedea un glob ușor turtit la ambele capete – probabil că simboliza pământul –, cu o panglică pe care scria *Ordem e progresso* (Ordine și progres). Lui Özgür îi venea și după doi ani să râdă de ironia situației.

Preț de o secundă fu distrasă de o muscă dornică să guste din pata mare de sos de roșii ce semăna cu o moschee cu trei minarete. Özgür simți dintr-odată miros de cafea proaspăt măcinată răspândindu-se printre mese. Și dacă ar mai bea o ceașcă? Își scoase caietul verde din geantă.

De fiecare dată când încerca să se adâncească în propria-i poveste, rămânea înțepenită la ultimul an care se întindea în fața ei și n-o lăsa să meargă înainte. Fragmente amestecate, întrețesute, decolorate ale memoriei... Povești pe jumătate încheiate, mărturisiri autobiografice, citate...

Evenimentele sociale îi făceau pe brazilieni să se aplece înainte și înapoi ca un lan de grâu în bătaia vântului. Mai întâi, Ziua Internațională a Mamelor și apoi ziua în care comemorau moartea lui Ayrton Senna. Și apoi, după Ziua Îndrăgostiților, venea vremea pentru o nouă isterie colectivă care depășea orice imaginație: Campionatul Mondial de Fotbal. Zilele în care se jucau meciurile erau declarate zile libere la nivel național și, începând cu ora două după-amiaza, se închideau toate magazinele și nici un autobuz nu mai circula. Pe unde te uitai, vedeai numai oameni îmbrăcați în galben – de la copii de șapte ani până la bătrâni de șaptezeci –, înarmați cu steaguri de toate mărimile, trompete, tobe, timpane, fluiere, clopoței, pe scurt, cu tot ce putea să facă zgomot. Lumea cumpăra pocnitori, focuri de artificii, dulciuri și bere și se adunau în grupuri în case, în baruri, restaurante și chiar și în săli de concerte dotate cu ecrane mari. Și fiindcă toți erau de părere că cea mai mare nenorocire care i se poate

întâmpla unui om e să se uite singur la meciul naționalei, am primit o grămadă de invitații din toate părțile.

Era o după-amiază timpurie de iulie. Ploaia șiroia pe străzi de parcă ar fi vrut să spele tot gunoiul orașului și să-l descompună în cele mai mici părți constitutive. Pe străzi nu vedeai nici țipenie. Nu circula nimic. Magazinele își traseră jaluzelele de oțel și până și boschetarii își asigurară un loc în care să vadă meciul. Mai era doar un sfert de oră până la fluierul de deschidere al partidei cu Rusia. Mă grăbeam să ajung acasă – singurul loc în care puteam să scap de toată isteria asta.

Coincidența a făcut să dau nas în nas cu el în Cinelandia, la intrarea în cinematograful... El – numele vi-l dezvălui mai târziu, după ce l-am descris mai detaliat – zăcea într-o băltoacă de noroi de câțiva centimetri. Ploaia îi biciuia fața cu picăturile ei ascuțite ca niște ace. Încă nu murise, dar se îndepărtase atât de mult de tot ce înseamnă viață, încât nu mai avea cale de întoarcere. Era cu un picior în groapă la cât de subnutrit părea. Corpul îi dezamăgise sufletul și refuzase mâncarea pe care încercase s-o mănânce. Cu ultimele puteri se chinuise să ajungă la propria vomă ca s-o consume încă o dată.

Nimeni nu-l observase pe bărbat. Lumea traversa grăbită piața pustie ca să nu piardă meciul. Oricum erau obișnuiți să vadă moartea în diverse împrejurări. Doar eu stăteam acolo în ploaie, înmărmurită și albă ca varul, de parcă aș fi prins rădăcini. Nu puteam nici să țip, nici să plâng. Țipătul îmi stătuse în gât ca un duminicat prea mare. Mi-am adus aminte de un film pe care-l văzusem cu mulți ani în urmă. (Ficțiune contra adevăr! Până unde se poate întinde ficțiunea înainte de a întâlni adevărul?) În filmul ăsta, eroul american povestește că cea mai înfricoșătoare experiență a lui a fost atunci când a văzut oameni murind de foame în pădurea tropicală. Cei din zonă căutau cocloașe nedigerate în fecalele celorlalți oameni. Mi-a fost rău câteva zile în șir din cauza asta și niciodată nu mi-am putut închipui că foamea poate arăta mai rău de atât. Dar adevărul gol-goluț de pe străzile din Rio depășea și cele mai oribile scenarii din capul meu. Așa mi-a fost gravată în conștiință pentru totdeauna, cu câteva lovituri de ciocan, imaginea foametei.

Trebuie să vă povestesc despre bărbatul pe care l-am văzut zăcând într-o stare deplorabilă în fața mea, în Cinelandia, cu o jumătate de oră înaintea începerii meciului dintre Rusia și Brazilia. E o întâmplare definită destul de exact în timp și în spațiu (indiferent dacă cineva vrea s-o audă sau nu). Prețul pentru strigătul care îmi stătuse în gât trebuie plătit. M-am

blestemat pentru că nu m-am clintit de acolo și n-am făcut decât să mă holbez la el preț de câteva minute care păreau să nu se mai termine, după care am plecat fără să fac nimic. Pentru că nu aveam ce să fac, pentru că n-am găsit o lingură cu care să-i dau să mănânce propria vomă, pentru că toate chioșcurile de fast-food erau închise, pentru că era prea târziu, evident, să-i dau un biscuit și pentru că n-aveam un pistol cu care să-i curm suferința. Ce aș fi putut să-i dau și nu i-am dat? Mi-am văzut de drum pentru că-mi dădusem o sarcină. O scuză ca să-mi amân propria moarte...

Dar, în clipa asta, când privesc literele pe care le-am înșirat pe foaia albă din fața mea nu mai văd nici un bărbat. Nu găsesc limbajul potrivit pentru a-l descrie. Nu sunt destul de puternică, nici destul de brutală sau de milostivă. Cuvintele nu pot să-i redea viața, dar pot să-i facă măcar dreptate fiindcă stau mărturie faptului c-a fost și el om.

Dintr-odată, pe Özgür o cuprinse o senzație ciudată, de parcă propriile-i fraze s-ar fi întors spre ea și ar fi vrut să-și observe autorul. Se întinse repede după stilou și tăie tot ce scrisese cu un X. Apoi notă o singură frază:

Scriu pentru că vreau să las impresia că sunt mai mare decât sunt... pentru că sunt mică, foarte mică.

În timp ce Özgür mergea acasă, o femeie fără adăpost, dar îmbrăcată în haine curate și îngrijite, intră în O Nuovo Mundo și spuse pe un ton ușor ridicat:

— Ar putea cineva de aici să-mi cumpere ceva de mâncare?

Se purta ca o studentă sfioasă care se interesează dacă nu cumva, ÎNTÂMPLĂTOR, cineva ar putea-o ajuta cu un bilet de autobuz. Nu i-a răspuns nimeni. Singura care plecă rușinată capul a fost Özgür.

— Mulțumesc, spuse femeie și făcu o plecăciune înainte să dispară, la fel de discret cum a apărut. Asemenea unui figurant care coboară de pe scenă după ce și-a prezentat singura replică, fără să se bâlbâie. De la masa plină de bețivani se auzi vocea iritată a prostituatei încercate de viață:

— Să știi că nu ești în Lumea a Treia. Trăim în Lumea a Opta. A Opta!

Özgür îl privi pe tânărul cu picioarele umflate și nu putea să nu-i dea dreptate. Acesta stătea în poziție de fetus, cu spatele la stâlp. Avea pe față aceeași expresie ciudată de nevinovăție și detașare. „Am de-a face cu un popor de borfași care se îmbracă în propria strălucire și care se mulțumește cu sentimentul bucuriei de viață a cărei sursă n-o cunoaște câtuși de puțin. Și totuși, ceea ce ei numesc viață e doar iluzie, un substitut pentru fericire.“

Îi păru rău că nu-i mai spusese nimic lui Armando înainte să plece de acolo. Simțea un soi de nostalgie, asemenea unui fost pușcăriaș în ziua

dinaintea eliberării. Voia însă să lase o impresie bună, așa că se întoarse la O Nuovo Mundo. Armando, ceilalți trei barmani și fata mulatră se adunaseră în jurul mesei unde stăteau bărbații de culoare. Dintr-odată, întreg localul izbucni în râs. „De unde și până unde îmi închipui eu că aș avea monopol asupra adevărului? Probabil că sunt ultima persoană din Rio care își poate permite să dea declarații despre ce-i aia fericire!“ Reuși să atragă atenția băiatului care debarasa mesele, lipit de espressor, și îl convinse să-i umple un pahar de unică folosință cu lapte. Puștiul se holba neîncetat la fundul MOST WANTED al fetei, de parcă ar fi vrut s-o dezbrace. În timp ce se îndreptă spre un pui de pisică ce mieuna plin de jale pe celălalt trotuar, Özgür se simți ca o femeie bătrână, extrem de bătrână, care nu mai aștepta nimic de la viață.

Un călător pe străzile din Rio

Femeile mulatre de pe străzile din Rio

Dacă există în lume vreo metropolă controlată în totalitate de femeia mulatră, acea metropolă se numește Rio de Janeiro. Femeia mulatră nu poate lipsi de pe nici o fotografie a orașului, indiferent unde sau când a fost făcută. O vedem peste tot cu părul ei vâlvoi, buzele cărnoase, șoldurile pline, ieșind în evidență de sub haine, și crucea care îi atârână la gât. O vedem în lanchconete, sprijinită de bar, sorbind dintr-o halbă de bere, în timp ce aruncă tot felul de comentarii spirituale în stânga și-n dreapta. O vedem în fața bisericii, în timp ce adună bani în cutia milei cu o expresie de sfântă pe chip, sau la piață, cu copii de toate vârstele atârnați de fusta ei, în timp ce cară în spate un sac de fasole de cinci kile. Pe trotuarele din Copacabana o vedem pregătită de luptă, în armura ei constând din ciorapi-plasă, cizme până la genunchi, chiloți tanga de piele șamd. Pe casetele cu muzică samba stă întinsă, pe jumătate goală, îmbrăcată doar în pene de papagal mai lungi decât ea. Afișează un zâmbet larg și fericit și își leagănă de zor șoldurile. După lăsarea întinericului, sare pe un autobuz prăfuit care se îndreaptă spre un cartier de la periferie, sau își mănâncă sandviciul pe jumătate leșinată după ce a muncit doisprezece ore ca menajeră în casa altcuiva, cu ochii uscați îngropați în orbite. Dar, cel mai probabil, o găsim pe plajă. Stă acolo ca o sirenă, aruncată pe mal de valurile Oceanului Atlantic, cu părul ud și buzele mirosind a lapte de cocos, îmbrăcată în câteva cârpe lălâi care îi expun fără jenă șoldurile late și pielea răsfățată de mângâierile soarelui. Spre deosebire de cum ne-o închipuim, femeia mulatră din Rio nu e frumoasă, cel puțin nu și conform criteriilor vest-europene. E rotunjoară, scundă și cu picioarele strâmbe... Dar șarmul ei și tentațiile la care îi supune cu atâta succes pe reprezentanții sexului opus a făcut ca femeia din Rio să fie sinonimă cu „mulatra“.

Femeile astea sunt cele care îi mână pe toți acei gringos comozi și grăsuți spre Rio, unde fiecare dimineată înseamnă o provocare a morții care te pândește de după primul colț. Mulatrele sunt cele care îi fac pe străini să-și împrăștie bancnotele verzi în jurul lor ca pe niște confetti. Femeile astea au reușit să transforme o metropolă haotică din Lumea a Treia într-o insulă tropicală liniștită cât ai zice pește. Un peisaj de vis cu plaje aurii, palmieri și scoici cum vezi doar în reclamele pentru turiști.

Femeile astea se deplasează tot timpul cu pași provocatori și ritmici, de parcă ar purta ciorchini mari de banane pe cap sau ar dansa samba cu încetinitorul... Cu capul în nori, calme și armonioase, de parcă s-ar îndrepta spre un amant invizibil care le așteaptă cu brațele deschise. Râd când aud un poem magic șoptit la ureche și zâmbesc în oglinda pasiunii golite de conținut. Nu se îndoiesc nici o clipă de puterea lor de atracție și sunt stăpâne pe corpul lor, un corp care nu le-a aparținut niciodată cu adevărat. Tot timpul euforice datorită acestei puteri ciudate de seducție, la fel de efemeră ca o floare de câmp, își oferă cu generozitate fructele interzise, mult mai dulci decât cele din grădina paradisului.

Învățaseră deja pe plantații ce sunt în stare să facă bărbații cu corpurile lor. Cunoșteau atât prețul, cât și valoarea corpului. Biciul fusese primul lor învățător. Știau că nu cu stiloul se scrie istoria, că, de fapt, șoldurile lor sunt cele care pun roțile în mișcare, bunul lor cel mai de preț. Indiferent dacă acele cântece le emoționaseră până la lacrimi sau nu, ori dacă se rugau la o mulțime de zei, începând cu jucători de fotbal și până la Cristos cel milostiv, indiferent dacă bărbații le-au tratat ca pe niște cârpe sau nu, toate știau în sinea lor că trupul nu uită niciodată ce l-a învățat biciul.

Mulatrele din Rio sunt ambițioase și impulsive. Îi cercetează din cap până în picioare pe bărbații pe care s-au hotărât să-i atragă în mrejele lor, îi pipăie pe turiștii care se uită la ele cu ochi albaștri, fără gene și nu le e rușine să se lase pe vine și să-și facă nevoile în mijlocul străzii. Vorbesc cu voce tare, se ceartă și se bat de le sar fulgii, se iau în gură cu polițiști, șefi, soți sau șoferi de autobuz. Poate de asta sunt, an după an, în capul statisticilor internaționale în ce privește violența și cazurile de SIDA. Cele care au crescut sub același acoperiș timp de trei generații și s-au îngrămădit în aceeași cămăruță nu simt nici rușine, nici jenă atunci când vine vorba de actul erotic. Nu sunt nici triste, nici pline de ură atunci când se trezesc brusc cu un copil, rodul pasiunii unei singure nopți, de pe vremea când abia dacă erau adolescente. Pentru ele, fiecare dezamăgire, fiecare

eșec e o dovadă în plus a puterii lor de atracție. În orașul care nu le permite să fie altceva decât femei, se rezumă la a fi toată viața femei. DOAR FEMEI...

O mulătră cu pielea întunecată, păr negru și ochi negri, care dansează samba cu moartea atât cât trăiește. Întunericul negru, adânc, care nu se lasă dizolvat a rămas blocat în corpul ei. Doar în corp. Pentru că suflet nu are. Sufletul i-a fost răpit de mult timp.

Punctul Terminus

Lasă morții să-și îngroape morți lor.

Biblia

În Lapa, unde boschetarii mișunau ca furnicile într-un mușuroi, Özgür nu îndrăznea să-și scoată ceasul de mână din geantă, dar ghicea că e în jur de șase. Seara sosise de mult cu umbrele ei alungite și orașul se scufundase în liniște. Nu era liniștea dinaintea furtunii, ci liniștea din mijlocul furtunii. Un semn invizibil, neliniștitor că seara aluneca încet și se transforma în noapte. Peste câțva timp, lumea avea să-și închidă ochii obosiți.

Özgür se opri la trecerea de pietoni și privi nedumerită în dreapta și-n stânga. Avea două variante: s-o ia pe strada Gloria spre golful Flamengo, sau să cotească spre piața din Cinelandia – Lumea Filmului –, acolo unde cinematografele, cluburile de noapte și berăriile se întindeau cât vedeai cu ochi de-a lungul trotuarelor.

Dintr-odată, privirea lui Özgür se opri asupra unui afiș: „Cel mai bun musical al anului – *Romeo și Julieta* – o dramă mereu actuală“ în regia lui Sergio Mancini, regizorul de pe Broadway, a cărui viață era considerată un musical în sine de către cei din Rio. Rolurile principale erau jucate de un Romeo negru din suburbii, care, în mod miraculos, reușise să evite o viață de delincent, și o Albă-ca-Zăpada, o Julietă feciorelnică din Ipanema, cartierul bogaților. Când era vorba de plăcerile cărnii (și numai atunci!) diferențele de rasă și de clasă erau inexistente în orașul ăsta. De curând, Özgür citise o versiune modernă a aceleiași drame în paginile unui ziar de scandal, care prezenta o știre despre o crimă. Un *bandito* din *favela* Turano o convinsese pe iubita lui din Ipanema să îl viziteze acasă. Fata, absolventă a unei universități de prestigiu, cu un viitor luminos în fața ei, făcuse diverse afaceri secrete cu șeful unei grupări mafioate rivale și ascunsese o cantitate mare de cocaină. A fost executată în mijlocul pieții Boca de fumo. I-au tăiat mâinile, limba și urechile și au lăsat-o să sufere toate chinurile

iadului. Moartea ei fusese ținută secret luni în șir, până când Romeo din Turano a fost la rândul lui omorât într-o confruntare armată. „Oh, asta da iubire! Asta face lumea să se învârtă!“, își spuse zâmbind Özgür în timp ce cerceta afișul. Dintr-odată, descoperi numele pe care îl căutase atât: Eli Vitor de Santos. El era actorul care-l juca pe Romeo...

Locul lui Eli era, clar, în Lumea Filmului, în Cinelandia, cartierul cu baruri dubioase fără firme luminoase, iluminate doar de niște neoane, barurile de homosexuali cu showuri sado-maso, lumea pe care Eli i-o arătase lui Özgür la lumina slabă a unei lanterne. În serile de vineri, când terminau cursul de dans african, aveau obiceiul să bea un pahar de lapte de cocos proaspăt într-o *lanchconete*, înainte de-a ieși în noaptea al cărei întuneric era luminat doar de câte o lamă de cuțit strălucitoare. Intrau în baruri în care nu vedeai nici o femeie, unde nimeni n-o băga în seamă câtuși de puțin, unde fumul de țigară și marijuana era atât de des, încât abia dacă vedeai ceva, și unde mirosul de corpuri asudate o atrăgea și o dezgusta în același timp. Unde Azrail, îngerul morții, se plimba deghizat în straietele dorinței, în căutarea următoarei sale victime, printre femei de culoare pe jumătate goale, cu capul ras, înarmate cu bice și lanțuri, travestite în chiloți tanga și ciorapi-plasă, care întreceau orice femeie prin rolul jucat, *dragqueens* pompate cu hormoni, purtând unghii artificiale exagerat de lungi și având șolduri late ca niște perne. Odată, când Özgür a văzut o astfel de *dragqueen*, cu burta atârându-i până la genunchi, executând o scamatorie cu tot felul de înlocuitori de penis, aproape că i-a venit să vomite. Eli a început să râdă, a luat-o de umeri și a scos-o de acolo. „Of, săraca fetiță turcoaică! A fost prea de tot pentru gustul tău!“ (Ziua, diva cu pricina preda istorie la un liceu de stat; și în clubul în care găseai tot ce-ți doreai în materie de carne, până la zece funcționa un restaurant vegetarian.) În puținele seri în care lui Eli îi venea să joace rolul de „om normal“, o invita pe Özgür în barurile de fițe din Ipanema, pe bani storși de la iubitul lui. El și Özgür stăteau tot timpul călare unul pe altul și flirtau ofensiv, pe jumătate în glumă, pe jumătate pe bune, sau dansau atât de provocator, încât li se părea exagerat până și celor din Rio.

Toate astea s-au terminat brusc în seara aceea, la Juninho, festivalul păgân, unde oamenii trimiteau spre cer baloane pline de lumânări și lămpi de ulei care explodau apoi rând pe rând. „Vin imediat. O șterg de aici chiar acum“, îi spusese Eli la telefon. Oare cât să-l fi așteptat în pubul ăla? Patru ore? Sau cinci? Între timp s-a prefăcut că nu observă insinuările și comentariile libidinoase ale unor tipi care o lăläiau, pur și simplu, pe-acolo

și a ignorat privirile lipicioase care se agățau de corpul ei ca niște ventuze. Până la urmă s-a ridicat și a rupt-o la fugă ca să prindă ultimul autobuz spre Santa Teresa. Ajunsă în scuar, fu atacată de o gașcă de aurolaci, reuși să scape de câțiva hoți și aruncă la gunoi cadoul pe care i-l cumpăraseră lui Eli de ziua lui de naștere, *De Profundis* de Oscar Wilde. Într-un final, dădu nas în nas cu Roberto.

Nu coti spre Cinelandia. Preferă boschetarii de pe strada Gloria hoardei care invada cinematografele cu filme americane în fiecare seară de duminică și dependenții de cocaină unor mucoși enervanți. Înainte de lăsarea serii, adică înainte ca homosexualii să preia de tot controlul asupra străzilor, scuarul ăsta îi aducea aminte de tinerețea ei și de anii ăia sufocați când nu putea să se refugieze încă pe malul celălalt al Oceanului Atlantic, excursiile la iarbă verde cu familia, pungile de semințe de floarea-soarelui, serialele americane la televizorul alb-negru, temele nesfârșite, mantrele lungi cu ce nu aveai voie să faci și ce pedeapsă primeai dacă încălcai vreo regulă, săruturile de adolescent lipsit de experiență, pachetele de țigări Parlament pe care le fura de la maică-sa, cizmele ei lungi, primele albume de jazz și după-amiezile haotice de sâmbătă cu prietenii, oglinda care se înveselea văzând-o că testează diferite zâmbete, frigul necruțător care aburea geamurile de care își lipea buzele, petele de sânge de pe chiloți, rușinea care invadase brusc corpul ei de adolescentă, sentimentul de dragoste timpurie, amestecat cu inerenta dorință de moarte și apoi rătăcirile sumbre și melancolice în căutarea sensului vieții. Viața se afla tot timpul altundeva, la alții, la cei care o trăgeau de păr după ei și o cărau unde voiau. Erau anii în care a încetat să mai fie fetița speriată cu părul ciufulit și privirea încruntată și a devenit femeie. Anii în care s-a prăbușit în lumea oamenilor. Între timp s-a prins despre ce era vorba. Chiar dacă se refugiase în pădurile amazoniene, avea să poarte mereu povara grea a experiențelor ei de mai demult. Era ceva ce o învățaseră copacii de-a lungul coastei.

Parcursă grăbit primele sute de metri de pe strada Gloria. Era un cartier rău famat, afectat de crime, violență și sărăcie. Găseai aici prostituate, violatori, bolnavi de SIDA care te jefuiau cu siringa în mână, gunoieri, case dărăpănate, pensiuni întunecate pentru burlaci și moteluri care închiriau paturi cu ora. La capătul străzii care șerpuia ca o cobră spre Santa Teresa și pe care nimeni nu îndrăznea să se plimbe se afla un restaurant mic cu specific pescăresc. Aici se serveau vinuri argentinienne de calitate și diverse mâncăruri de cod într-o atmosferă romantică, la lumina lumânării. Toate mesele erau amplasate în așa fel încât perechile să aibă puțină intimitate.

Özgür nu găsisese nici un cavaler nobil care s-o conducă înăuntru pe sub cele două făclii aprinse de la intrare. Oricum, carnea îi făcea silă și simplul gând că ar trebui să-și vâre furculița într-un cadavru de animal îi întorcea stomacul pe dos. Mai departe, dincolo de restaurant, se afla cel mai renumit sex hotel din Rio. Aici puteai să închiriezi camere pentru șase sau douăsprezece ore și aveai acces la tot ce îți doreai pentru un act de împerechere reușit: de la pian și până la filme porno sau bice folosite la călărit. În fața hotelului, strada Gloria se transforma brusc dintr-un colț murdar și prăfuit, plin de moloz într-o alee lată, mărginită de copaci.

Străzile începură să se anime. Noaptea tropicală se pregătea nerăbdătoare să iasă din cocon. Özgür încercă să se îmbibe de cât mai multe impresii auditive, vizuale și olfactive în vreme ce întâmpina noaptea. Aerul umed, stătut și dulceag se lipea de buzele ei ca un sărut plin de salivă, în timp ce ultimele raze de soare ricoșau de pe trotuare. În urma pieței de pe strada Gloria, era plin de rămășițe de banane, mango, papaya și jaca putrezite, coji de nucă de cocos și rădăcini de manioc care arătau ca niște crengi de copac și despre care Özgür credea că sunt lemne de foc. Navete de bere goale, sticle, câteva camioane și, peste tot, muzică samba. Cu cât se apropia mai mult de golf, cu atât mai eleganți, mai albi și mai irascibili deveneau oamenii. Rândurile de vile construite în stil portughez se înmulțeau, la fel și blocurile înalte înconjurate de garduri de fier, magazinele dotate cu aer condiționat și palmierii. *Lanchconete* erau de o cu totul altă clasă. Rio se îmbrăca încet-încet în costumul său de „carte poștală”. Doi tineri purtând tricouri cu sigla firmei la care lucrau trecură pe lângă Özgür. Ascultau la radio transmisiunea unui meci de fotbal cu volumul dat la maximum.

— Alo, Brânzoaico! Nu vrei să vii cu noi? îi strigară în cor și suflară spre ea trăsând a bere. Erau binedispuși, echipa lor preferată câștigase cel de-al doilea meci pe săptămâna asta și firma pentru care sclavageau le mărise bonusul de duminică. Brazilia câștigase campionatul mondial pentru a patra oară.

Într-o seară când se plimba cu Eli în Cinelandia și turna cu găleata, se adăpostiră sub viaduct pentru că ploaia era insuportabilă. Tremurară acolo vreo patruzeci de minute înainte să decidă că n-au cum să se ude și mai tare și au rupt-o la fugă prin ploaia care îi plesnea peste față ca un bici. Özgür spuse: „Indiferent pe unde o să mai ajung în viața asta, ploaia o să-mi aducă mereu aminte de Rio”.

După viaduct, strada se îngustă. Dintr-odată, marea dispăru de parcă ar fi fost atinsă de bagheta unui magician. Datorită topografiei speciale din Rio, se putea întâmpla ca golful să rămână în urma ta când te plimbai de-a lungul coastei. În punctul ăsta în care Golful Guarana și drumul ei se despărteau, Özgür o luă spre plajă. Privi oceanul liniștit mult timp, ca un cavaler gata să străbată un deșert nesfârșit. Una dintre cele mai importante trăsături ale ei era tocmai dragostea pentru mare, apus și aventură.

Marea se întindea nemișcată și dezgolită, departe de tot, de grijile și tristețile omenești. Se învăluisese în propriu-i univers și căzuse pe gânduri. Era ca și când Golful Guarana ar fi fost un portal către infinit, iar bolta cerului, de o frumusețe greu de descris, se întindea dincolo de linia orizontului. Apusul soarelui, clipa în care viața, împreună cu toată măreția și micimea ei, se scufundă în roșul înserării. La tropice, sfârșitul nu era niciodată definitiv, nu evoca niciodată tristețe, ci semăna mai degrabă cu uvertura unei simfonii captivante. Reînvia un vis vechi și răsuflat. Pe cer se întindea o plasă cu ochi mici, țesută din raze de lumină pură, ce semăna cu perdelele transparente din temple. O pasăre neagră, imensă, care purta noaptea înăuntrul ei își întinse încet aripile cu vârfuri călite în foc. Și peste toate astea, un firmament tăcut, limpede și de neuitat.

Özgür se întoarse. Aruncă o privire spre *favela* Morro Azul care se transformase într-un punct mic în junglă, învăluit în ceața roșie, și spre statuia lui Isus care încerca să cuprindă tot orașul cu brațele sale lipsite de putere. Era vremea să se ducă acasă, în sfârșit. Întunericul se lăsa de obicei brusc și o lua tot timpul prin surprindere.

Un boschetar cu fața plină de abcese trecu pe lângă ea. Bâiguia ceva, zâmbea și înjura în stânga și-n dreapta. Împingea o roabă în care stăteau vreo douăzeci de câini legați cu sfori de atârnat rufe. Özgür dădea peste el aproape în fiecare duminică. Îi părea rău de câini. Mulți lătrau cât puteau de tare sperând că localnicii cu inima împietrită o să-i ajute, alții schelălăiau de ți se rupea sufletul, ca strămoșii lor, lupii. Majoritatea își acceptaseră soarta, la fel ca boschetarii pentru care erau o sursă de proteine. Özgür se concentra pe un punct fix și numără până la douăzeci; era o metodă eficientă pe care o dezvoltase pentru când îi venea să vomite sau să plângă. Fără să știe de ce, începu să se roage. Tot ce întâlnea în cale îi transmitea același lucru: că moartea își îndeplinise toate visele în acest oraș și își găsisese un colțișor perfect în paradis.

Când trecu pe lângă secția de poliție din Catete, încetini pasul. Cercetă împrejurimile plimbându-și rapid privirea peste întreaga zonă. Odată

petrecuse opt ore în vila de lemn de un roz prăfuit din mijlocul grădinii neglijate, invadate de buruieni. O lăsaseră să stea la soare, nemâncată, nebăută și fără țigări, îi pusaseră un pistol la cap și o amenințaseră c-o să-i rupă degetele cu ceva ce semăna cu o paletă de ping-pong. Era pe vremea când tocmai începea să lucreze pentru Asociația „Salvați Copiii Străzii”. Într-o zi, când aștepta autobuzul în Lapa, auzise deodată pe cineva strigând: „Ia, uite-o! Ia, uite-o!”. O mașină frână brusc lângă ea și trei polițiști comunitari săriră afară, o prinseră de brațe și de picioare și o târâră în clădire. Trecuseră câteva ore bune până să-și dea seama că totul era înscenat și menit s-o stoarcă de o mie de dolari. Dar Özgür nu se dăduse bătută. Într-o țară în care sistemul justițiar, cu procese și pledoarii, era considerat doar o chestie inutilă și iritantă, reușise să se apere în fața poliției, și asta într-o limbă pe care n-o stăpânea destul. Fără să plătească nici măcar un bănuț, nici pentru libertatea și nici pentru degetele ei, reușise să scape din cursa aia de șobolani. Dar era și mai ciudat că nu le purta pică torționarilor ei și nici clădirii de un roz dulceag (toate secțiile de poliție din Rio erau vopsite în diferite nuanțe de roz). De fiecare dată când trecea pe acolo, încerca să-și dea seama unde se află camera în care o interogaseră. În plus, spera, destul de pervers, să dea nas în nas cu vreunul dintre polițiștii „ei”. Ar fi vrut să știe dacă o mai recunosc sau nu. Dacă se gândea mai bine, secția de poliție din Catete era printre puținele clădiri din orașul ăsta străin despre care mai avea vreo amintire.

Cel mai bine își aducea aminte de fratele ei de suferință de la închisoare. Acesta fusese aruncat undeva pe un balcon, nu mai mare de o cadă, în plin soare. Acolo se cuibărise ca un arici ca să-și apere fața de razele soarelui. Trecuse ceva timp până când Özgür îl descoperise pe mulatrul plinuț cu mustați răsucite în curtea împărțită în cuști, exact ca la grădina zoologică. Bărbatul purta doar chiloți. Înălță capul și se uită la Özgür ca un marinar bătrân care cercetează marea zbuciumată. Nu putea să-și ia ochii de la ea. Era ca și când ochii lui ar fi încercat să-i pună o întrebare dureroasă și serioasă. Özgür, care era ocupată cu problemele ei, stătea doar și se holba apatic la el, cu o privire dură și respingătoare ce nu exprima altceva decât propria ei deșertăciune sufletească. Amândoi erau scufundați adânc în propria lor durere. În clipa aceea, apărură polițiștii și îl duseră de acolo pe *bandito*, sub ochii ei. Probabil că urmau să-l interogheze, să-l tortureze sau poate chiar să-l omoare.

Procesul de descompunere începuse. Și, ca multe altele în orașul ăsta, era un proces extrem de rapid. Înainte să-și dea seama, ajunse la punctul

din care nu mai putea da înapoi. Sămânța sălbatică a distrugerii prinsese dintr-odată rădăcini în sufletul ei. În lunile care au urmat, avea să încolțească în corpul ei, să se dezvolte încet și pe furiș, după care avea să țâșnească în sus, în timp ce se hrănea, picătură cu picătură, din deznădejdea care ocupa pe zi ce trece un loc tot mai mare în inima ei. Ca un copac care crește în beznă totală.

Trecuseră exact trei săptămâni de când ajunsese în Rio. (Doar trei săptămâni!) Se lăsase deja sedusă de strigătul ademenitor din Hades și făcuse prima ei excursie într-o favela, se înscriesese la dansuri africane, învățase pe de rost orarul autobuzelor, numele mărcilor de țigări, toate conjugările verbelor portugheze la prezent, privise Oceanul Atlantic de pe plaja din Copacabana, descoperise Queijo Minas, o rudă îndepărtată a brânzei de oaie turcești, gustase sucul de papaya, participase la o grămadă de petreceri și făcuse cunoștință cu o mulțime de oameni. Apucase să se îndrăgostească și să fie și părăsită. Își prinsese un deget de la mână stângă la ușa liftului și îl fracturase, iar pe strada pe care locuia, un stomatolog fusese împușcat pentru că a refuzat să se despartă de ceasul de la mână.

Nici în perioada asta nu avea bani, dar era convinsă c-o să primească un salariu în curând. Nu trebuia decât să învingă birocrăția braziliană și avea să arunce cu dolari în stânga și-n dreapta. Se ducea în cluburile de jazz sau bossa nova și în restaurantele japoneze din Ipanema aproape în fiecare seară, împreună cu singura ei prietenă, Deborah. Deborah strâmba din nas la tot ce era sub patru stele. Făcuseră aceeași facultate, dar pe prietena ei, o academiciană de aproape patruzeci de ani, nimic n-o interesa mai puțin decât știința. Domeniul ei de interes era Plăcerea, lucru care o inspira cel mai mult și trezea la viață geniul din ea. În afară de bucătăria japoneză, marea, soarele, samba, aventurile erotice și dragostea (Ah, dragostea!), mai era fascinată de astrologie. Deși extrem de scundă, era atât frumoasă, încât lăsa lumea cu gura căscată. Cu șoldurile ei rotunde și mijlocul subțire, părul roșcat-auriu care i se revărsa pe spate în cascadă, cu năsul arogant și ochii albaștri ca marea, strălucind ca niște pietre de siliciu umede, arăta ca o vedetă importantă de la Hollywood. Era o adevărată frumusețe și, în plus, era și o profesionistă în arta seducției. Își îmbunătățea abilitățile prin exerciții zilnice, teste sistematice și obiective ambițioase. Era o femeie-felină care, asemenea unui magnet, atrăgea toate privirile pofticioase și se bucura de atenția primită, își câștiga încrederea și se purta fără milă.

Özgür se afla în fața fostului palat prezidențial, transformat în centru cultural. (Chiar în locul în care avusese loc lovitura de stat militară și unde președintele de atunci al Braziliei s-a sinucis cu un singur glonț tras în cap.) Pizzeria unde se afla acum era mai de Doamne-ajută decât O Nuovo Mondo. Nici urmă de pete pe masa din PAL melaminat roșie, chelnerii erau respectuoși și săritori, și, în loc de pateuri grase fără umplutură, erau servite sortimente de pizza cu nume franțuzești. De pe meniul care se întindea pe tot peretele din spatele barului puteai să alegi din vreo patruzeci de sucuri. Sucuri naturale din fructe tropicale, piersici și căpșuni de export, foarte scumpe, precum și din fructe provenind din pădurile Amazonului cu nume ce aminteau de căpetenii indiene: Tamarindo, Cupuachu, Genipapo. În afară de Özgür și de câțiva străini foarte curioși, nimeni n-avea chef să le guste – localnicii nu se deziceau niciodată de obiceiurile lor. Într-una din pizzeriile astea îl cunoscuse pe Darren. Un englez care încerca să comande o pizza cu ciuperci, gesticulând violent și apoi țipând (fără a fi conștient de acest lucru) și care, văzând că nu reușește să se facă înțeleș, îi ceru ajutorul turcoaicei. Ea, care transpirase de curgeau apele de pe ea în încercarea de a comanda un *mate* și nu o Coca Cola. Darren fusese păcălit de părul ei creț, de statura ei modestă și de portugheza ei stâlcită crezând că e braziliancă. Spunea că se află în Rio ca să facă un film documentar despre copiii străzii uciși. Era unul dintre misionarii societății comunicării care își dedicase viața slujbei, adică acelei viziuni cu raze X din Lumea Întâi menite să stoarcă lacrimi. În mâini avea o cameră de luat vederi și un dicționar și în buzunarele din spate, pastile împotriva malariei și prezervative. Era vaccinat împotriva tuturor bolilor contagioase, de la febră tifoidă până la friguri galbene, și își petrecuse viața în diverse locuri care mai de care mai periculoase, de la Nicaragua și Bosnia până la deșerturile Africii și cartierele sărace ale Braziliei.

Özgür își dăduse seama după trei săptămâni că singură n-o să scape nevătămată din căldarea de vrăjitoare a orașului. Spera că o nouă aventură amoroasă avea să-i aline durerea pe care o simțea după despărțirea de fostul ei iubit. Dar ceea ce credea că e dorința de-a fi consolată era, de fapt, o neliniște, frica de-a trebui să continue partida, asemenea unui boxer amețit. Fusese atrasă într-un vârtej mult mai puternic decât voința ei și soarta avea s-o izbească de toate stâncile. Doi străini, prinși într-o capcană de brutalitatea orașului, erau destinați să se apropie unul de celălalt. Aveau să își mâne corăbiile spre același port, purtați de briza amoroasă ce sufla dinspre plajă. Dar înainte ca relația timidă dintre cei doi reprezentanți ai

Lumii Vechi să aibă șansa de-a se dezvolta în climatul umed al tropicelor, Özgür avea să mai comită una din nenumăratele ei greșeli în acest oraș: aceea de a-l prezenta pe Darren lui Deborah. Pentru femeia născută și crescută în Rio, o noapte a fost de ajuns ca să pună definitiv laba pe el.

Deborah urma să-i ducă pe turiștii complet hipnotizați de reclamele de neon cu inscripții precum Erotica sau Pussy Cat din Copacabana într-un bar din Santa Teresa unde clienții cântau în cor și băteau darabana cu tamburine, tobe mici și cutii de chibrituri, în timp ce dansau printre mesele instabile, înghesuite una într-alta. (Era primul contact al lui Özgür cu Sobre Natural și Santa Teresa.) Deborah avea să le ofere o mostră din întregul ei registru, cam ca atunci când interpretezi o sonată de Paganini. Era un aliaj chimic dintre o zeiță și o vrăbiuță, dintre bucurie nestăpânită și sentimentalism, atac și repliere. Uneori dansa, alteori parodia gesturile lui Edith Piaf, sau cânta o *pagode* pe un ton ușor melancolic. Și apoi făcu o bandă Möbius dintr-un șervețel și le explică rolul unei astfel de benzi. Probabil că nimeni pe lumea asta nu reușea să rostească numele „Möbius” într-un fel atât de excitant. În clipa aceea, Darren se întoarse spre Özgür și îi spuse: „Îți dai seama că o femeie atât de frumoasă poate fi și inteligentă? Așa ceva e de neimaginat”. De parcă ar fi vrut ca Özgür să-l aprobe în alegerea lui. Apoi adăugă: „Parcă și tu erai matematiciană, sau nu?”. Özgür regreta amarnic că nu-i venise niciodată ideea de a-i explica unui bărbat caracteristicile benzii lui Möbius, că prefera să umble într-o pereche de jeansi tociți în loc de costume mulate pe corp de un roșu țipător, că nu se machia și nu își găurise urechile, sau că nu reușea să-și țină gura niciodată, ci pălăvrăgea fără rețineri despre aventurile ei. Adevărul era că, în comparație cu Deborah, metodele ei de-a se apropia de reprezentanții sexului opus erau la fel de neîndemânatică, stinghere și nepractice precum carele de război antice. În comparație cu femeia asta frumoasă, atrăgătoare, energică, temperamentală și adorabilă, Özgür se purta mai degrabă ca un Yeti din Himalaya. Putea să compună o listă lungă de adjective care o descriau pe Deborah: rafinată, seducătoare, neastâmpărată. (Mai târziu avea să folosească aceleași adjective ca să descrie orașul.) Astfel, găsisese o metodă perfectă pentru a descrie ceea ce ea însăși și-ar fi dorit să fie: FEMEIE.

În afară de asta, la masă mai stăteau și două cupluri care se sărutau de vreo două ore, cu pauze scurte de toaletă și de băut apă. Era de parcă ar fi participat la un campionat, sau poate că maratonul ăla era doar menit s-o scoată din sărite pe Özgür, cam ca bufonii care se dau în spectacol când vor

să-i transmită regelui un adevăr simplu. Pe fundal se auzea corul emoționat până la lacrimi, acompaniamentul perfect pentru melodrama aceea. Pe Özgür începu s-o doară stomacul. Au fost nevoiți s-o scoată de acolo și s-o ducă acasă cu mașina.

Începuse deja să se lumineze când a potrivit ceasul deșteptător. N-o mai consola nici măcar faptul că putea să-și plângă de milă. Rămase singură în garsoniera din micul castel cu cinci camere după ce gazda ei plecă de Paști cu familia la São Paolo. Se plimba de colo-colo, ca un tigru captiv, printre canapelele grele, acoperite cu cuverturi, mesele din lemn de mahon cu picioare subțiri, candelabrele de argint, picturile religioase pline de sânge, statuile cu Maica Domnului, săbiile spaniole, pistoalele folosite la dueluri, cărți a căror limbă n-o înțelegea și al căror conținut – navigație, bucătărie italiană sau Constituția Braziliei – n-o interesa câtuși de puțin. Când nu mai putea să suporte durerea de stomac, se arunca pe covoarele persane sau își înfigea unghiile în tapițeria fotoliului ca să nu țipe din toți rărunchii. De parcă ar fi fost cineva acolo care să-i audă urletele! Era înconjurată de obiecte prețioase provenind de la generații apuse care se uitau la ea cu indiferență. Până și oglinda își bătea joc de ea, și cucul din ceasul de perete striga din oră-n oră: „Ești o idioată, o idioată!”. Turturelele D. și D., care uguiau de patruzeci de minute pe strada EI – nici casa și nici țara nu erau ale ei, dar pe stradă pusese stăpânire – se retrăseseră într-un loc necunoscut ca să discute între patru ochi, liniștite și, deși, clar, nu vorbeau despre banda lui Möbius, râsetele lor se auzeau până la etajul patru.

Noaptea abia începuse și Cleopatra din Rio nu-și făcuse încă apariția, așa că Özgür și Darren își dădură întâlnire pe plaja din Copacabana. Urmau să se vadă la zece dimineața. Deși nu era sigură că el o să vină, Özgür se trezi cu noaptea-n cap ca să se aranjeze. Repetă aceeași procedură – ca o femeie neîngrijită care aterizase de curând dintr-o țară unde era iarnă și care nu dăduse doi bani pe aspectul ei, trebuia să treacă prin anumite etape înainte de a-și pune costumul de baie –, o luptă complet inutilă, de Sisif, dusă împotriva propriei pilozități. Se simțea exact ca firele de păr căzute pe ziazele de pe podea: la fel de firească, inofensivă și nedorită.

Și apoi veni și Paștele, ziua în care se opreau toate ceasurile. Nu se arată nimeni pe plaja din Copacabana. De obicei, pe cei patru kilometri de plajă se înghesuia o jumătate de milion de oameni, toți în chiloți tanga, pareo, cu chitare, tamburine și cu corpul lucios de parcă ar fi fost prăjiți în unt. Dar azi nu îi ieși nimeni în întâmpinare.

Paștele începuse și ceasurile se opriseră la comanda diabolică a puterii care stăpânea orașul. Ceasul deșteptător își executase ultima sarcină la ora opt. Cucii batjocoritori și suferinzi de limbariță se retrăseseră brusc în cuibul lor și bateria de la ceasul de mână se terminase. Nu apucase să învețe nici măcar un detaliu mic și vital precum de unde poți să cumperi baterii pentru ceasul de mână. Dintr-odată se făcură 42 de grade și ea încă nu reușise să pornească aerul condiționat. Era complet singură în vilă, încuiată într-un soi de cameră mortuară, cu un telefon la fel de inert ca un cadavru. Timp de patru zile și patru nopți infinite, de parcă ar fi fost pe jumătate moartă. Liniștea trecuse la atac frontal și când ceasurile se opriră, se opri și curgerea timpului. Fu cuprinsă de un timp inert, cam ca o insectă care nu reușește să iasă din cocon. Avea să stea încuiată acolo toată ziua, într-un cocon cald și lipicios unde aerul se împuțina treptat. Făcu o criză de astm.

Simțea că se află în pragul nebuniei. Ca să-și recapete încrederea în realitate, realitatea inerentă lumii exterioare, ieși pe străzile încinse. Se plimbă în Copacabana, singurul loc din Rio pe care-l cunoștea, la fel ca Rudolf Hess, ultimul prizonier nazist care făcea ture între curtea interioară și celula lui, unde era ținut izolat. Căldura o stoarse repede de energie. Nu putea nici să doarmă, nici să mănânce și nici să respire. Era ca și când plămânii ei ar fi fost congestionați de un soi de noroi încins. Buzele îi crăpaseră de sete și urina avea culoarea argilei. Ochii mați se iluminau când și când ca două fulgere albastre. Toate ceasurile se opriseră și simțea că mai are puțin și își pierde mințile. Timpul trecea atât de ÎNCET, atât de incredibil de ÎNCET. Desena linii curbe și spirale ce se pierdeau într-un triunghi și apoi se ramificau din nou. Minute înșelătoare, neterminate, care se răsturnau unul pe celălalt zgomotos. Firicele de nisip ce se scurgeau încet în clepsidră, fir cu fir. De la viață la moarte, de la ordine la haos, de la viață la ...

În ziua Paștelui dădu nas în nas cu mulatra din Copacabana. Drumurile lor se încrucișară la Punctul Neutru. În aceeași zi, Isus își încheiase drumul spre Tărâmul Morții și se hotărâse să se întoarcă pe Pământ. Cel puțin, în forma unei epifanii.

Părăsise apartamentul din cauza senzației usturătoare de foame. Singura descoperire îmbucurătoare pe care o făcuse în ultimele zile era un restaurant libanez. Visa la cum avea să mănânce pizza turcească, cu brânză de oaie și salată de vinete în locul acela care nu era decât un chioșc mai dichisit cu niște mese așezate dincolo de tejghea. Era singura imagine pe

care izbutea s-o producă imaginația ei paralizată. Dar nu reușea să găsească locul cu pricina. Știa că era aproape de o stație de autobuz, dar, ca de obicei, nu fusese destul de atentă și acum nu-și mai amintea numele. Era în pragul leșinului și se târa dintr-un loc în altul prin caniculă. Când trecu pe lângă aceeași stație pentru a patra oară, o zări dintr-odată pe mulatră. Femeia stătea sprijinită de un stâlp electric cu picioarele crăcănate și întinse spre strada aglomerată, unde mașinile treceau una după alta. Dormea. Era îmbrăcată într-o rochie atât de murdară, încât nu-i puteai ghici culorile. Era desculță. Bucăți din scalp i se întrezăreau prin părul tuns scurt, asemenea unor pete cenușii. Se mișca doar când vreun autobuz care trecea pe acolo îi atingea picioarele sau când mașinile o umpleau de un nor de gaze de eșapament. Se pare că n-avea probleme cu somnul.

Ö. trecu pe lângă ea, dar după câțiva pași se opri. Ceva nu era în regulă cu femeia aia, sau, mai bine zis, cu culoarea pielii ei. Tenul ei avea o nuanță gălbuie, destul de neobișnuită, care semăna cu culoarea cerii, pe care n-o mai văzuse niciodată la un om. „Probabil că-i din cauza foamei“, își spuse în gând, înainte să-i vină o idee oribilă care, în loc să-i întunece, îi limpezi capul. Femeia era moartă! Se apropie de ea fără chef și încercă să se convingă să n-o tulsească de acolo. În clipa următoare, zări o rană adâncă ce semăna cu o gaură făcută cu burghiul exact în locul în care ceafa întâlnea craniul și de unde sângele se prelingea pe spatele ei. Cineva o omorâse! Özgür privi cu disperare în jur; poate găsea pe cineva s-o ajute. Oameni lipsiți de griji, în drum spre casă de la slujba de Paști, de la vreo cină copioasă sau de la plajă treceau pe lângă ea în mașini, în autobuze sau pe motociclete. Toți erau pierduți în lumea lor. Își trăseseră viziera. Nu-i dădeau atenție femeii nici cât unei pungi de plastic aruncată într-un colț. De parcă ar fi fost doar o pată murdară, gălbuie pe suprafața lucioasă, impecabilă a vieții, un scuipat drept în obrazul umanității!

Oare cui să-i ceară ajutorul? Cu portugheza ei nu se descurca nici cât să întrebe unde-i cea mai apropiată secție de poliție. Ce e de făcut când dai peste un om ucis ziua în amiaza mare, lângă cea mai circulată arteră a orașului? Ea nu știa nici măcar de unde să cumpere baterii pentru ceasul de mână. „Lăsați-i pe morți să-și îngroape morții...”

Doborâtă, făcută praf și pulbere într-un fel nemaiîntâlnit, alergă spre singurul loc unde putea să se adăpostească și să fie ea însăși, acasă, în castelul ei în miniatură cu cinci camere. Dar în clipa următoare, în fața ei apărură restaurantul libanez, ca o fata morgana în deșert. Fără să ezite nici

măcar o secundă, intră și comandă câteva börek cu spanac, niște salată de vinete și o pide cu brânză de capră. Și suc de papaya rece ca gheața. Nu simțea nimic, absolut nimic, doar un tremurat vag și misterios în jurul buzelor. Când împunse bucata de börek cu furculița, din aluat se scurse un cocoloș uleios și alunecos. Preț de o secundă, crezu c-o să vomite. Dar era doar un gând răzleț.

În ciuda stării de greață, mănă totul din farfurie. Senzația de vomă n-avea să-i treacă timp de câteva săptămâni. Avea s-o bântuie și după mai multe luni sau chiar ani. Avea să se întindă peste Rio, ca un nor cenușiu. Un nor uleios, murdar și impenetrabil.

Procesul de decădere începuse.

Acum înțelegea și ea ceea ce părea de la sine înțeles pentru toți cei aflați în Punctul Terminus: că toate cadavrele pe care le vedem pe parcursul vieții ne ating într-un singur punct, în cel mai vulnerabil punct. În cadavrul dinăuntrul nostru.

Özgür oftă adânc și puse stiloul pe masă. Stătea în continuare cu ochii ațintiți asupra caietului ei verde, zăbovind în urma trecutului. Terminase romanul. Nu mai avea nimic de spus lumii. Prezentase fiecare detaliu din iadul pe care-l trăia. Ajunsese la ultima stație din labirintul realității, unde toate fanteziile, promisiunile și miturile se întâlneau, într-un final, în același punct mort. Avea impresia c-a fost supusă unei torturi, că se înjumătățise și că, în același timp, crescuse cumva. Evitase procesul de descompunere transformându-l în obiect, ca și când ar fi îngropat o muscă vie într-o bucată de chihlimbar, făcând din ea un etern prizonier pe care putea să-l admire de fiecare dată când avea chef.

Özgür simțea cum liniștea apăsătoare și înfricoșătoare începe să se întindă brusc prin încăpere și înalță capul. Era extrem de zăpăcită și nu știa care dintre aceste două lumi în care se afla simultan e lumea reală. În restaurant era liniște. Asemenea membrilor unor orchestre, atenți la bagheta dirijorului, clienții îl urmăreau pe uriașul de aproape doi metri din cadrul ușii. Bărbatul era îmbrăcat impecabil, dar hainele păreau împrumutate de la cineva. Pe cap purta o șapcă un pic șuie, cu cel puțin trei, patru numere mai mici, și în mâini avea un teanc gros de hârtii. Privirea îi alunecă peste obiectele din încăpere ca săpunul lichid. „Are ochii adânci ca o fântână“, își spusese în gând Özgür. De parcă tocmai ar fi terminat de citit *Cartea Morții* și ar fi încercat să-i dezlege misterele. Özgür își aduse aminte de Oliveira.

Namila îi cercetă pe toți pe rând, asemenea unui sultan care își inspectează haremul înainte să se oprească la Özgür. Îi șuieră câteva vorbe

din colțul gurii, de parcă ar fi scuipat – poate o înjurătură sau o amenințare indirectă – după care începuse s-o imite cu mișcări greoaie și necontrolate, ceea ce îl făcu să semene mai mult cu o gorilă decât cu un om. Se lovi de tot ce-i ieși în cale și scăpă hârtiile pe jos. Apoi se postă în fața lui Özgür ca un munte întunecat și amenințător.

— Să înțeleg că nu vrei să vorbești cu mine?

Özgür închise repede caietul și-l puse în geantă. Trebuia să tragă de timp, să-i dea o replică potrivită nebunului, să-i spună ceva care să-l facă să plece. Se părea că atrage toți țicniții. Oare să-i spună că nu știe portugheză? Dar în Rio nu e niciodată o idee bună să te dai de gol că nu ești de acolo. Nu știa ce să facă, n-avea decât să se întâmple orice, își spuse și ridică privirea spre el. În clipa aceea, matahala sări la atac. Nu la ea, ci la un muncitor tânăr în salopetă care stătea singur la o masă de alături. Smulse ultima felie de pizza din mâinile lui și mușcă din ea cu poftă. De parcă ar fi vrut să le reamintească tuturor torționarilor dinăuntrul lui până unde pot să întindă coarda. Să le aducă aminte că putea să sfâșie oricând întreaga umanitate în bucăți, în ciuda grăsimii, a sosului și a numelui franțuzesc prețios. Înghiți jumătate de felie dintr-o îmbucătură. Se strâmbă, semn că nu prea era pe gustul lui și, cu un gest și mai îndărătnic decât cel de dinainte, azvârli bucata rămasă pe farfurie. Nimeni nu scoase o vorbă. Până și chelnerii păreau hipnotizați. Namila se îndreptă spre tejghea cu aceiași pași mecanici, de robot blocat, apucă sticla de ketchup și o goli aproape în întregime. Apoi înfulecă și ultima bucată de pizza care acum arăta mai degrabă ca o cioară înecată într-o baltă de sânge. Apoi dispăru de acolo la fel de repede cum apăruse și lăsă în urmă pliantele vechi emise de Biserica Metodistă și umbra întunecată a furiei lui.

Tăcerea de moarte mai zăbovi o vreme în încăpere, de parcă nimeni n-ar fi avut nimic de spus. Özgür îl privi pe tânărul care rămăsese fără pizza. Tipul părea ușor șocat și prost dispus. Se întreba, probabil, „de ce tocmai eu?“, o întrebare pe care și-o pun toate victimele. Nu-i convenea deloc să fie pus sub lupă într-o situație atât de jenantă și, mai ales, nu de o femeie, așa că zâmbi vag și se uită din nou pe fereastră. Când glumele, comentariile și miștocăreala s-au dezlănțuit iar și clienții restaurantului s-au aplecat din nou asupra farfuriilor lor de pizza cu ciuperci și a halbelor de bere, când veselie s-a întors în localul proaspăt cotropit de acel demon, când toate s-au întors în făgașul lor obișnuit, ca o creangă îndoită de vânt care se întoarce la trunchi, tânărul continuă să zâmbească forțat, cu o putere a voinței aproape ieșită din comun. „E ca un amestec de Mona Lisa și pisica Cheshire din

Alice în Țara Minunilor“, își spuse Özgür. Mai comandă un suc de papaya și își notă și ultimele gânduri în caietul cu coperti verzi.

Formula perfectă pentru echilibrarea haosului e, de fapt, una extrem de simplă. Moarte=moarte. Viață=viață. Cu toate astea, toți încercăm să găsim propria formulă după care să adaptăm lumea. Ce ridicol!

În lumea reală nu există nimic care să fie suficient de adânc, încât să cuprindă toate lucrurile pe care le porți înăuntrul tău. Dar nici tu, cu viața și moartea și toate visele tale, nu ești decât un punct banal din eternitatea înfricoșătoare a realității.

Când ieși din nou afară, se lăsase întunericul. Începuse încă o seară de duminică la tropice. Rio de Janeiro era, probabil, singurul oraș din lume care nu căzuse pradă melancoliei de duminică. *Cariocas* nu suportau singurătatea, tăcerea, mâhnirea nici măcar o secundă. Și totuși... Pentru un străin, serile de duminică erau chinuitoare.

În curând, străzile aveau să se umple de oameni proaspăt ieșiți de sub duș, proaspăt aranjați și gata de noi aventuri, în drum spre *domingueira*, cluburi, baruri, restaurante și concerte pe plajă. Oferta era foarte generoasă și toți încercau să-și găsească propriul colțișor, propriul ritm. *Samba, axe, bossa nova, tango, jazz...* Aia lefteri își așezau șezlongurile în fața vreunei *lanchconete* și își dădeau la maximum casetofoanele imense, în stilul anilor '80. Puteai să dansezi în voie în fața fiecărei uși, chiar și pe jumătate deschisă, sau să faci dragoste în orice colț întunecat. Până și boschetarii găseau un mod de-a se amuza. Moartea se destrăma în noaptea mătăsoasă, diluată ca un pigment în apă, lăsând în urmă o nuanță aproape imposibil de distins. Se împărțeau scrisori pasionale, dar fără să fie ascunse în plicurile iubirii. Oamenii din oraș își făceau rezerve până în zori. Toți adunau navete de bere, sticle de cachaça și o mulțime de cântece, amanți și amante de toate culorile ca să se apere de atacurile de anxietate provocate de sentimentul singurătății. Și Özgür își făcuse provizii, ca un hamster, timp de mai multe luni. Adunase mormane de pachete de țigări, își organizase amintirile și le așezase pe banda rulantă ca să le transforme în fraze și propoziții. Luni întregi s-a agățat de stiloul ei, ca un acrobat care face echilibristică pe linia vieții cu ajutorul unui băț. Și-a perfecționat memoria în fiecare noapte, fără nici o excepție, cu aceeași fermitate cu care un cavaler își ascute sabia, și a pus literă peste literă, cuvânt peste cuvânt, durere peste durere, până când, încet, dar sigur, a construit o fortăreață în jurul ei. O fortăreață a cărei stabilitate avea să fie nimicită la primul atac al realității.

Un călător pe străzile din Rio – noaptea

Încet, încet, mănuașă neagră de catifea acoperă rubinul care strălucește pe linia orizontului. Noaptea tropicală putea să cizeleze chiar și un diamant. Noaptea asta lingea corpul cu limba ei umedă, pătrundea în țesuturi, în fiecare fisură, și acolo, înăuntru, își găsea propriul ritm. O noapte care vibra la fiecare bătaie a pulsului...

Când strada îl cheamă, călătorul nu poate rezista acestei tentații. Se alătură caravanei morții, se pierde în hărmălaia de pe drum și gustă din cea mai veninoasă pasiune. Depart de tot, sunetul tobelor: tobe tam-tam, atabaques, marimbass, pandeiros... Are să ajungă la focul de tabără imens din deșertul infinit al singurătății. Are să se amestece și el cu mulțimea care dansează până când intră în transă. Indivizi eiberați din lanțurile lor, extatici, posedați de plăcere... Cei care dansează cu disperare în jurul focului, în speranța că acesta o să ilumineze atât noaptea din jurul lor, cât și cea din sufletul lor. Același ritm, același deșert și aceeași noapte. Oameni care pășesc la fel, mână în mână, umăr la umăr, dansează împreună în noapte. Acolo se află un mare secret, în același punct mort: viața e doar un vis între două clipiri. Doar un vis...

„Extaz, tobe, dans, dans, dans, dans!”

Și focurile de artificii au început!

Destinul fiecărui om e personal doar în măsura în care aduce aminte de ceea ce se regăsește deja în amintirile lui.

Eduardo Mallea

Se afla în piața mare, deschisă, dintre fostul palat prezidențial și străzile întunecate care duceau spre *favela* Morro Azul. Briza serii își slăbi strânsoarea în jurul gâtului ei. Ultimele sclipiri ale zilei se pierdeau treptat la lumina lămpilor de pe stradă și se retrăgeau discret ca să lase loc nopții. Vânzătorii își strânseseră tarabele unde vindeau minerale și pietre de tot felul, coliere pentru diferite zodii, figurine reprezentând tucani, colibri și papagali, precum și cărți vechi. Chioșcurile își umplură cafetierele și scoaseră butoaiele cu bere pentru păsările de noapte însetate, adăpostite în întunericul care nu mai părea să se termine. Copiii străzii curățară și ultimele resturi de vafe și dulciuri de pe tăvi și plecară apoi să-și caute mamele și să le ceară de mâncare, strângând în pumni monezile adunate de-a lungul zilei. Autobuzele care plecau de pe plajă erau pline de pasageri cu părul umed și mirosind a sare. Corpurile lor atârnavă ca niște saci lălâi și goi, extenuate de la atâta stat la soare, sandalele lor erau pline de nisip și peste tot vedeai prosoape și tunici aruncate claie peste grămadă. În fața centrului cultural stătea un grup de oameni cu mâinile pline de popcorn caramelizat, Coca Cola și nuci caju așteptând să intre la spectacolul serii care începea la 19.30. Özgür aruncă o privire asupra afișelor. În afară de Cinematecă, nu găseai în tot orașul un cinematograful unde să vezi un film bun. În ziua aceea rula *Dracula* lui Bram Stoker. Un băiat în jur de cincisprezece, șaisprezece ani trecu pe lângă ea cu pași legănăți, nesiguri, care aduceau cu un dans de război. Avea părul adunat într-o creastă de cocoș, după ultima modă, și purta un tricou portocaliu spălăcit, imprimat cu un pește, teniși și pantaloni scurți cu o emblemă pe care scria „Băiat de Rio“. Aspectul lui transmitea un mesaj clar: „Sunt *favelado* și îmi place cocaina și Coca Cola. Într-o zi o să

fiu un scandalagiu dat dracului“. Özgür își aduse aminte de o piesă: *Ele era um bandito*. Cuvintele o atinseră direct la inimă, la fel ca în după-amiaza aceea din Santa Teresa când a auzit-o interpretată de cântărețul ăla cu voce guturală. Îi dădură lacrimile. Era ca și când piesa aia ar fi rezumat toată experiența ei din trecut, toată durerea, toate dezamăgirile, toate ghionturile și pumnii primiți într-un punct cât un vârf de ac, înfipt în inima ei. Se săturase să lupte pentru existența ei, să se împotrivească palmelor...

„*Era el gangster, dar și om bun.*“ Duminicile lungi ale migrării... Noapțile alea lungi, înspăimântătoare, pline de un întuneric impenetrabil. Se întinse după stilou ca să scrie pentru că scrisul era singurul ei remediu împotriva unor astfel de nopți. Era o senzație la fel de obișnuită pentru ea ca frica pentru un soldat, corpul pentru un acrobat, la fel de familiară precum singurătatea pentru un vagabond. Ca să nu mai vorbim despre călătorii din Rio! Un călător la tropice, fără un port unde să-și arunce ancora... „Ce treabă ai tu în orașul ăla?“, o întrebase mama ei pe un ton care exprima dubiu și răceala iernii de pe emisfera nordică a planetei. „De ce nu te-ai întors încă acasă?“

Își plimbă buricele degetelor peste partea ușor umflată a genții unde își păstra caietul de notițe. Pulsul slab al caietului pe sub pielea jupuită îi dădea de înțeles că scriitura ei e vie. „Dacă mi-am irosit doi ani lungi din viață, măcar știu pentru ce am făcut-o: am scris o carte. Poate n-o să mă ajute sau bucure cu nimic. Cartea mea conține doar simboluri care substituie realitatea, minciuni construite ca să-mi aline durerea... Câteva licăriri tremurătoare pe o mare neagră ca tăciunele. Tremurătoare, simple, magice... Am scris-o pentru că era singurul meu scut în fața morții din acest oraș unde o viață de om valorează între zece și patru sute de dolari. Și uite-mă acum, singură cu copilul meu cocoșat, la fel de singură ca înainte.“

Dintr-odată, Eli apăru în cadrul ușii pizzeriei, ca un Lazăr la gura mormântului, exact în locul în care se născuse Punctul Terminus. Cu felul lui special de a se deplasa, o luă drept spre centrul cultural. De parcă s-ar fi mișcat după un ritm pe care îl percepea doar el, de parcă viața ar fi fost un dansator de capoeira înarmat cu un cuțit. Dar Eli învățase de mult cum să se apere de lovituri aplicate de dușmanii lui extrem de rapizi, flexibili și superiori. Özgür coti repede spre o stradă lăturalnică și dispăru în noapte – evitându-l cu bătaie de câteva secunde.

Eli apărea în singura ei fotografie făcută în Brazilia care nu era mânjită de sânge în țara asta imensă, damnată și ciuruită. Era singurul nume de pe lista ei pe care nu l-ar fi tăiat fără să clipească, plină de ură. Și cu toate

astea, el însuși era progenitura violenței pure. Era născut în Salvador, Africa Americii de Sud, fostul port de sclavi cu șapte intrări. „Nu-mi aduc aminte de maică-mea. Au omorât-o înainte să învăț să merg de-a bușilea. Și de taică-meu probabil că nu-și mai amintește nici ea“, îi povestise Eli, accentuând fiecare sfârșit de propoziție cu un zâmbet sarcastic, chinuit, pe care-l folosea în loc de punct. „Prima oară când m-au violat aveam doar cinci ani. Când m-au salvat de unchiul meu și de cei patru amici ai lui, au fost nevoiți să mă coasă ca să nu pierd sânge și să mor. Până și gura mi-au cusut-o. Eu am încercat să uit ce s-a întâmplat în ziua aia, dar unchiul meu n-a uitat. Cică nu-ți uiți niciodată prima iubire.“

Își descria prima amintire clară din copilărie ca pe „o piatră neagră ca tăciunele care îți stă în gât“. Noaptea nu putea să doarmă la orfelinatul ăla oribil unde bătaia făcea parte din rutina zilnică, unde îl băteau cu o rangă de oțel până a împlinit paisprezece ani pentru simplu fapt că se pișa în pat. Foamea lăsase urme adânci, mai adânci decât memoria, și violurile îl transformară într-un infractor din clipa în care i s-au dezvoltat mușchii suficient. Ploaia caldă care mirosea a mare și se strecura în sala de dormit prin crăpăturile de la fereastră, vântul care purta cu el sunetul sirenelor de ceață și al clopotelor de biserică de pe coastele îndepărtate... Când a împlinit optsprezece ani, a făcut cunoștință cu celălalt sex. L-a studiat la fel de meticulos precum un biolog european care cercetează maimuțele din pădurile amazoniene, dar nu s-a simțit niciodată în largul lui în lumea aia. După toate brazilencele lipicioase ca ariciul de la adidași și care considerau înclinările homosexuale ale acelui Hercule negru o pierdere îngrozitoare sau, și mai rău, o adevărată insultă la adresa femeilor, introvertita și fragila Özgür, *gringa* dintr-o țară îndepărtată, reprezenta pentru Eli portul liniștit unde putea să-și arunce ancora.

Se întâlniseră la cursul de dans african din Flamengo. În prima zi în care și-a făcut apariția în sala de dans, pe picioarele ei nesigure, în fața celorlalți dansatori profesioniști – toți negri și homosexuali – a simțit cum i se încinge sângele sub privirile lor. Le auzise comentariile: „O, nu, încă o tipă albă care vrea să învețe să danseze ca o negresă! Dar mai întâi trebuie să și-o tragă cu un negru. Vai, nu, lasă-mă că mă doare!“.

Se adăpostise în spatele singurului dansator care o primise cu un zâmbet. Și apoi a învățat jazz balet, ritualuri africane, candomblé. În sfârșit, simțea că misterul spiritual al corpului i s-a dezvăluit și ei, misterul ritmului, cunoscut doar de continentul negru... Încerca să urmărească mișcărilor moi ale lui Eli, pașii lui de dans care punctau fiecare bătaie de

tobă, fără să-și ia vreodată ochii de la spatele lui musculos. El și Özgür erau în mod clar cel mai interesant cuplu de dansatori din grup. Un dansator de candomblé negru ca noaptea, cu corp de zeu antic, și o balerină subțire ca un par, de culoarea fildeșului. Armonia dintre ei era una foarte specială. Până și trupa de încrezuți începuse s-o trateze pe Özgür cu respect, în ciuda celor trei păcate de neiertat: faptul că era albă, femeie și *gringa*. „Candomblé se dansează într-un singur fel“, îi explicase Eli. „Uită de inhibiții. N-ai voie să reții sau să ascunzi nimic. Trebuie să dansezi de parcă ai dansa pentru ultima oară și chestia asta nu ți se întâmplă peste patruzeci de ani, nici mâine, ci acum.“

Și totul s-a terminat cu o îmbrățișare: Özgür era incredibil de fericită că în sfârșit găsisse pe cineva pe care putea să-l iubească fără teamă. Și Eli a îmbrățișat-o și el... Relația dintre ei era complet liberă de pretenții, brutalitate sau conflicte. Se baza pe o spontaneitate firească, specifică doar prieteniei între copii. O prietenie caracterizată de sinceritate și nevinovăție, sentimente îngrozitor de rare în Rio. De fapt, Özgür nu credea în cuvinte prețioase precum „nevinovăție“. Nu înțelegea nici ce înseamnă să fii impur. Dragostea pe care o simțea pentru Eli nu era deloc platonică. Dimpotrivă, îl dorea atât de tare încât tremura ca varga. Și totuși, când se întindea pe patul îngust al lui Eli și își odihnea capul pe pieptul lui, simțea că, în sfârșit, găsisse paradisul pierdut în a cărui existență nu crezuse niciodată înainte.

După ce l-a sedus pe cunoscutul regizor Sergio Mancini, cel care lucrase pe Broadway, și a satisfăcut fiecare capriciu erotic al acestui bătrân de aproape șaizeci de ani, Eli a primit un rol important în fanteziile lui sado-maso. Și, în felul ăsta, a furat și rolul lui Romeo în „musical-ul anului“. Özgür urmărea succesele viitoare ale lui Eli în lumea show bizului în ziare. După ce gelozia lupului bătrân se uni cu instinctul de supraviețuire al lui Eli, dezvoltat încă de la vârsta de cinci ani, Özgür fu dată la o parte.

Era în seara petrecerii hedoniste Juninho în care baloanele explodau unul după altul în văzduh, la lumina lumânărilor. Stătuse acolo, în pubul ăla oribil din Cinelandia și așteptase ultimul autobuz spre Santa Teresa. Aruncase *De profundis* la gunoi și dăduse nas în nas cu Roberto care îi spusese: „Nu te poți abține să alergi după ce te sperie cel mai mult, nu-i așa?“.

Nu l-a mai sunat niciodată pe Eli. Preferase să scrie despre el în cartea ei. În perioada aceea, comparase durerea pe care o simțea cu durerea unei mame care și-a pierdut fiul. Ea însăși nu avusese niciodată copii. Se apropiase de acel rol atunci când a scris *Orașul în mantie purpurie*. Dar

acum îi era dor de acel Eli despre care a scris în romanul ei mai mult decât de adevăratul Eli. Dragul de Eli! Eli care dansa de parcă ar fi fost ultimul lui dans înainte ca muzica să amuțească, Eli care a murit de mai multe ori, dar care a învățat să supraviețuiască deja de la cinci ani! *Lama sabachtani*?

O lampă stradală aprinsă devreme îl lumina pe bărbatul în haină de piele care stătea ca o statuie de granit la capătul străzii ce ducea spre *favela*. Ochii li se întâlneau. Bărbatul o cercetă pe Özgür din cap până-n picioare cu o privire care alunecă pe corpul ei ca un melc vâscos, de parcă s-ar fi uitat la un gândac de bucătărie împuțit. Fața lui, înnegrită de o flacără lăuntrică, părea mai moartă decât fața unui *zombie*. În capul lui Özgür se aprinse o luminiță de avertisment. Nu mai văzuse niciodată o pustietate, o lipsă de interes mai mare la un om. „Tipul ăsta pare complet fără suflet. Un ucigaș. Un om care ucide, dar nu pentru bani, ci pentru că-i place, pentru că doar așa poate să se exprime. De parcă ar fi fost un personaj din *Orașul în mantie purpurie*. Dar când își dădu seama că tipului nu-i păsa câtuși de puțin de ea, Özgür se relaxă. Omul se concentra pe tirurile care urcau dealul spre Morro Azul. Poate că era polițist, probabil unul dintre civilii de la secția din Catete.

FOCURI DE ARTIFICII! Özgür nimerise în centrul ploii de artificii. Rămase ținută locul pe trotuarul care se cutremura după fiecare explozie înfricoșătoare. Uitase unde se află, încotro se îndreaptă, chiar și cine e. Flăcări de un albastru electric îi umplură conștiința... Dintr-odată, focurile de artificii din favela Morro Azul umpluseră cerul albastru cu niște comete colorate, fântâni arteziene sclipitoare, flori de lotus încinse și pietre scăpărătoare care cădeau din cer ca perlele dintr-un șirag de mărgăritare. Fuseseră aruncate spre zenit în vidul nesfârșit, ca apoi să se prăbușească imediat în văile cele mai adânci ale nopții, lăsând în urmă cozi strălucitoare. Direct spre clipa în care un univers unic în frumusețea lui se naște dintr-o rachetă plină de praf de pușcă și transformă dovleci în calești, ucigași în îngeri și orașul în mantie purpurie devine o lume de basm... Spre miracolul care face ca muzica lui Orfeu Negro să acopere tot zgomotul, toate lamentările și toată schelălăiala lumii... În clipa aceea, Özgür zări o mască imaginară respirând în întuneric.

După un timp, camioanele încărcate cu cocaină ajunseră în vârful dealului Morro Azul unde Özgür avu o revelație surprinzătoare, copleșitoare. Artificiile desenaseră un portret al întunericului cu urmele magice, tremurătoare ale inexistenței lui și, în același timp, o catapultară înapoi în trecut. Ca un strigăt care invocă noaptea și o sfâșie în bucăți.

Özgür își dădu seama că se îndrăgostise de acest Rio de Janeiro, orașul în care sensul cuvântului „dragoste“ se pierde înainte să fie rostit. Și că destinul ei se unise cu hăul din acel oraș în clipa în care aruncase ochii pe vederea aceea în culori țipătoare. Orașul cu stâncile, cadavrele și vulturii lui... Pentru ea, Rio era ploaia cu picături tăioase ca o lamă de ras, autobuzul de Santa Teresa plin de bețivani și derbedei care cântau în cor, cacofonia absurdă a tobelor de la carnaval. Era vocea melancolică a bărbatului negru, gangsteri mărinimoși care au lăsat-o fără replică încă din prima zi; cadourile lui Eduardo, arborele de mango de lângă școala de balet unde maimuțele se aruncau din creangă în creangă, scoicile care zornăiau când briza dinspre vale mătura totul în cale, zâmbetul lui Eli din prima zi la școala de dans, un zâmbet pe care n-avea să-l uite niciodată, golful Guanabara care camufla accesul de râs înfricoșător al Oceanului Atlantic, pădurea tropicală care se răspândea în toate direcțiile, ahtiată după lumină, care ajunsese să crească incontrollabil și în inima ei. Se îndrăgostise de tropicele melancolic, infernal și periculos.

Dar era o dragoste de sine stătătoare, care exista doar pentru ea însăși. Era descoperită, inconștientă, aproape nebună, împovărată de mici accese de ură și dezgust, o dragoste predestinată să se distrugă pe sine. Ca o floare care se ofilește într-o vitrină, otrăvită, deși nimeni nu s-a atins de ea, murdărită cum numai oamenii se pot murdări.

La fiecare colț de stradă se confruntase cu moartea, o moarte grasă, lacomă, imprevizibilă, care se furișase în fiecare cuvânt scris de ea. Dar mai era ceva ce vâna în labirinturile acestea întunecate, ceva ce căutase și în favelele sărace, în spatele măștilor de carnaval, în privirile boschetarilor. Cheful de viață disperată al corpului, mai vechi și mai potent decât orice cuvânt... Lucrul care o făcea să se perinde pe străzi zi și noapte, ca o somnambulă... Ritmul care îi controla bătăile inimii, ritmul din *Orașul în mantie purpurie*, ritmul care se cățara tot mai sus de pe trotuarele încinse și își croia drum spre corp, ritmul inventat în cocioabe cu podea de pământ bătătorit de sclavii care își plecaseră capul sub loviturile biciului timp de câteva secole. Era Orfeu Negro care cânta aceeași piesă tristă în seara aceea întunecată, când corpul-i aparținea lui și numai lui. Özgür i-a auzit cântecele, dar nu prea le-a înțeles. Le-a purtat în suflet, dar n-a reușit să le reformuleze în scris.

Scrisese *Orașul în mantie purpurie* și obținuse o victorie personală, intimă asupra morții. O victorie insignifiantă, nevinovată, amatoare, iluzorie – abia acum își dădea seama de acest lucru – asemenea victoriei unui zeu

care își vede imaginea oglindită în lumea plină de hibe pe care a creat-o. Nu reușise să îndrăgească niciodată viața de dragul vieții. N-a înțeles-o niciodată, dar când, până la urmă, a deschis ochii, ajunsă la „Punctul Terminus“, a simțit că poate s-o venereze.

Strada plină de lăzi goale, saci, cartoane și coșuri de gunoi aruncate de-a valma arăta ca un cimitir de mașini. După ce mașinile au fost eviscerate și golite de motoare, faruri și anvelope, au fost aruncate pe trotuare ca niște victime torturate. Erau modele de prin anii '60: Chevrolet, Dodge... Un Buick cu ochii scoși care rânjea ca un cadavru fără dinți. Un schelet de aluminiu pe jumătate ars – Özgür nu reușea să identifice marca, dar plăcuța de înmatriculare din spate era încă la locul ei. Özgür simți miros de lemn ars care venea din lumea subterană și se răspândea ca un nor pe stradă. Simțea căldura asfaltului propagându-se prin tălpile pantofilor în timp ce sărea peste un mănunchi de cuie, șuruburi, piese auto și cioburi răsfirate și pete de ulei de motor scurs pe trotuar. Dinspre un depozit venea un curent rece care îi sufla drept în față. Ceva i se părea cunoscut la strada aia. Oare să fi fost mirosul? Când tatăl ei se întorcea de la serviciu, toată casa se umplea de mirosul fabricii în care lucra, un miros de mașini și cabluri. În ochii lui Özgür, era o lume imensă, masculină, care îi inspira încredere, o lume în care se executau doar lucrări mari și importante. Oare cum se face că timp de câteva luni bune n-a fost în stare să scrie nici măcar o scrisoare de când a început să-și scrie romanul? De ce nu l-a sunat măcar o dată pe Eli? Poate că și-a protejat golul din suflet prin faptul c-a evitat să-i scrie lui Eli cel adevărat.

Exaltarea aceea specială, provocată de focurile de artificii, a dispărut la fel de repede ca aerul dintr-un balon înțepat. În clipa în care a atins miezul realității și a ținut în palme infinitul, în același moment l-a și scăpat din mâini. Viața se ascundea din nou după vâlul ei, țesut din diferite forme, simboluri și concepte. Poate că textele melancolice ale pieselor muzicale, poezia, cântăreții triști, tobele și focurile de artificii făceau parte din deschizătorii de drumuri necunoscuți ai vieții... „Iar mă prefac că sunt Anne Frank. Doar imigranții reușesc să stoarcă lacrimi în halul ăsta sentimental. Când singurătatea ne chinuie cel mai rău, când devine prea dureroasă, în clipa aceea începem s-o mutăm dintr-o oală în alta. Și oare de ce-i mai adăugăm și profunzimi complet inutile?“ Începuse să rumege la câteva detalii tehnice din roman. Spre exemplu, capitolul în care vorbește la persoana întâi – avea dubii dacă are să-l păstreze sau nu. Și nu știa nici unde să plaseze „Punctul Terminus“. În partea aceea a cărții, scheletul pe care-l

construise era la fel de fragil ca un castel făcut din cărți de joc. Ajungea și cea mai mică greșală și construcția avea să se prăbușească imediat. Adăugă o notă de subsol într-un colț al creierului: *Hanabi*, care înseamnă „foc de artificii“ în japoneză, e un cuvânt compus din „hana“ și „bi“, „foc“ și „floare“. Focul care simbolizează moartea și floarea care reprezintă viața...

— Aaalo! Ia dă tu încoa' geanta aia! Sau îți tai gâtul!

Özgür ridică privirea din pământ, la fel de buimacă de parcă cineva ar fi scuturat-o și trezit-o în creierii nopții. De ce nu puteau s-o lase în pace?

— Alo, fata! Cu tine vorbesc! Aruncă-ncoa' geanta aia, ți-am zis!

Tânăra din fața ei era o mulătră extrem de scundă și voluptoasă, care cu greu îi ajungea până la bărbie lui Özgür. Părul ei castaniu închis strălucea la lumina felinarului și dinții ei puternici păreau aproape fosforescenți. Ochii ei semănau cu cei ai unei veverițe și părea că suferă de strabism. N-avea mai mult de optsprezece ani, dar fața îi îmbătrânise înainte să scape de coșurile pubertății. Purta o bluză de un roz țișător. „Ce culoare prevestitoare de rău“, își spuse în gând Özgür. Ura culoarea roz.

— Nu, scumpete. N-o-să-te-las-niciodată-să-pui-laba-pe-geanta-asta, auzi Özgür o voce. Dar nici vocea aia fantomatică și nici replica nu veneau de la ea.

— Dă-o-ncoa, altfel îți tai gâtul.

Fata flutură amenințător sticla spartă pe care o ținea în mână. Era un gest de mântuială, fără tragere de inimă. Preț de o clipă, praful stârnit de ea alcătui un arc strălucitor în semiîntuneric. O amenințase cu jumătate de gură, extrem de stingher, astfel încât Özgür își dădu seama că are de-a face cu o amatoare. Se mișca precum cineva căruia îi e frică și încerca s-o ascundă după o față împietrită. Lui Özgür i se făcu milă de ea și se gândea serios să-i dea imediat toți banii pe care-i avea. În mod jenant, n-avea mai mult de doi, trei *reais*. Preț de o secundă, ambele femei se opriră în mijlocul gestului. Nu prea știau încotro s-o apuce. După câteva secunde ce păruseră secole, fata repetă cu încăpățănare și pe un ton scăzut aceeași replică de mai devreme. Probabil din lipsă de inspirație.

— Dă-mi geanta aia, tu n-auzi?

Dintr-odată, ochii îi scăpărară. Indiferent cât de blazată și istovită ar fi fost din cauza foamei și a violenței, femeia trăise totuși atâția ani pe străzile din Rio. Era vicleană ca un animal vânat și atras în repetate rânduri într-o cursă. Dar, înainte de toate, era o bună cunoscătoare a oamenilor. Brusc, își dădu seama că slăbănoaga dezabuzată din fața ei e o străină.

— *Dollar! Dollar! Understand?* îi spuse ea în engleză.

— N-am dolari, drăguță, îi răspunse Özgür într-o portugheză fluentă.
Nu suporta să fie luată drept turist.

— O să-ți tai gâtul!

De data asta, fata agită sticla spartă cu mai multă precizie decât prima oară și praful fu stârnit din nou. Faptul că victima era o străină îi întărise ura și încrederea în sine. Pe fața ei se întinse un rânjet arogant și batjocoritor. Özgür se holbă la sânii tinerei care păreau să se reverse în orice clipă din bluza mulată, roz. Din cauza diferenței de înălțime îi vedea chiar și sfârcurile. Erau cei mai frumoși sâni pe care-i văzuse în viața ei. Erau robuști, plini de viață și fermi, de parcă ar fi fost plini de lapte. I se făcu puțin rușine de propriul corp plat ca o scândură. Se uită la umerii tinerei, la ceafa atât de musculoasă, încât părea că nici nu are gât, brațele groase ca ale unui măcelar, fermoarul care stătea să crape pe abdomenul ei. În orice caz, nu părea înfometată. Spre deosebire de Özgür.

Ultimele focuri de artificii luminară din nou cerul. Rataseră, de fapt, showul, dar aveau suficientă putere cât să zguduie străzile. Dintr-odată, Özgür își imaginează că e într-un musical în care ea și fata urmează să se ia de braț și să cânte câteva cântece vesele împreună, după care să facă salturi și piruete între caroseriile de mașini ca să atragă atenția publicului, legănând în același timp sticle ciobite. Un *West Side Story* în varianta pentru Rio!

Mulatra care, în mod evident, era la primul ei jaf, interpretase greșit privirea lui Özgür și credea că încearcă să o tachineze pe adversara ei înainte de-a se angaja într-o luptă pe viață și pe moarte. Fata își strânse și mai tare arma improvizată. Apoi își încordă la maximum toți mușchii din corp, de parcă ar fi crescut, și pe fața ei se întinse o expresie plină de ură. „Trebuie să-mi păstrez calmul! Trebuie să inventez ceva rapid!” Cuvintele acestea se repetară ca niște semnale Morse în capul lui Özgür. Sânii expuși în mod nerușinat în fața ei îi distrăgeau atenția. Dintr-odată, devenise protagonista unei melodrame de mâna a doua. Dar se simțea mai degrabă ca o spectatoare pe care cineva o târâse la teatru, cu toate că era și bolnavă, și sătulă de melodrame. Era prezentă doar pe jumătate. O urmărea pe cea despre care știa că e ea însăși ca într-un coșmar, până la inevitabilul sfârșit, fără nici o șansă de-a interveni.

— *Dollar, gringa, dollar!*

Özgür tresări de parcă ar fi fost lovită cu un bici pe spinare. Cuvântul *gringa* o eliberă din starea aceea ciudată de hipnoză. Adolescenta asta copilăroasă cu creier de găină și ugere de vacă n-avea nici un drept s-o facă pe ea turistă. Nu vedea că e pe jumătate moartă de foame și de oboseală?

Nu vedea ce tocită era geanta aia și pantalonii ei ruși în genunchi? Cum naiba nu-și dădea seama că Özgür simpatiza cu toți boschetarii și că se autointitulase purtătoarea de cuvânt a tuturor loserilor și victimelor orașului? Nu era turistă, era o nomadă fără patrie. Lupta era pe cale să se dezlănțuie. Özgür apucă o sticlă fără fund pe care o zărise la marginea trotuarului. *GRINGA!* Îi venea să țipe din toți rărunchii, din cauza furiei și a furiei.

— Hai, vino și ia geanta dacă poți! Și nu mă cheamă *gringa*! Ai auzit? Nu mă cheamă *GRINGA*!

Respira sacadat de parcă ar fi făcut o criză de astm. Ochii ei se îngustaseră și își încordase buzele atât de tare, încât i se vedeau dinții de jos. Avea aceeași expresie pe față ca mulatra cu câteva minute în urmă. În clipa aceea nici prin cap nu i-a trecut că ar putea fi omorâtă. Uitase de riscul morții, cu toate că moartea o ținuse toată viața în strânsoarea ei, ca o iederă. În față vedea doar un gâtlej maro închis, ușor deformat, cu o venă pulsând rapid, și atâta tot. Și sânii ieșind în evidență pe sub tricoul ăla de un roz de rău augur.

Fața fetei părea cizelată în piatră. Doar ochii dezvăluiau că e ușor nesigură. Ochii ei ațintiți asupra lui Özgür... Nu, nu asupra lui Özgür, ci asupra cuiva din spatele ei. Se auziră pași apropiindu-se repede. Unu, doi, trei... cinci. Avea senzația că e un deținut condamnat la moarte care trage cu urechea la pașii care se apropie de celula lui în zori. În căile ei auditive părea că un oraș imens se dărâmă și, în zgomotul infernal, Özgür reuși să deslușească ceva ce semăna cu niște pași. Sau erau iar rachete? O mână de oțel îi apucă și-i strânse inima cu o putere nimicitoare, trăgând-o spre stomac. Se auzi un clic. Sunetul discordant și inevitabil provocat de un glonț care trece prin țeava unei arme. O realitate atât de intensă, încât nu putea fi ignorată. Și apoi urmă sunetul ăla care seamănă cu un fluierat. Fluieratul ăla ciudat pe care-l auzea în drum spre Santa Teresa și care îi aducea aminte de bătaile de aripi ale unei păsări gigantice. Bărbatul cu fața de ucigaș! Operau împreună, bineînțeles! Ca majoritatea tâlharilor din Rio! Și ea se lăsase păcălită! Se lăsase ademenită într-o cursă pe care o evita, de obicei, și cel mai naiv turist. Simți ceva cald scurgându-i-se pe picioare. Ceva ce semăna cu consistența untului topit. Se pișase pe ea pentru prima oară.

„Încă nu s-a sfârșit. Mai am o șansă. O să arunc sticla. Nu, mai bine o pun încet pe trotuar. Nu, mai întâi îi zic că mă dau bătută și apoi mă întind pe jos. Fără mișcări bruște! Să nu fac nimic care să-i provoace. Trebuie să

mă mișc încet și cu grijă. Haide, adună-ți puterile și vorbește. SPUNE CEVA!“

Liniște... Nu reuși să scoată nici un cuvânt, avea limba paralizată. Sticla îi alunecă din mâini și se făcu zob la picioarele ei fără ca ea să observe. Își puse mâna dreaptă pe geantă și atinse pielea încinsă. Geanta o primise cadou de la mama ei când împlinise optsprezece ani. În cei zece ani câți au trecut de atunci n-a găsit niciodată o geantă mai practică decât asta. Avea loc și pentru cărți, și pentru hainele în care făcea balet, și ce era și mai important e că avea câteva compartimente secrete. Ar trebui să mai aibă câțiva *reais* în portofel. Cheile de la casă... Unde avea să doarmă în noaptea aia dacă nu le găsea? Loțiunea de plajă, ceasul de mână, agenda cu adresele și numerele de telefon ale tuturor cunoscuților ei din lumea asta. Și amuleta ei norocoasă. Degetele i se plimbară peste geantă ca degetele unei gravide care își pipăie burta. Simțea ceva ieșind în evidență. *Orașul în mantie purpurie!* Singurul exemplar al romanului ei, toate notițele, toate cuvintele pe care le-a scris în ultimii doi ani se aflau în caietul acela verde. Singurul răspuns pe care-l putea oferi dacă cineva o întreba despre Rio. Dialogul ei cu lumea, purtat de o singură voce. „Ce mai contează?“, își spuse în turcă. „NU MAI CONTEAZĂ, N-ARE ROST NICI MĂCAR SĂ ÎNCERC.“

Auzi explozia cumplită undeva departe, la capătul căilor auditive, dar n-avu timp să-i ghicească sursa. Avusese noroc. Fără măcar să priceapă că încasase un glonț, ateriză cu fața pe trotuar, de parcă ar fi purtat o mască grea ca plumbul. Întâmpinase moartea fără dureri insuportabile, fără să fie nevoită să simtă suferința provocată de revelația că i-a venit vremea și o făcuse fără să scoată un sunet. Îi luase exact atâta timp cât îi ia unui corp omenesc aflat în poziție verticală să se prăbușească la pământ. O moarte anonimă, în singurătate, fără martori, perfect în concordanță cu personalitatea ei. O moarte arbitrară și lipsită de sens, fără rugăciuni, imnuri sau clopote, o moarte sută la sută pe gustul ei. Nimeni nu știe dacă a simțit sau nu vreo durere, la ce s-a gândit în secunda aceea, sau dacă și-a văzut toată viața desfășurându-i-se în fața ochilor pe repede înainte. Ultimul ei țipăt mut a rămas fără răspuns în oceanul nesfârșit al tăcerii.

Luni dimineata, când patrula aparținând secției de poliție din Catete își făcea runda obișnuită, constată că se agăța în continuare de geanta ei și că avea ochii larg deschiși. Nu din cauza groazei, a fricii de moarte sau a șocului, ci mai degrabă din cauză că se concentrase atât de tare. De parcă în clipa aceea ar fi vrut să explice cum e să mori în mijlocul străzii înțesate de caroserii de mașini, cioburi de sticlă și pete de ulei, într-un oraș pe

nume Rio de Janeiro, într-o zi obișnuită de duminică, zguduită de focuri de artificii, pe când cerul se întuneca din nou după apusul soarelui tropical, în timp ce canicula apăsătoare continua să își exercite puterea tiranică, în ciuda brizei dinspre ocean; în timp ce femeile din Rio se machiau ca apoi să iasă și să danseze într-o seară obișnuită de duminică, sau să iasă la cină sau la concert; în timp ce turiștii se întorceau în autobuze de pe plaja din Copacabana, cu părul ud și mirosind a sare; în timp ce proprietarii de chioșcuri își încărcau espressoarele și scoteau butoaie de bere pentru păsările de noapte însetate; în timp ce aurolacii invadau orașul în căutarea mamelor lor; în clipa în care șefii din Morro Azul îi anunțau pe locuitorii orașului că toată cocaina livrată e gata să fie vândută; în timp ce, în depărtare, se auzea un cor de cântece melancolice – așa arăta duminica în care încercase să explice cum e să mori pe o stradă plină de caroserii de mașini, cioburi de sticlă și pete de ulei. Șocată de faptul că e pentru ultima oară protagonista unei tragedii și că e nevoită să se confrunte cu o realitate pe care n-o putea aborda așa cum ar fi vrut. Cu ochii larg deschiși, încercase să găsească cele mai expresive adjective, cele mai dramatice imagini și cele mai credibile simboluri care s-o ajute să se apropie cât mai mult de această realitate cu care se confrunta acum. Aceasta era clipa pe care voia s-o exprime prin ochii ei, această ultimă clipă în care viața se scofâlcește și devine un singur punct microscopic, după care dispare în neantul din jur. De fapt, murise exact cum își dorise.